COLECȚIA VÎNĂTORULUI
ȘI PESCARULUI SPORTIV

20

După focul de armă

A.G.V.P.S.

V/6

www.clubulvanatorilor.ro

www.ciubulvanatorilor.ro

www.clubulvanatorilor.ro

I. VENATOR

După focul de armă

ASOCIAȚIA GENERALĂ A VÂNĂTORILOR ȘI PESCARILOR SPORTIVI DIN R.P.R.
1956

www.ciubulvanatorilor.ro

Prezenta lucrare apare sub îngrijirea colectivului redacțional al revistei „Vînătorul și Pescarul Sportiv", organ al A.G.V.P.S.

www.ciubulvanatorilor.ro

PREFAȚĂ

A vîna nu înseamnă numai a trage cu arma într-o sălbăticiune. Vînătorul adevărat are un orizont de preocupări, de activitate și de plăceri cu mult mai larg, decît a ochi vînatul și a trage în el. Pentru el, „vînătoare" înseamnă ceva cu mult mai dăinuitor în timp, cu mult mai cuprinzător ca înțeles și ca activitate. Pentru adevăratul vînător, pe deasupra brutalității focului de armă ucigător, noțiunea de „vînătoare" cuprinde cunoașterea vînatului cu toate manifestările lui de viață : iubirea vînatului și ocrotirea lui, familiarizarea cu toate cunoștințele artei vînătorești, dobîndirea și practicarea îndeminărilor trebuitoare în vînătoare care sînt multe și unele mult mai anevoioase decît trimiterea unui snop de alice sau a unui glonț, înseamnă adaptarea la o anumită etică vînătorească și nu mai puțin o conștientă colaborare pentru păstrarea și valorificarea bunului comun, care este vînatul. Pentru el, vînătoarea e o a doua lume, o a doua viață, care se suprapune ca un diafan văl fermecat, celei de toate zilele, întregind-o și neîncetînd să îi dea picături de bucurie și de încîntare. Ea e încadrată între zorile iluziilor și amurgul amintirilor. Focurile de armă sînt doar

www.clubulvanatorilor.ro

puncte accentuate în gama lungă a preocupărilor și plăcerilor vînătorești. Nu cu ele începe și nu cu ele se sfîrșește ceea ce numim vînătoare.

Prin mijloacele ce li s-au pus la dispoziție prin revistă, broșuri și nu mai puțin prin învățăturile trase din pilda celor mai bătrîni, vînătorii noștri tineri și-au apropiat și își pot perfecționa cunoștințele și îndemînările trebuitoare, mai ales pînă la momentul focului de armă. Pentru a-i ajuta să și le rotunjească cu cele ce privesc nemijlocit partea vînătoarei de după acest foc de armă, s-a crezut util să se scrie această broșură. Fără a putea să cuprindă amănuntele, ea se mulțumește să dea principalele puncte de reper. Borne pe marginea unui drum, care duce printr-o regiune, pe care trebuie să o cunoască bine cei ce au ambiția să fie vînători *și nu simpli* pușcași.

www.clubulvanatorilor.ro

CAP. I

ȚINUTA VÎNĂTORULUI FAȚĂ DE VÎNAT

A căzut focul armei vînătorului. Iluziile, pregătirile, trudele și iscusințele s-au înșirat în drum și au urcat pînă la punctul de culme al acțiunii vînătorești, acea frîntură de clipă în care plumbul trimis hotărăște de a cui parte e biruința. Pînă la acea clipă de dezlegare, starea sufletească a vînătorului se cumpănește în paradoxul de nedezlegat: pe de o parte el își iubește vînatul, pe care îl ocrotește împotriva dușmanilor lui și a elementelor potrivnice, — pe de altă parte, ca țintă finală a pasiunii lui, caută să-l răpună. Atunci cînd vînătorul ia în spate pușca și pornește în teren cu gînd de a împușca, se deschide o luptă. Vînatul spre care se îndreaptă intențiile omului devine un adversar, fie el prepeliță pitită în peria mirișt ii sau sub umbrarul frunzei de bostan, fie el ursul sau cerbul muntelui. Un adversar, care cu mijloacele lui de apărare, — atenție, simțuri fine, șiretenie, fugă, zbor sau chiar și colți și ghiare agere — încearcă să precumpănească și să scape de sub puterea dușmanului. Acesta, de asemenea, aduce în luptă

www.clubulvanatorilor.ro

arsenalul lui de cunoştinţe, aptitudini, experienţă şi şiretlicuri, şi pe deasupra născocirea groaznică a minţii lui, care îi prelungeşte mîna omorîtoare pînă la distanţă de sute de metri. Vînătorul se angajează într-o luptă cu o vietate, într-o luptă, care cu toate îngrădirile pe care le pune etica vînătorească şi legea, este inegală luînd în seamă mijloacele de care se servesc cei doi adversari, dar inegală şi din alt punct de vedere. Pe cînd vînătorul pune în joc doar miza riscului unei deziluzii şi a trecătoarei amărăciuni a insuccesului, acea fiinţă a sălbăticiunilor aruncă, fără voia ei, în talerul balanţei, tot ceea ce are ea mai de preţ şi ceea ce pierzînd o dată, nicicînd nu va mai putea recupera; viaţa ei. Oricum am încerca să îndulcim lucrurile, rămîne realitatea: stau faţă în faţă doi adversari, dintre care unul, omul, năzuieşte să curme viaţa celuilalt. E firesc ca în toiul acestei lupte, vînătorul să facă tot ceea ce e cu putinţă, — dar în aceeaşi vreme şi compatibil cu poruncile jocului corect, — pentru a dobîndi biruinţa şi deci este firească şi atitudinea de adversar, cu starea ei sufletească de neînlăturat.

S-au încrucişat armele de atac şi de apărare; emularea a durat mai mult sau mai puţin, pînă cînd vînătorul a prins clipa în care poate să arunce în cumpănă supremul lui mijloc: plumbul. O dată cu stingerea ecoului bubuiturii de armă, s-a schimbat cu desăvîrşire raportul dintre vînător şi vînatul ţintit. Cei doi parteneri ai duelului încetează deodată să mai fie adversari în luptă: unul dintre ei a ieşit biruitor.

Poate că plumbul menit să intre în lăcaşul vieţii a trecut pe alăturea şi vînatul a scăpat. E

www.clubulvanatorilor.ro

de neînlăturat picătura de fiere amară care cuprinde inima și gîndul vînătorului, înfrînt de data aceasta. Dar dacă omul purtător de pușcă e în adevăr vînător și e vrednic de acest nume de cinste, amărăciunea se topește îndată în alt sentiment, din care nu lipsește de multe ori o rază de mulțumire chiar. A dat o luptă cinstită, a făcut tot ceea ce a trebuit să facă în mod corect, pentru a dobîndi cununa biruinții. De data aceasta, acel factor pururea prezent, deși nevăzut, norocul, a fost cu bunăvoință față de cealaltă parte, — sau poate istețimea vînătorului a sucombat în fața istețimii vînatului. Acesta e jocul, acestea sînt șansele, — și oare ar mai avea farmec vînătoarea dacă n-ar exista mulțimea eventualităților, care pot să fie favorabile și adversarului ? Vînătorul nu caută o vărsare de sînge uscară, față de o ființă lipsită de șansele ei de scăpare. Dacă ar fi altfel, vînătorul ar înjunghia sau ar împușca animale de sacrificiu, înghesuite în strîmtoarea abatorului. Acea ființă, care și-a scăpat viața după fulgerul împușcăturii, devine deodată, iarăși, podoaba și bogăția terenului, devine iarăși vînatul pe care vînătorul îl cuprinde în dragostea lui.

Trecînd anii iureșului tineresc, încet-încet se întărește acel sentiment de mîngîiere, care îndulcește insuccesul. După trude și peripeții, vînătorul a putut apropia, pînă la bătaia puștii lui minunate, țapul de capră-neagră, care s-a oprit în buză de prăpastie. Luneta îl caută, îl găsește, crucea de fir de păianjen se prelinge în susul piciorului, pînă sub umăr, apoi ferește un lat de mînă înspre înapoi : acolo e cămara sîngelui. Acceleratorul este armat, respirația reținută,

www.clubulvanatorilor.ro

arma stă ca prinsă în şuruburi, fixată de încordarea braţelor şi a voinţii... Acum !... degetul atinge uşor trăgaciul... peng ! pocneşte scurt şi ascuţit focul carabinei, şi... Stînca lovită împroaşcă mînă de pietre şi pulbere ; ţapul sare speriat, se sucеşte, porneşte la deal în copci... se opreşte o clipă, după obiceiul neamului — prea scurtă clipă ca să i se mai trimită un glonţ repezit... urcă panta, dispare, reapare mai departe... şi iată-l îndată înfipt în zare, tocmai în culmea zimţuită. Prin binoclu îi mai vezi ţinuta semeaţă, cu capul ridicat ; vîntul îi flutură „barba" de pe spinare, ca pe un stindard de biruinţă... Da ! vînătorul s-a trudit ca în această clipă ţapul să zacă la pămînt, răpus, şi ca el, vînătorul, să măsoare cu palma lungimea coarnelor groase, curbate, încîntat de trofeul dobîndit. Şi totuşi, dacă vînătorul ar fi fost biruitor, viaţa ar fi fugit dintr-o fiinţă aleasă, — la pămînt ar zace un stîrv. Pe cînd aşa... o fiinţă se mai scaldă în lumina soarelui, mai gustă dulceaţa frunzei de trifoi de munte şi a celei ascunse în mugurul sălciei şi în floarea bujorului, — se mai leagănă în încîntările dragostelor... se mai bucură de viaţă. Frumuseţea duelului dintre vînător şi sălbăticiune n-a suferit nimic : vînătorul are cu o victimă mai puţin şi în teren cu o perlă mai mult.

Nici pe departe nu preconizăm împuşcăturile... alăturea. Ar fi de rîs. Ceea ce vrem să arătăm este că pentru adevăratul vînător, o greşeală de ochire sau o altă împrejurare care a dat scăpare şi viaţă vînatului, nu trebuie să fie nici pe departe socotită ca o nenorocire. După clipa de insucces, vînatul plecat sănătos încetează de a mai fi un adversar şi intră iarăşi în simţămintele

www.clubulvanatorilor.ro

de bunăvoință și în preocupările de ocrotire ale vînătorului.

Alta este situația cînd vînatul a fost atins și pleacă rănit, pierind din ochii vînătorului; acesta e acum lipsit de orice urmă de bucurie: el n-a avut un succes, iar greșeala — de ochire, de apreciere a distanței etc. — care a dus la rănirea vînatului, se transformă în reproș amar. Deodată a dispărut orice urmă de adversitate față de acel vînat rănit, dar locul ei nu îl ia mîngîierea amintită, aceea a unei vieți rămase în terenul de vînătoare, ci unul de milă. Într-adevăr, tîrîndu-se cu greu sau tupilată undeva, acea sălbăticiune sîngerează și suferă. E sortită să se zbată în dureri ceasuri, poate zile și nopți întregi, pînă se va îndura vreun animal de pradă să o sfîrșească sau o va cuprinde nesimțirea morții în cele din urmă. Un vînat rănit e totdeauna un motiv de amărăciune pentru vînătorul adevărat și e porunca îndeplinirii uneia dintre cele mai de căpetenie îndatoriri ale lui: aceea de a urmări vînatul rănit și a-i sfîrși suferințele cît mai neîntîrziat. Dar despre această parte a vînătoarei va fi vorbire mai pe larg în cele ce urmează.

A învins vînătorul. Sălbăticiunea, mare sau mică, a căzut în foc, sau îndată după primirea plumbului, sau apoi a fost găsită și sfîrșită după căutare. La picioarele vînătorului zace animalul mort, ucis de el. Nu mai e adversarul în luptă, ci protagonistul, care a pierdut partida și a plătit pierderea cu viața lui. În fața ființei în care a încetat să sălășluiască scînteia de viață și care a pierdut totul, ținuta vînătorului trebuie să fie una de cinstire. Pasiunea lui a cerut jertfă, jertfa a dat-o acel animal sacrificat, fără să i se poată

www.clubulvanatorilor.ro

imputa vreo vină, nici chiar aceea a unei lupte provocată de el. E o poruncă a eticii vînătorești, ca din clipa în care vînatul s-a sfîrșit, vînătorul să-i arate respect, să-l cinstească. Aceasta o face uneori prin săvîrșirea unor anume rituale, aduse pînă în zilele noastre de străvechi tradiții vînătorești, — totdeauna însă, ferindu-se de fapte sau de atitudini care ascund în ele fie o pornire dușmănoasă, fie dispreț sau nepăsare. Doar putem pildui această ținută corectă vînătorească, după cum buna cuviință nu se poate cuprinde în norme, care să reglementeze toate situațiile.

A căzut un vînat mare. Vînătorul a ajuns lîngă cerbul doborît. Datina din bătrîni îl oprește să chiuiască de bucurie sau să se repeadă să-i măsoare cu palma coarnele. Vînătorul se oprește la un pas, lîngă capul cerbului, se descopere și rămîne tăcut cîteva minute ; îl „privegheză". În aceste cîteva minute de adevărată reculegere îi trec prin filmul grăbit al memoriei momentele luptei care s-a sfîrșit cu biruința lui, își oprește gîndul asupra calităților adversarului, pe cînd acesta era încă în viață, aprinde flacăra de o clipă a compătimirii față de cel ce a sfîrșit de a mai fi altceva decît carne și oase, fără binecuvîntarea vieții. Abia după acest scurt ceremonial de pietate închinat adversarului căzut în luptă cinstită, lasă vînătorul să pornească valul de bucurie și să facă cele trebuitoare, „bucătăria". Tot în acest cadru al ultimei cinstiri a vînatului se așază și ceremonialul scurt al „tabloului", înșiruirea în ordine consacrată a vînatului căzut într-o zi, străjuit un scurt timp de ceata vînătorilor, a gonașilor și a cîinilor de vî-

www.clubulvanatorilor.ro

nătoare. E o mică ceremonie, care încheie armonios ziua vînătoarei.

Multe sînt însă atitudinile urîte, pe care le iau unii vînători, mai ales din neștiință, față de vînatul căzut. Iată unele: Este cu totul nepotrivit, urît, ca vînătorul să se așeze, poate călare, pe cerbul, ursul sau mistrețul căzut, luînd chiar poziții marțiale de învingător, — poate chiar fotografiindu-se. — A căzut un lup. Lovit bine, pînă cînd vînătorul a ajuns la el, viața fugise. Vînătorul s-a repezit să izbească în lupul mort, cu bocancii, cu patul puștii, slobozind un puhoi de înjurături asupra „fiarei blăstămate". Am fost de două ori martor al unor asemenea scene revoltătoare. „De ce izbești în lupul mort, și de ce îl înjuri?" — am întrebat. Răspunsul a fost același. „Nu-mi pot stăpîni mînia. Cîte căprioare și cîte oi a sfîșiat afurisitul și cît am trudit pînă l-am răpus!" — „Crezi — am îndrăznit să grăiesc iarăși, — crezi că acest lup ar fi trebuit să pască iarbă ca cerbii sau să prindă muște ca rîndunica? Crezi că e vrednic de mînie și după moarte, fiindcă rînduiala naturii l-a făcut mîncător de carne?" — Am mai văzut asemenea izbucniri de pornire urîtă și față de vulpi și față de un biet viezure surprins, pe cînd scormonea în pămînt după cepe sălbatice. — Un „vînător" a crezut că face o glumă bună, cînd și-a pus căciula pe capul unei mistrețe căzute și i-a mai îndesat între fălci și o pipă, sau celălalt, care „ca să păcălească pe camarazi" a tăiat urechile iepurilor împușcați, pocindu-i. — E socotit a fi o necinstire a vînatului să pășești peste vînatul căzut, fie el iepure, fazan, potîrniche, orice.

Vînătoarea are în cuprinsul ei larg o bună

www.clubulvanatorilor.ro

parte aparţinînd domeniului sentimental. Aici se încadrează ataşamentul faţă de natură, dragostea faţă de vînat, ca şi înţelegerea rolului tragic, pe care îl au vietăţile în drama vînătoarei. Un vînător, care nu are sau nu-şi cultivă această parte esenţială a pasiunii lui, e lipsit de multe încîntări vînătoreşti şi uşor lunecă spre atitudini, care pe drept cuvînt sînt socotite brutale, urîte, degradatoare.

După ce s-a risipit fumul uşor al armei, vînătorul a încetat să mai fie adversar, oricare ar fi fost efectul împuşcăturii. Toate acţiunile lui, toată atitudinea lui, trebuie să fie pătrunse de sentimentul dragostei faţă de vînat şi de cel al datoriei de a scurta suferinţele sălbăticiunii rănite, şi apoi de porunca morală a cinstirii adversarului care a căzut în luptă şi şi-a pierdut comoara vieţii. Nu este vorba despre un sentimentalism dulceag, incompatibil cu îndeletnicirea bărbătească a vînătoarei, — ci avem de respectat cîteva reguli simple, dictate de acel sîmbure nobil care zace la temelia firii omeneşti, care se numeşte atît de potrivit „omenie".

După ce vînătoarea s-a terminat, vînatul recoltat s-a desprins din lumina plină de poezie a vînătoarei, el a devenit un bun, intrat în circulaţia valorilor materiale. Exceptînd doar trofeele, care pentru vînător sînt valori ideale, restul e carne, os, piele, blană, bunuri din care comunitatea are să tragă foloase ca din oricare alt bun. De acum rolul vînătorului e determinat de datoria de a păstra în deplină valoare tot ceea ce a rezultat din vînătoare şi a-l trece în stare bună spre consum, prelucrare sau valorificare, sectoarelor respective ale economiei naţionale.

www.clubulvanatorilor.ro

CAP. II

EFECTUL FOCULUI DE ARMĂ

Este greu a se cunoaşte dinainte efectul practic, pe care îl va avea un proiectil din arma de foc — glonţ sau alice — proiectil, care loveşte o anumită regiune a trupului vînatului. Cu atît mai greu — chiar imposibil — este a se stabili reguli fără abatere, cuprinzînd diferitele specii de vînat. În materia aceasta în mod inevitabil trebuie să rămînem la generalităţi, aràtînd tipurile normale, obişnuite, fără a exclude multele excepţii, confirmate de practica vînătoarei. Totuşi, vînătorul trebuie să cunoască la ce efect al glonţului său se poate aştepta, — iar după împuşcătură şi după constatarea naturii rănirii, să poată judeca, dacă vînatul va cădea curînd, dacă e cazul unei urmăriri. În acest caz din urmă să-şi dea seama care va fi urmarea rănirii, puterea vînatului de a se îndepărta şi care metode de urmărire vor fi mai indicate.

Efectul focului este influenţat de o mulţime de factori. În primul rînd, el atîrnă de felul armei, al încărcăturii, al proiectilului. În general, este stabilit că pentru a avea un efect curînd

www.clubulvanatorilor.ro

ucigător, proiectilul trebuie să aibă şi apoi să cheltuiască în corpul vînatului o energie direct proporţională cu greutatea corpului acelui vînat. În această privinţă, armele şi cartuşele moderne prezintă un enorm progres faţă de vechile arme de vînătoare, încărcate cu pulbere neagră şi cu proiectile de plumb, moi. Armele şi încărcăturile moderne, alcătuite după experienţe de veacuri şi pe bazele oferite de ştiinţa balisticii, produc în corpul vînatului distrugeri şi zdruncinări, şocuri nervoase, neasemuit mai mari decît cele vechi, puterea lor de oprire e neasemuit mai accentuată. De aici urmează că o rănire provocată de o armă din vechime, — care pe atunci era considerată ca una care nu provoacă o moarte grabnică şi impune o urmărire anevoioasă şi aleatorie, — dată în aceeaşi parte a corpului vînatului cu armă şi cu muniţie modernă, provoacă de multe ori căderea şi moartea foarte apropiată a vînatului. Cu toate acestea, încrederea în perfecţiunea armelor moderne nu trebuie să ducă la exagerări. Pentru fiecare vînat sau grupuri de vînat, trebuie folosită o armă potrivită şi un proiectil potrivit. „Bravura" de a vîna sălbăticiuni mai mari şi mai puternice cu arme relativ mai slabe — în ce priveşte calibrul, încărcătura etc. — se soldează aproape totdeauna cu mulţime de vînat pierdut, rănit, condamnat la o moarte tîrzie, după chinuri prelungite, sau impune o urmărire anevoioasă şi nesigură. Căpriorul va cădea, poate, şi de un glonţ longrifle 22, sau de cel al unui vierling, 5,6 × 35. Au fost urşi şi mistreţi omorîţi pe loc printr-un vulgar snop de alice de iepure. Acestea însă sînt rare excepţii şi trebuie trecute pe seama norocu-

www.clubulvanatorilor.ro

lui. Cu toate că trebuie avut în vedere și interesul, ca un glonț prea distrugător să nu degradeze carnea unui vînat mai plăpînd, (d. e. căprior), e preferabil a se trage cu un glonț mai puternic, decît cu unul prea slab. Deci, efectul loviturii, în aceeași parte a corpului, depinde în primul rînd de armă și de cartuș, și evident de distanța la care se trage, distanță care scade treptat energia de lovire și deci efectul.

Un factor, care se manifestă adeseori, este și starea de agitație a vînatului. În epoca împerecherii, taurul de cerb, vierul, căpriorul chiar, rezistă la o lovitură, care în alte împrejurări l-ar fi doborît și omorît pe loc. Mi-a fost dat să văd cerb, în mijlocul frămîntărilor lui de dragoste primind un glonț bun în spată, care — după cum s-a dovedit mai tîrziu — a sfîrtecat aorta și plămînii și totuși cerbul a mai mugit o clipă, prăbușindu-se abia după cîteva minute. De asemenea se dovedește că spaima mărește rezistența vînatului față de rănire. Un vînat mare, care primește glonțul fără să fi văzut sau să fi simțit pe vînător, cade sau se așază în pat de sînge cu mult mai curînd, decît cel speriat de prezența omului, a marelui dușman. Tot astfel, un vînat căzut în agonie și care lăsat în pace s-ar fi stins curînd, dacă e speriat de apropierea omului, găsește puteri de necrezut, se ridică și adeseori trece încă drum lung pînă se prăbușește sau pînă se culcă iarăși. Apoi e incontestabil, că focul al doilea, al treilea, dat într-un vînat rănit de primul foc, nu are nici pe departe efectul pe care l-ar fi avut tras într-un vînat sănătos ; în acest caz animalul pare mai rezistent în urma spaimei sau a altei stări provocate de prima rănire. Însfîr-

www.clubulvanatorilor.ro

șit, atîrnă efectul loviturii și de împrejurarea dacă vînatul e sătul, dacă are stomacul plin sau e cu stomacul gol. Lovitura în stomacul plin are un efect expansiv, produce ca o explozie, șocul nervos e foarte puternic. În aceeași vreme, proiectilul trece ușor printr-un stomac gol, stricăciunile lui, deci și efectele opritoare, sînt cu mult mai scăzute.

De obicei un proiectil care traversează corpul vînatului în linie oblică, are un efect mai mare, decît cel care lovește perpendicular, din latură în latură, deoarece face o cale mai lungă în corp și rupe mai multe organe și vase de sînge. Cu toate acestea e de preferat a se trage în lat. Greșelile de lovire, cînd se trage oblic, sînt mult mai frecvente ; o mică deviere produce adeseori doar o rană superficială, fără a atinge organe vitale. Mortală e și lovitura dată din față, precis la rădăcina gîtului ; este de evitat însă, deoarece și aici o mică greșeală de ochire are ca rezultat fracturarea piciorului sau o simplă ștersătură a pielii.

La împușcăturile cu alice sînt hotărîtoare : mărimea, gruparea, penetrația și numărul firelor care pătrund.

Însfîrșit, e stabilit că vitalitatea diferitelor specii de vînat este diferită — problemă care încă n-a fost studiată temeinic în toate aspectele și amănuntele ei. Aceeași lovitură, din aceeași armă, poate să aibă alt efect la o specie și altul la alta, — chiar dacă pînă la urmă ambele vor produce moartea.

Cu rezervele pe care le impune varietatea factorilor — dintre care am amintit doar cîțiva, principali — putem înfățișa în felul următor

www.clubulvanatorilor.ro

efectul loviturilor proiectilelor armelor de vînătoare, avînd în vedere mai ales vînatul mare și glonțul. (V. Fig. 1).

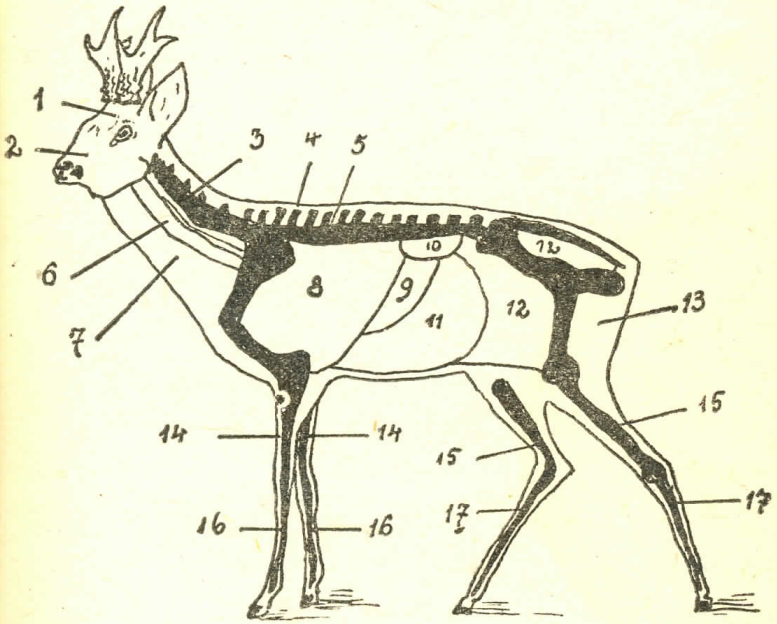

Fig. 1. Locul rănirii :

1. cap ; 2. maxilar; 3. coloana vertebrală ; 4. apofiză ; 5. spinare ; 6. trahee și esofag ; 7. gît ; 8. cavitate toracică, inimă, plămîni ; 9. ficat ; 10. rinichi ; 11. stomac, intestine groase ; 12. intestine subțiri ; 13. but ; 14, 15. picior, sus ; 16, 17. picior, jos.

www.clubulvanatorilor.ro

a) **Lovituri mortale.** Lovitura care perforează craniul, distruge masa cerebrală şi dă o moarte fulgerătoare (Fig. 1,—1). Totuşi, tragerea la cap trebuie evitată, pe cît posibil, pe de o parte — la purtătoarele de coarne — fiindcă poate produce deteriorarea trofeului, iar pe de altă parte şi mai ales, deoarece creierul e mic, erorile de lovire se produc des, iar aceste erori de cele mai multe ori au ca urmare fracturarea maxilarelor, care e una din rănirile cele mai rele.

Acelaşi efect fulgerător îl are glonţul, care a sfărîmat coloana vertebrală la gît. (Fig. 1 — 3). Este mortală şi fracturarea coloanei vertebrale la greabăn, adică sus, în linia de prelungire a piciorului din faţă, perforînd în aceeaşi vreme şi omoplatul. (Fig. 1 — între 3 şi 5). În acest din urmă caz, moartea urmează după foarte puţină vreme.

Fracturarea spinării între greabăn şi şold (Fig. 1 — 5), are ca efect prăbuşirea imediată a vînatului, paralizarea picioarelor dinapoi, aşa că lovitura de graţie poate să fie şi trebuie să fie dată imediat. Vînatul mare, astfel deşălat, se sprijină pe picioarele din faţă, încearcă să plece, îşi tîrăşte partea dinapoi, cu picioarele dinapoi neputincioase, întinse. În asemenea caz — mai ales fiind vorba despre urs, mistreţ, cerb — vînătorul trebuie să fie cu băgare de seamă. Aşa doborît, animalul ajutat numai de picioarele din faţă poate să facă încă mişcări scurte, repezi, poate ajunge şi răni pe vînătorul imprudent. Vînatul rănit astfel moare în scurtă vreme.

Împuşcătura menită creierului, dar care de-

www.clubulvanatorilor.ro

viind fracturează maxilarul superior sau pe cel inferior. (Fig. 1 — 2) cu drept cuvînt e socotită a fi cea mai nenorocită. E aproape totdeauna mortală, însă moartea urmează după foarte mult timp, provocată de foame, vînatul neputîndu-se hrăni. (Un caz cu totul excepțional: am împușcat un cerb, care avea maxilarul inferior complet fracturat și apoi vindecat, — rănire pe care a primit-o sau căzînd de pe vreo stîncă, sau în luptă cu alt cerb, locul fracturii fiind mic, fără distrugerea întinsă, pe care o produce glonțul). Rănirea aceasta nu stinghereşte mult vînatul în mișcările lui, el o duce ușor și departe; urmărirea va fi totdeauna lungă, anevoioasă și nesigură. Vînătorul, care a avut nenorocul să producă o asemenea rănire, are datoria să facă chiar imposibilul pentru a sfîrși cît mai degrabă victima neîndemînării sale.

b) Lovituri în apofizele coloanei vertebrale și în coarne. Vertebrele în partea lor superioară au niște aripioare, apofizele. (Fig. 1 — 4). Dacă glonțul lovește o asemenea apofiză, vînatul se prăbușește ca trăsnit, bate aerul cu picioarele, ca apoi imediat să se ridice, să facă doi-trei pași amețit, și îndată să pornească la goană, ca sănătos. Șocul, care îl trîntește la pămînt e mai ușor, dacă e atinsă o apofiză lungă și subțire, cum sînt cele de la greabăn, — și vînatul se va ridica mai curînd, pe cînd lovită o **apofiză** din regiunea rinichilor, scurtă și groasă, zdruncinarea va fi mai mare, starea de paralizare ceva mai lungă. Rănile acestea se vindecă curînd.

Același efect îl are și o lovitură în partea din jos a coarnelor, pe cînd, dacă glonțul atinge

www.clubulvanatorilor.ro

doar vîrfurile — la un cerb și căprior — nu are nici un efect.

Dacă glonțul șterge numai coloana vertebrală, în partea ei inferioară, fără a o fractura, rănirea foarte rar se mai vindecă, ea va avea ca urmare o moarte tîrzie.

c) Lovituri în oasele picioarelor. Dacă glonțul sfărîmă amîndouă oasele mari ale coapselor picioarelor dinapoi, vînatul cade fără să se mai poată ridica, — de asemenea dacă sînt distruse oasele de sus ale ambelor picioare din față. (Fig. 1 — 14 și 15). Fracturate oasele de jos ale ambelor picioare — din față sau dinapoi — (Fig. 1 — 16 și 17) vînatul cade, se ridică uneori în ciunguri și încearcă să plece. Un singur picior fracturat face vînatul să plece în trei picioare și în acest caz el va boli multă vreme, eventual se va vindeca, dacă vreun răpitor nu-l va prinde degrabă. Cu cît fractura e mai jos, cu atît vînatul o suportă și o vindecă mai ușor, desigur ea lăsînd urme, ologind uneori vînatul pentru totdeauna. La cerbi și la căpriori, rănirile la picioare aproape totdeauna produc coarne diforme, anormale.

B. LOVITURI ÎN ORGANELE INTERNE

a) Ruperea esofagului sau a traheei (Fig. 1 — 6), sînt lovituri mortale. Moartea urmează însă tîrziu, vînatul parcurge încă distanțe mari. În schimb, dacă pătrunde în căile respiratorii (plămîni, etc.) producînd sînge mult, îi va urma curînd moartea prin sufocare. De obicei urmărirea va fi lungă și anevoioasă. Dacă glonțul dat la gît sfîșie artere mari (Fig. 1 — 7) și se produc sîngerări abundente, vînatul va mai avea putere

www.clubulvanatorilor.ro

să se îndepărteze, dar pierzînd sînge mult va cădea curînd.

b) Lovitura în cavitatea toracică (Fig. 1 — 8) e totdeauna mortală. Proiectilul loveşte plămînii, sau plămînii şi inima, rareori numai inima, — la lovituri joase. Aceste lovituri, „în spată", sînt cele mai indicate la vînatul mare, tras cu glonţ, deoarece locul de lovit mortal e relativ mare, vînatul cade curînd, sîngerarea e abundentă, deci urmărirea, dacă ea mai este necesară, va fi uşcară. Cu lovitură la inimă, vînatul mare de cele mai multe ori mai merge în goană nebună 50—70 de paşi ; cu lovitură de plămîni mai mult, ca apoi să se prăbuşească şi să moară îndată. Dacă glonţul atinge plămînii numai puţin, în faţă sau sus, se întîmplă că vînatul merge încă pînă departe, se opreşte des, tuşind şi aruncînd sînge pe nas. În acest caz, urmărirea poate să fie destul de lungă.

c) Lovitură în ficat. (Fig. 1 — 9). Ficatul este plasat sus, aproape de spinare, despărţit de plămîni numai prin peritoneu. Mişcările de respiraţie se transmit în bună parte şi ficatului, care astfel ajunge şi mai în faţă. De multe ori o lovitură destinată plămînilor atinge ficatul. Loviturile la ficat sînt frecvente. În epoca armelor de vînătoare mai rudimentare, mai slabe, rănirea unui vînat mare la ficat era socotită ca una dintre cele mai detestabile. Vînatul se ţinea pe picioare multă vreme, hoinărea poate zile întregi încoace şi încolo, făcînd adeseori distanţe mari, urmărirea era lungă şi grea. Proiectilele moderne, expansive, produc în ficatul bogat în lichide o distrugere enormă, de obicei îl sfîrtică în bucăţi. Vînatul, după o fugă de 150 — 250

www.clubulvanatorilor.ro

pași, cade și moare curînd. Chiar dacă glonțul n-a prins ficatul întreg, efectul va fi același, doar că va duce goana ceva mai departe. Lovit în ficat, vînatul are tendința să intre în cel mai apropiat adăpost — pădure, tufărie — și se culcă îndată.

d) Lovitura în rinichi. (Fig. 1— 10) pare să fie cea mai dureroasă,iar durerea oprește vînatul să meargă departe. Dacă nu cade în foc, dînd prilej loviturii de grație, pleacă încet, chinuit, ca să se culce degrabă și să moară în cîteva ore. În patul de sînge vînatul mare lovit la rinichi stă țeapăn, cu capul și gîtul întinse mult înainte, pe pămînt.

e) Lovitura în abdomen. Trebuie să distingem, ca efect, lovitura care atinge intestinul gros sau stomacul (Fig. 1 — 11), de cea care perforează intestinul subțire (Fig. 1 — 12). Rănirea prin stomac sau prin intestinul gros trebuie socotită ca una dintre cele mai rele. Cu toate că armele moderne produc și aici o distrugere mare și deci un efect mult mai puternic, totuși vînatul lovit numai în intestinul gros sau în stomac duce pînă departe lovitura. Dacă e lăsat în pace, după un timp oarecare se culcă ; stîrnit, o ia la picior, umblă pînă i se sleiesc puterile. Moartea urmează foarte tîrziu, chiar după o zi sau două, în urma inflamațiilor provocate de hrana infectată, care se revarsă în cavitatea abdominală. Urmărirea va fi lungă, îngreunată și de împrejurarea că sîngerarea e foarte slabă și se oprește curînd. Dacă totodată e atinsă și splina, care este plasată pe partea stîngă, între intestinul gros și peritoneu, moartea va urma ceva mai repede. — Fiind lovite intestinele subțiri, moartea survine mult

www.clubulvanatorilor.ro

mai degrabă. Lăsat cu această lovitură, vînatul mare se culcă în apropiere și — fără lovitura de grație — el se mai chinuiește vreo 12 ore. Dacă e ridicat din patul de sînge, sau — ceea ce se întîmplă destul de des — dacă pe gaura de ieșire a glonțului a ieșit și atîrnă o parte de intestine, vînatul nu se culcă ci umblă hoinar, pînă în cele din urmă cade și moare. Și în cazul acesta, sîngerarea fiind slabă, urmărirea e lungă și anevoioasă.

C. LOVITURI PRIN MUȘCHI

Acestea nu ating nici os, nici organe interne (Fig. 1 — 13).De obicei se vindecă foarte ușor. Foarte rar, atunci cînd rup vreo arteră principală, urmează moartea prin sîngerare. Numai dacă rănirea e la gît sau la but, și e gravă, vînatul mare se va culca curînd și — oprit de cîine — i se va putea da lovitura de grație.

Amintim aici așa-numitele „lovituri în gol". Deasupra plămînilor vînatului rumegător și sub spinare se găsește un locșor, care în timpul respirației rămîne gol, adică nu e ocupat de plămîni. Loviturile în acel gol nu sînt mortale și se vindecă destul de ușor. Fiind stabilită o asemenea lovitură — de altfel foarte rară — urmărirea nu are rost. Trebuie să remarcăm că unii vînători susțin că asemenea lovituri „în gol" nu există, și că însuși „golul" e o închipuire. În tot cazul, un vînător, care a avut nenorocul să rănească numai, un vînat rumegător, să nu renunțe la urmărire alintîndu-se în credința, că lovitura a fost „în gol".

Aripa frîntă face ca pasărea să se prăbușească

www.clubulvanatorilor.ro

din zbor sau să nu se poată ridica în aer. Rănirea e cu atît mai gravă, cu cît fractura s-a produs mai aproape de încheietura umărului. O pasăre aripată chiar dacă reușește să scape cu fuga sau înot, rar va mai rămîne în viață. Dacă vînătorul e neglijent și nu caută să o prindă, pasărea aripată va cădea pradă vreunui răpitor.

www.ciubulvanatorilor.ro

CAP. III

SEMNELE RĂNIRII

Abia distanțat de o frîntură de clipă imediat după izbucnirea focului de armă, răsare totdeauna în gîndul vînătorului întrebarea: „Oare am lovit?". Uneori răspunsul vine imediat și lămurit, vînatul cade în foc, fără să mai aibă putere să pună distanță între el și om. Alteori, după împușcătură, vînatul fuge sau zboară, dispare din ochii vînătorului. Atunci întrebarea se pune mai insistent și i se mai adaugă una, tot atît de neliniștitoare: „Unde am lovit?". Această din urmă nelămurire se accentuează, dacă vînatul căzut în foc se ridică și pleacă.

Nici cel mai bun vînător nu e ferit de neplăcerea focurilor care trec alături și mai ales de focurile care rănesc vînatul, fără a-l opri pe loc. Concurează în clipa focului atîtea elemente subiective, cît și împrejurări în afara vînătorului, încît acesta totdeauna trebuie să conteze și pe împușcături greșite, și ele nicidecum nu-i scad,— în împrejurări normale — calitatea de bun vînător. Fără îndoială, vînătorul trebuie să tragă bine, trebuie să-și însușească prin exerciții în-

www.clubulvanatorilor.ro

deminarea de trăgător. Dar el vînează și nu face sport al tirului, după cum sportivul, care trage admirabil la poligon, de multe ori e un vînător slab și — acolo, în teren, în față cu vînatul și în împrejurări pe care nu le poate modifica — adeseori greșește foc după foc.

Pentru vînător un foc greșit nu înseamnă un punct mai puțin la scor. În vînătoare lipsește elementul emulării. Un foc greșit nu înseamnă mai mult, decît că vînatul după care s-a străduit, a scăpat neatins, — și acesta este cazul cel mai bun. Dar poate să însemne și rănirea vînatului, angajînd datoria de căpetenie a urmăririi. Este deci de cea mai mare importanță ca vînătorul, după foc, să știe cît mai sigur, dacă a lovit sau nu vînatul, și apoi, unde și cum l-a rănit. De răspunsul pe care îl primește atîrnă rostul urmăririi și în mare măsură felul cum are să se facă urmărirea.

Răspunsul acesta nu-l poate avea, decît observînd ținuta vînatului îndată după foc și cunoscînd și putînd interpreta anumite semne pe care le vădește vînatul rănit. După o oarecare experiență și avînd interesul cuvenit, ca și un minim spirit de observație, vînătorul va putea ajunge să stabilească aproape fără greș totdeauna, dacă și unde a rănit vînatul, care n-a rămas în foc.

Sînt unele semne generale, care dau primele indicații. Le amintim aici pe scurt: Vînatul cu păr, rănit — în afara cazului unei răniri ușoare — nu merge la deal, sau pornind pe clin în sus; înclinînd o ia costiș sau coboară; vînatul rănit se detașează de cîrd sau de stol, înaintează singur, poate se așază încă în văzul vînătorului; vînatul mare rănit caută apa, locurile smîrcoase,

www.clubulvanatorilor.ro

umede, ca să se răcorească culcîndu-se în ele; vînatul rănit nicicînd nu se oprește ca și cînd ar vrea să se orienteze încotro să continue fuga, așa cum face adeseori vînatul teafăr. Vînatul mare cu păr, lasă urme cu mult mai adînc imprimate decît cel sănătos; la vînatul copitat, rănit grav, urma e desfăcută, crăcănată, — perechea de unghii superioare — pintenii — foarte adeseori e bine imprimată, iar la vînatul rumegător nu numai la mistreți, pașii sînt adeseori lunecați înspre înainte și în afară; de obicei, vînatul rănit își menține direcția în care a pornit după împușcătură, fără o cauză temeinică nu și-o schimbă.

Trecînd la înfățișarea semnelor speciale, va trebui să le tratăm deosebit pe cele ale vînatului mare (cuprinzînd aici ursul, cerbul, căprioru, capra-neagră și mistrețul), apoi pe cele ale vînatului mic, fără a putea intra în amănuntele multor specii. În general deosebirile între specii sînt de nuanță numai.

A. SEMNELE RĂNIRII VÎNATULUI MARE

Le putem așeza în șase categorii, în ordinea în care se produc sau sînt de obicei luate în seamă de vînător.

1. Sunetul loviturii glonțului

Pentru a înțelege bine despre ce este vorba și a face primul exercițiu, să încercăm următoarea experiență. De la o distanță de 50 metri să tragem din armă lisă un glonț brenecke într-un gard de scînduri și să fim atenți la ceea ce vom auzi. Evident, vom auzi detunătura armei, apoi la un foarte mic interval vom auzi pocnitura produsă de proiectilul care a lovit scîndura.

www.clubulvanatorilor.ro

Un sunet produce glonțul și în clipa cînd lovește trupul vînatului, iar din felul sunetului putem trage concluzii asupra părții lovite. Problema este să **auzim** acest sunet. Înainte, pe cînd se trăgea din arme și cartușe cu viteză mică — în afară de cazurile excepționale de tragere la distanță foarte mică —sunetul de lovire putea să fie auzit totdeauna, dinstinct. Trăgînd din arme moderne, cu cartușe care dau glonțului o viteză mare, diferența de timp dintre cele două sunete — al focului și al lovirii — e mult scurtată, de multe ori urechea imperfectă și neantrenată nu le înregistrează separat, cele două sunete se contopesc. Totuși, dacă se trage la o distanță mai mărișoară, cu o ureche bună și după oarecare exercițiu, vînătorul poate să prindă destul de clar sunetul loviturii și poate să tragă concluziile de care are nevoie. Cu cît calibrul glonțului va fi mai mare, cu atît va fi mai puternic și sunetul loviturii.

La lovitura în spată sunetul e puternic și plesnitor, semănînd cu o palmă peste obraz. Lovitura în picior sau în alte oase mari dă un sunet scurt și înalt. Caracteristic e sunetul trezit de lovitura în abdomen: un sunet surd, moale, înfundat, parcă ai da cu un ciomag într-un sac îndesat cu lînă; un fel de „buf". Dacă glonțul șterge numai, rupînd părul, o ureche bună va distinge un sunet sîsîitor, foarte asemănător cu cel produs de o cute trasă de-a lungul fierului coasei. Cornul lovit pocnește scurt, înalt, sec.

Sunetul loviturilor în corpul vînatului se deosebește ușor de cel provocat de glonțul rătăcit, care lovește piatră, lemn, pămînt. Asemenea lovituri se trădează și prin fărîmiturile, pulbe-

www.clubulvanatorilor.ro

rea, aşchiile pe care le rup din obiectul atins şi de obicei sînt uşor vizibile.

Sunetul loviturii, alăturat şi combinat cu alte semne, îşi are însemnătatea lui.

2. Semne vădite de vînat după foc

Primind proiectilul, vînatul marchează lovitura. Adică, în momentul cînd e lovit, face anumite mişcări caracteristice, iar imediat după aceea are ţinute de asemenea proprii loviturii primite. Observîndu-le şi cunoscîndu-le semnificaţia, vînătorul poate să tragă concluzii solide în ceea ce priveşte rănirea şi natura rănirii. Pentru a observa aceste marcări, şi mai ales cele care se produc exact în frîntura de clipă a loviturii, vînătorul trebuie să aibă încordată voinţa de a vedea şi apoi experienţa, factor de neînlăturat în aproape toate îndemînările vînătoreşti. Greutatea observării marcării loviturii stă pe de o parte în faptul, că ea coincide aproape cu focul, pe de altă parte în reculul armei care dislocă linia de vedere şi uneori chiar şi în puţinul fum pe care îi produc şi cartuşele moderne. O greutate în plus au vînătorii, care trag prin lunetă ; reculul, cît de mic ar fi, scoate imaginea vînatului din cîmpul vizual redus dacă vînătorul nu ţine arma foarte solid. Totuşi mulţi trăgători prin lunetă parvin a putea observa precis marcarea, fie rămînînd cu ochiul la lentilă, fie coborînd imediat arma şi privind cu amîndoi ochii cele ce se întîmplă. Cei care, fără lunetă, trag cu ambii ochi deschişi au şi aici un mare avantaj. Observarea ţinutei vînatului după ce el a marcat lovitura, e mult mai uşoară, aproape că nu prezintă

www.clubulvanatorilor.ro

nici o greutate, de obicei scena prelungindu-se în timp, pînă ce vînatul eventual dispare din ochii omului.

În frîntura de o clipă a focului, vînătorul trebuie să fie atent atît la sunetul loviturii cît și la semnul dat de vînat; în afară de aceasta trebuie să-și întipărească în memorie foarte precis punctul unde a stat vînatul în momentul cînd a căzut împușcătura. Cunoașterea exactă a locului împușcăturii e de cea mai mare însemnătate pentru găsirea altor semne și apoi pentru urmărirea care eventual va fi necesară. Dacă înainte de a trage nu și-a însemnat acest loc, — prin tufe, bolovani, copaci etc. — e mai bine să renunțe să petreacă cu privirea vînatul, concentrîndu-se asupra acelui loc, însemnînd imediat direcția în care se găsește, prin aruncarea la pămînt a batistei, înfigerea bastonului, așezarea unei crenguțe îndreptate într-acolo etc. De asemenea va trebui să fixeze precis și locul unde a stat el, vînătorul, în clipa focului. Fără să fi pățit, e de necrezut cît de ușor sînt pierdute aceste două puncte esențiale, chiar și numai după cîteva minute, dacă vînătorul s-a deplasat. Este de mare folos un însoțitor, care observă precis comportarea vînatului în momentul focului. De altfel tînărul vînător face cea mai bună școală în materia de care ne ocupăm, dacă însoțește — fără a trage — un prieten, observînd liniștit și nestînjenit semnele rănirii.

Individual, din aceeași specie, nu fiecare individ marchează la fel lovitura; și deosebiri de mișcări și ținută sînt posibile. În general mai clar marchează căprioru, apoi țapul-negru, ceva mai șters, totuși lămurit, cerbul, — mai puțin

www.clubulvanatorilor.ro

mistreţul. Cu cît energia de lovire e mai mare, cu atît va fi — în regulă generală — şi marcarea loviturii mai evidentă. Deci, trăgînd cu arme moderne, vînătorul este avantajat şi în privinţa aceasta.

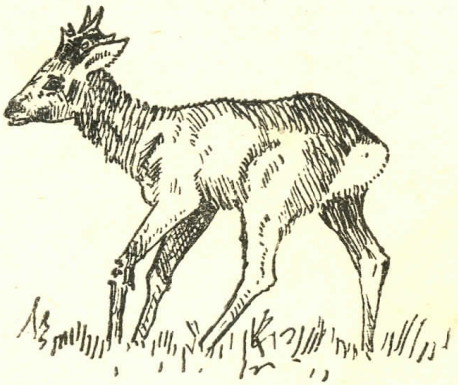

Fig. 2. Fractura unui picior din faţă, jos.

Aducîndu-ne aminte şi de cele spuse la capitolul precedent, vorbind despre efectul loviturii, să vedem care sînt semnele, pe care le dă vînatul mare.

a) În cazul loviturii mortale prin os — adică lovind creierul, sau fracturînd coloana vertebrală — vînatul cade în foc şi nu se mai ridică. Dacă e necesar, i se dă pe loc lovitura de graţie.

b) Fractura unui picior o marchează vînatul prin aceea că imediat şchioapătă pe latura piciorului frînt, în faţă sau la spate, cu o mişcare foarte vizibilă. Foarte rar atinge în acest caz pă-

www.clubulvanatorilor.ro

mîntul și cu trupul, și numai pentru o clipă, apoi imediat pornește în goană. De la o vreme încetează goana și pășește anevoios, cruțîndu-și piciorul rănit. Dacă piciorul e fracturat sus, îl tîrăște după el; fiind fractura joasă, vînatul adeseori face cu piciorul mișcări de pășire (Fig. 2) sau de salt, bălăbănind piciorul din jos de fractură. Dacă sînt fracturate amîndouă picioarele dinapoi și sus, aproape de șold, vînatul cade cu partea

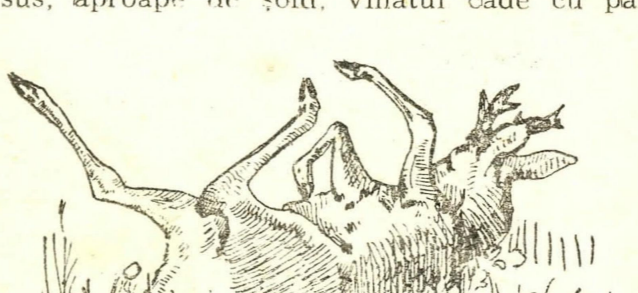

Fig. 3. Lovitură în apofiză sau în corn

dinapoi la pămînt, nu se mai ridică, ci încearcă să se tîrască în puterea picioarelor din față. Frînte ambele picioare din față, vînatul cade în bot, se căznește să se arunce înainte în puterea picioarelor dinapoi, uneori se sprijină în ciungi.

c) La lovitura prin apofiză sau la baza coarnelor, vînatul cade trăsnit, de cele mai multe ori se întoarce pe spate (Fig. 3), bate aerul cu picioarele, ca deodată să se ridice și după cîteva

www.clubulvanatorilor.ro

sărituri nesigure, să plece în goană mare . . . pentru totdeauna.

d) Loviturile în cap și în gît, care nu doboară imediat, în foc, le marchează vînatul printr-o mișcare laterală a capului și a gîtului, caracteristică și foarte vizibilă. Scutură din cap. Rănirea nu împiedică vînatul să fugă în goană mare, ca și cînd nici n-ar fi atins.

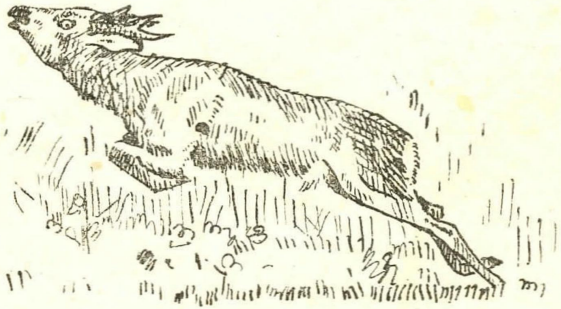

Fig. 4. Lovitură în cavitatea toracică

e) Lovitura în cavitatea toracică. Aproape la toate loviturile în cavitatea toracică, vînatul face o primă săritură, înălțîndu-se în aer cu picioarele din față. (Fig. 4). Cu cît lovitura e mai joasă, cu atît săritura va fi mai înaltă. Cea mai înaltă săritură de acest fel o face cînd glonțul abia a atins, jos, coșul pieptului; deci să nu ne bucurăm, cînd săritura e prea înaltă, aproape perpendiculară. După această primă săritură, dacă glonțul a lovit bine, animalul pleacă nebunește, cu capul coborît la pămînt, cu trupul carecum tupilat. Gonește în fugă oarbă, se lovește

www.clubulvanatorilor.ro

de tufe, de lemne. După o serie de sărituri, cade, fie lovindu-se de ceva, ca să nu se mai ridice, fie răsturnîndu-se deodată şi murind imediat. Avînd lovitura numai la plămîni, adeseori înainte de a cădea, se ridică în picioarele dinapoi, căutînd parcă aer.

Se întîmplă ca lovitura să lovească coşul pieptului foarte jos şi în faţă. Vînatul face atunci o

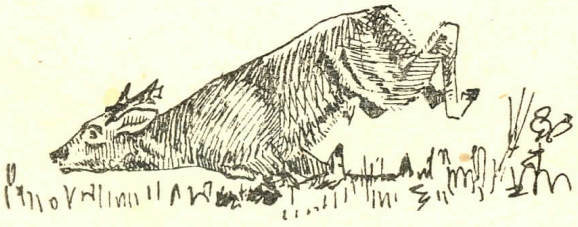

Fig. 5. Lovitură în spată foarte sus

mişcare caracteristică: se zmuceşte în aceeaşi vreme în sus şi înapoi, — adeseori cu atîta violenţă, încît nu numai că o să cadă pe buturi, dar se dă şi peste cap.

Dacă lovitura e foarte sus, adeseori vînatul, în loc să facă săritura înaltă pomenită, cade în genunchi (Fig. 5), ca să se ridice şi să plece în goana orbească amintită.

Mistreţul lovit în inimă, în aortă, de obicei cade în rît; în cădere ară pămîntul cu rîtul pe o distanţă de cîţiva paşi, dacă e în fugă. Uneori se mai ridică, pentru a cădea după o serie de sărituri.

f) Lovitura la ficat o semnalează vînatul printr-o scurtă cutremurare şi adunare a trupului.

www.clubulvanatorilor.ro

Dacă lovitura e în mijlocul sau în partea de jos a ficatului, vînatul se ridică în aer cu partea dinapoi a trupului, apoi pleacă în goană fără însă a avea capul coborît la pămînt. În fugă nu arată vreun semn deosebit.

g) La lovirea în rinichi vînatul scapătă de partea dinapoi, uneori cade și nu se mai poate ridica, de cele mai multe ori însă se ridică și

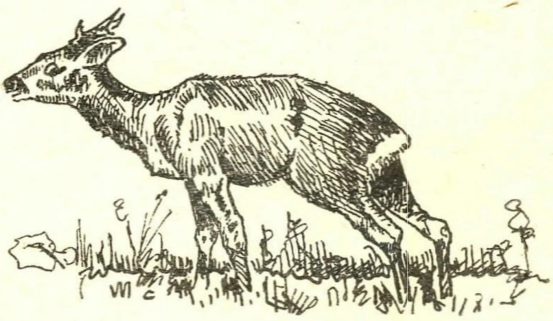

Fig. 6. Lovitură în rinichi

pornește încet, chinuit, cu spinarea curbată în sus. (Fig. 6). Cerbul lovit la rinichi, în afară de aceasta, își întinde coada orizontal și o ține așa tremurînd din ea.

h) Fiind lovit intestinul sau stomacul, vînatul rumegător bate aerul cu picioarele dinapoi, asemenea cailor nărăvași. (Fig. 7). Apoi pleacă cu spatele curbat în sus, în salturi scurte, se oprește adesea pe loc și de obicei privește înapoi. Dacă e lovit intestinul subțire, cerbul de multe ori își întinde coada orizontal și tremură din ea așa cum face și la lovitura în rinichi.

www.clubulvanatorilor.ro

i) Lovitura prin mușchi, neinteresînd nici os și nici organe interne, abia o marchează vînatul. Se observă uneori o scurtă cutremurare și o mișcare ca de fereală în direcția opusă glonțului. Dacă e lovit mușchiul piciorului, în fuga care urmează vînatul adeseori șchiopătă ușor. Dacă glonțul a trecut prin mușchii de deasupra spinării sau numai a șters acolo pielea, vînatul face o mișcare de tupilare foarte vizibilă.

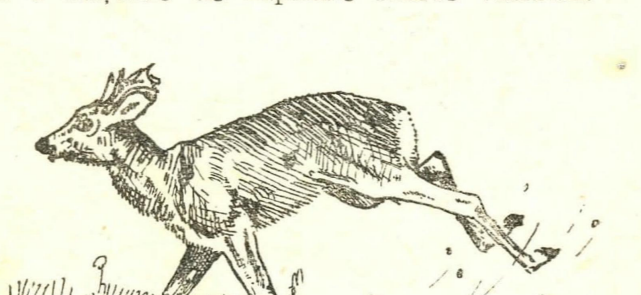

Fig. 7. Lovitură în stomac sau în intestine

Pot să inducă în eroare mișcările pe care le face vînatul, cînd glonțul merge alăturea și îl împroașcă cu pămînt, pietricele etc. Mai des se întîmplă aceasta, cînd glonțul lovește pămîntul jos, sub vînat și e împroșcat pieptul sau abdomenul. Atunci face vînatul saltul înalt, în față, caracteristic celei mai bune lovituri, cea în cavitatea toracică.

www.clubulvanatorilor.ro

3. Urma săriturii din momentul focului

În momentul focului, vînatul mare se cutremură puternic, și dacă nu cade în foc, face prima săritură de scăpare. Pe locul unde a stat cu unghiile în acea clipă și de unde s-a aruncat în salt, lasă urme cu mult mai pronunțate, mai adînci decît cele obișnuite. Ele, în împrejurări normale, nu pot să fie confundate cu urmele lăsate de un vînat speriat, dar rămas nerănit. Urmele celui rănit sînt totdeauna mai adînci și oarecum răsucite lateral și împinse înainte, în urma instinctivei mișcări de fereală pe care o face vînatul care primește glonțul. Cu cît e mai moale terenul pe care stătea vînatul, cu atît va fi mai lămurit semnul săriturii. El va lipsi total dacă vînatul a stat pe stîncă și va fi foarte slab pe o pajiște deasă și uscată.

Semnul acesta are pentru vînător însemnătate dublă. Mai întîi indică dacă vînatul a fost lovit sau nu. Apoi el este punctul central al locului unde va căuta alte semne și de unde va porni eventual urmărirea. La această urmă e adus cîinele limier ; ea este capul firului, adeseori lung și încîlcit, pe care cîinele e chemat să-l descurce. O dată găsit locul săriturii, el trebuie imediat marcat cu o crenguță înfiptă alături, sau în alt chip, pentru a putea fi ușor regăsit.

La prima vedere s-ar părea că semnul acesta e de importanță minoră și unii vînători nu-i dau mare atenție. E o greșeală care trebuie uitată. Cînd vom trata urmărirea, vom vedea și însemnătatea acestui punct și semn.

www.clubulvanatorilor.ro

4. Părul tăiat de glonț

Unul dintre semnele cele mai lămuritoare asupra rănirii și a felului acesteia îl dă părul tăiat sau smuls de glonț. Părul îl căutăm numai în imediata apropiere a locului unde a stat vînatul în momentul focului, iar acolo — dacă vînatul a fost atins — fără îndoială că se găsește mai mult sau mai puțin păr. Este firesc că nu e ușor să găsești păr împrăștiat prin ierbărie, tufe etc. și vînătorul va trebui să caute acel loc mic din jurul punctului amintit, cu de-amănuntul, poate petrecîndu-l palmă de palmă, în genunchi. Truda îi va fi însă răsplătită, dacă apoi va ști să afle regiunea lovită după părul aflat. Să dăm întîi cîteva generalități asupra părului vînatului mare. Părul e de două feluri: păr lung, acoperitor (pe care îl vom numi „păr") și păr scurt, lînos care se găsește lîngă piele (îl vom numi „lînă"). Deoarece lîna e cam de aceeași culoare și formă peste tot corpul, ea are o însemnătate secundară față de părul acoperitor, diferit ca lungime, grosime, formă și culoare, după părțile trupului pe care le acoperă. În firul de păr vom distinge: **rădăcina,** care e scurtă, de regulă subțire, uneori însă în formă de ceapă și **cotorul.** Cotorul îl împărțim în **„cotor gros"**, după care urmează de obicei o mică porțiune colorată mai deschis, pe care o numim **bandă,** apoi **vîrful.** (vezi fig. 8).

La locul împușcăturii vom găsi două feluri de păr. Păr tăiat, retezat de glonț, — acesta aproape numai pe latura unde a fost lovit vînatul, și el va fi scurtat, fără rădăcină, tăiat. Apoi păr smuls, mai ales pe partea unde a ieșit glonțul

www.clubulvanatorilor.ro

care a traversat trupul. Vom găsi eventual și păr întreg, care era desprins din piele încă înainte de împușcătură și care stătea între părul viu și a fost scuturat din locul lovirii sau din apropierea acestuia. Desigur, dintr-un singur fir de păr nu ne vom putea lămuri deplin; va trebui să culegem cît mai mult, să asemănăm și să completăm părul retezat, ca apoi să încercăm să tragem concluzii.

Înainte de a trece la amănunte, amintim că părul **mult** smuls, — nu retezat — e un semn rău. Arată că vînatul a fost numai șters de glonț. Îmbucurător e părul tăiat, chiar dacă e în cantitate foarte mică. Căutarea și examinarea părului e un lucru migălos și va răpi vînătorului cîtva timp, — timp care i se va părea lung în

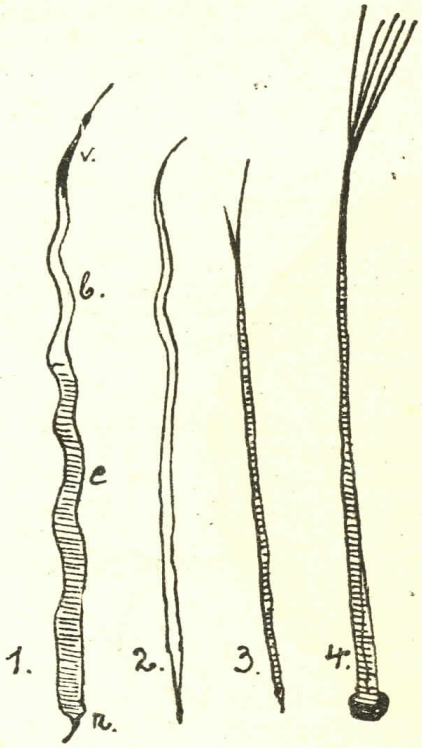

Fig. 8. Fire de păr. (Schematic): 1. păr de cerb; *r:* rădăcină; *c:* cotor; *b:* bandă; *v:* vîrf; 2. păr de căprioară; 3. păr de mistreț, infuroit; 4. păr de mistreț, înspicat

www.clubulvanatorilor.ro

nerăbdarea lui de a-şi găsi vînatul care a dispărut. Truda va fi însă răsplătită, iar zăbava binevenită, făcîndu-se prea des greşeala de a se începe urmărirea vînatului rănit prea degrabă.

Va trebui să tratăm separat cele patru specii de vînat mare, care interesează aici în primul rînd (după F. Raesfeld şi W. Bieger).

a) **Cerb**

La cerbi, schimbul părului din cel de vară în cel de iarnă se produce foarte încet. În epoca mugetului — şi deci a vînătoarei taurilor — procesul e în curs, taurii au de obicei părul de iarnă pe cap şi pe gît (coamă puternică), pe cînd restul corpului e acoperit aproape tot cu părul de vară. Părul de iarnă e mai lung, mai suriu, secţiunea transversală e aproape rotundă, cotorul e în valuri, ondulat, pe cînd secţiunea celui de vară e accentuat ovală, cu ondulaţie mai puţin accentuată. Vom da aici caracteristicile părului cerbului-taur, în haină de vară (august) şi în cea de iarnă, (V. Fig. 9, cu numerele indicate acolo).

Cerb-taur în păr de vară

Împuşcătură în gît, sus (1). Păr subţire, cu puţină lînă negrie ; uşor ondulat pe toată lungimea ; culoarea închis brună, uneori cu bandă mai deschisă ; lungimea părului 60—85 mm.

Gît, la mijloc (2). Păr de grosime mijlocie, cu foarte puţină lînă scurtă, sură, părul puţin ondulat, culoare sur-negrie ; bandă sură-gălbuie ; lungime 30—45 mm.

Gît, jos (3). Păr de grosime mijlocie, mai mult

www.clubulvanatorilor.ro

subțire ; culoare sură-negrie ; banda și vîrful gălbui ; lungime cam 80 mm.

Spată, sus (4). Păr de grosime mijlocie, în secțiune lat-oval, cu foarte puțină lînă sură ; ondulat ușor pe toată lungimea ; culoare sură ; banda foarte lată roșcat-gălbuie ; vîrful foarte scurt, sur : lungime 30 mm.

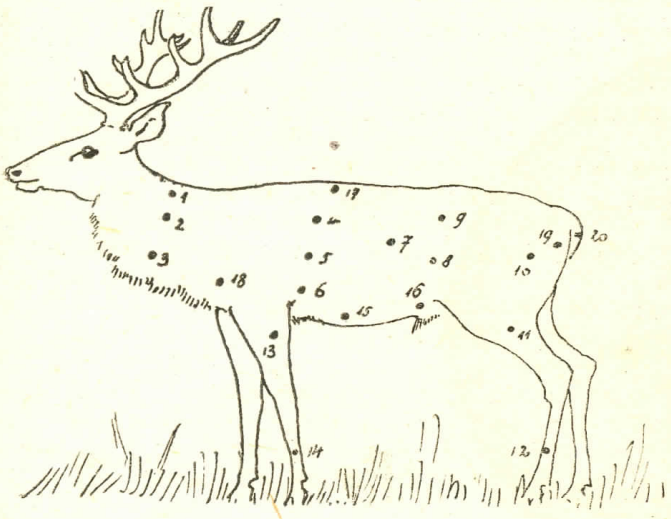

Fig. 9. Locul părului tăiat sau smuls de glonț, la cerb : 1. gît sus ; 2. gît, mijloc ; 3. gît, jos ; 4. spată, sus ; 5. spată, mijloc ; 6. spată, jos ; 7. ficat ; 8. intestine ; 9. rinichi ; 10. but ; 11. picior dinapoi, sus ; 12. picior dinapoi, jos ; 13. picior din față, sus ; 14. picior din față, jos ; 15. abdomen, jos și în față ; 16. abdomen, jos, spre înapoi ; 17. deasupra spinării șters ; 18. piept, în față ; 19. oglindă ; 20. coadă

www.clubulvanatorilor.ro

Spată, la mijloc (5). Păr gros, foarte lat în secțiune, cu foarte puțină lînă sură ; ușor ondulat pe toată lungimea ; bandă îngustă, gălbuie, trecînd în vîrf roșcat ; lungimea 30 mm.

Spată, jos (6), după piciorul din față. Părul foarte subțire, fără lînă, sur-alburiu, fără bandă ; vîrful ceva mai deschis ; lungime 20 mm.

Ficat (7) Părul gros, în secțiune foarte oval ; aproape fără fire de lînă ; ușor ondulat pe toată lungimea ; cotorul sur-cafeniu-deschis, banda roșcat-gălbuie, vîrful foarte scurt de culoare mai închisă ; lungime 35 mm.

Intestine (8). Păr de grosime mijlocie, fără lînă, în secțiune foarte oval ; foarte puțin ondulat ; sur-alburiu, fără bandă, pînă în vîrf cu o abureală gălbuie ; lungimea 20—25 mm.

Rinichi (9). Părul foarte gros, foarte oval în secțiune și fără lînă ; puțin ondulat ; cotorul deschis cafeniu-suriu, care trece înspre vîrf spre roșu ; lungime 25 mm.

But (10). Părul foarte gros, în secțiune oval, cu foarte puțină lînă ; neondulat, curbat în formă de sabie ; cotorul sur-deschis, banda roșie-murdară, vîrful mai închis ; lungimea 25 mm.

Picior dinapoi sus (11), **extern** : păr de grosime mijlocie terminat în vîrf foarte subțire ; fără lînă, neted ; culoare sură-alburie, fără bandă, cu vîrf mai închis ; lungimea variază între 10 și 25 mm. **intern** : păr foarte subțire alb și fără bandă : lungimea 10 mm.

Picior dinapoi, jos (12). Păr foarte subțire de culoare sură cu un ton gălbui ; lungime cam 15 mm.

Picior din față, sus (13), **extern** : păr subțire, neted, fără lînă ; sur, cu bandă mai deschisă

www.clubulvanatorilor.ro

sau fără bandă ; vîrful mai închis ; lungimea 10—15 mm, cu unele fire de 20—25 mm ; **intern** : păr foarte subțire, fără lînă, neted, fără bandă, alb ; lung de 10—25 mm.

Picior din față, jos (14). Păr subțire de culoare sură cu vîrf gălbui ; lungimea 8 mm.

Abdomen, jos, în față (15). Păr subțire, fără lînă, neted, deschis-galben; lungimea 20—35 mm.

Abdomen, jos mai spre înapoi (16). Păr subțire, moale, curbat în formă de sabie ; culoare deschis-galbenă, pînă la albă ; lungime 4 mm.

Deasupra spinării, șters (17). Păr subțire, cu lînă puțină scurtă, sură ; părul ondulat, de culoare sur-cafenie, cu bandă roșcat-galbenă, cu vîrf foarte scurt de culoare închisă ; lungime 30 mm.

Piept, în față (18). Păr foarte subțire, fără lînă, neted, sur-alburiu, vîrful mai închis ; lungime 20 mm.

Oglindă (19). Păr de grosime mijlocie, fără lînă, ușor ondulat, alb curat : lungime 20 mm.

Coadă (20). Păr subțire, fără lînă, ușor ondulat, roșu-palid, la vîrf mai închis : lungime diferită, între 31 și 60 mm.

Cerb-taur în păr de iarnă

Împușcătura în gît, sus (1). Păr de grosime mijlocie cu lînă deasă, sură ; foarte puțin ondulat ; cotorul de culoare cafenie-neagră, în parte cu bandă roșcat-gălbuie, palidă ; vîrful negru : două lungimi : 50—60 mm și 100—140 mm.

Gît, la mijloc (2). Păr de grosime mijlocie, cu lînă sură ; ușor ondulat ; cotorul spre rădăcină sur, trecînd spre vîrf în cafeniu-negriu ; parte cu

www.clubulvanatorilor.ro

bandă gălbuie sau roşcată, parte fără bandă; vîrful închis; perii mai scurţi, în general de culoare mai deschisă; două lungimi: 40—60 mm şi 100—120 mm.

Gît, jos (3). Ca la 2.

Spată, sus (4). Păr de grosime mijlocie cu lînă deasă, sură; ondulat; cotorul sur, banda lată roşcat-gălbuie; vîrful scurt de culoare mai închisă; lungimea 45—55 mm.

Spată, la mijloc (5). Păr de grosime mijlocie cu lînă sură, ondulat, cotorul sur deschis, bandă îngustă gălbuie; vîrful scurt, închis; lungime 45—55 mm.

Spată, jos (6), după piciorul din faţă. Păr foarte subţire, fără lînă, neted; culoare sură-alburie, spre vîrf mai închis-roşcată; culorile trec una într-alta fără a fi bine delimitate; lungime 20—30 mm.

Ficat (7). a) sus: păr gros, ondulat, cu lînă sură; cotor sur, bandă lată şters-gălbuie; vîrful scurt, negru; lungime 50—60 mm. b) jos: păr gros foarte ondulat, cu lînă sură: cotorul sur-deschis, bandă îngustă deschis-gălbuie; vîrful foarte scurt, negriu: lungime 45—55 mm.

Intestine (8). Păr de grosime mijlocie, bine ondulat, cu lînă sură; cotorul sur, foarte deschis; bandă îngustă deschis-gălbuie; vîrful foarte scurt şi negru, parte de culoarea bandei; lungime 55—60 mm.

Rinichi (9). Păr foarte gros, cu lînă sură; foarte ondulat; cotor sur, bandă de lăţime moderată, deschis galben-roşcată; vîrful scurt, închis: lungime 60 mm.

But (10). Păr de grosime mijlocie, cu lînă sură; moderat ondulat, cotor sur, bandă îngustă

www.clubulvanatorilor.ro

pînă la mijlocie de culoare roşcat-gălbuie, cu vîrful scurt şi mai închis ; lungime 50—55 mm.

Picior dinapoi, sus (11) **extern** : păr de grosime mijlocie cu puţină lînă, uşor ondulat ; cotorul sur-deschis, banda foarte îngustă roşcat-gălbuie ; vîrful foarte scurt şi negru ; lungime 35 mm. **intern** : păr foarte subţire, fără lînă, neted ; cotorul alb-suriu cu vîrful puţin mai închis ; banda lipseşte ; lungimea 15—20 mm.

Picior dinapoi, jos (12). Păr subţire, fără lînă sur-gălbui ; lungime 15 mm.

Picior din faţă, sus (13) **extern** : păr de grosime mijlocie, cu puţină lînă sură, foarte puţin ondulat, cotorul sur-deschis, trecînd fără bandă într-un vîrf cafeniu-negriu ; lungime 30—40 mm. **intern** : păr foarte subţire, neted, fără lînă ; cotorul sur-alburiu, cu bandă îngustă mai deschisă şi cu vîrf mai închis ; lungime 15—25 mm.

Picior din faţă, jos (14). Păr neted, sur, la rădăcină şi la vîrf mai deschis ; lungime 10—15 mm.

Abdomen, jos (15, 16). Păr ondulat, subţire, fără lînă ; cotorul alb, trecînd spre vîrf într-un roşcat şters ; banda lipseşte ; vîrful roşcat deschis ; lungime 50—90 mm.

Muşchi sau piele deasupra spinării (17). Păr de grosime mijlocie, ondulat, cu lînă sură ; culoare sură, cu bandă lată, roşcat-gălbuie ; vîrful negru ; lungime 55—60 mm.

Piept, în faţă (18). Păr de grosime mijlocie, cu lînă sură, uşor ondulat ; culoare deschis sură, banda roşcată ; vîrful lung, mai închis ; lungime 30—50 mm.

Oglindă (19). Păr subţire cu foarte puţină lînă albă, uşor ondulat ; cotorul alb, spre vîrf

www.clubulvanatorilor.ro

trăgînd în roşcat, vîrful roşcat; fără bandă; lungimea inegală de la 15 la 50 mm.

Coadă (20). Păr subţire, ondulat, cu puţină lînă roşcată; cotorul, banda, vîrful trecînd unul în altul fără linii bine marcate, la bază de culoare deschis roşcată, spre vîrf mai închisă; lungime 50—60 mm.

Deosebirile de mai sus vor părea la prima vedere încîlcite şi foarte greu de reţinut. Dar după oarecare experienţă şi cercetări, vînătorul şi le va putea apropia în măsura în care are nevoie de ele în practică. Şi cînd e vorba despre păr de cerb, şi referitor la părul altor specii de interes, aduce mari servicii o colecţie de păr, pe care şi-o face vînătorul după specie şi după partea de trup. Aşezînd părul în diferite plicuri sau între filele unei cărţi, cu indicaţiile respective, dacă vînătorul mai răsfoieşte colecţia, destul de curînd va cunoaşte exact regiunea de unde derivă un anume mănunchi de păr. Unui vînător asemenea lucruri îi fac şi plăcere. Dar în afară de aceasta, e de observat şi uşor de reţinut, că în deosebirile de mai sus există o oarecare regularitate: culoarea cotorului e mai închisă înspre spinare şi se deschide treptat pînă la partea din jos a abdomenului, pînă la alb sau la alburiu. În direcţia de sus în jos şi dinainte înapoi, vîrful părului devine tot mai scurt şi de culoare mai deschisă; făcînd excepţie părul de pe coapse, unde schimbarea se observă numai în jos. Mai gros e părul pe la mijlocul trupului, unde e şi mai ondulat. Banda e mai accentuată la spinare şi pierde în lăţime şi culoare înspre abdomen şi picioare, pînă dispare cu totul. Sînt norme generale uşor de ţinut minte şi folositoare, chiar

www.clubulvanatorilor.ro

dacă pentru moment amănuntele scapă din memorie.

Căprior

Căpriorul se vînează mai ales pe cînd are încă părul de vară. Tocmai de aceea vom trata numai

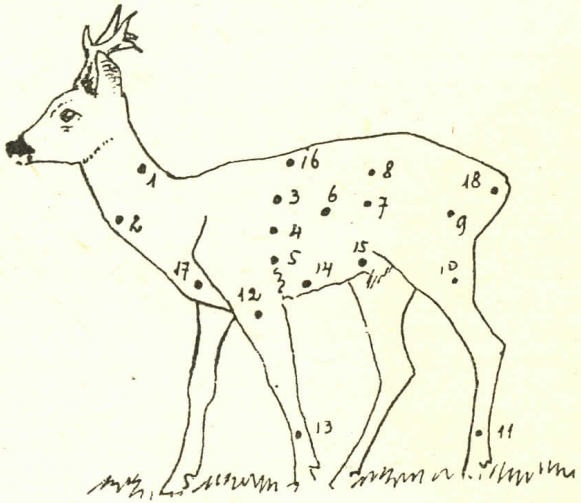

Fig. 10. Locul părului tăiat sau smuls de glonț, la căprior :

1. gît, sus ; 2. gît, jos ; 3. spată, sus ; 4. spată mijloc ; 5. spată jos ; 6. ficat ; 7. stomac și intestine ; 8. rinichi ; 9. but ; 10. picior dinapoi, sus ; 11. picior dinapoi, jos ; 12. picior din față, sus ; 13. picior din față, jos ; 14. abdomen, jos, șters ; 15. abdomen, jos, mai spre dinapoi ; 16. deasupra spinării, șters ; 17. piept, în față ; 18. oglindă

www.clubulvanatorilor.ro

acel păr, în genere roşcat. Părul căpriorului se deosebeşte de cel al cerbului : în general are un cotor destul de gros, cu vîrf subţire, sticlos : deosebirile în grosime nu sînt aparente, decît doar la părul din partea de jos a corpului, care e cu ceva mai subţire şi mai moale. Părul e neted, cu puţine ondulări, în afară de vîrf, care uneori e curbat. Lungimea generală a părului e în partea de sus a corpului cam 30 mm, iar în partea de jos 10—20 mm. Culoarea generală este cafenie-roşcată, mai deschisă spre partea de jos a trupului, avînd şi tonuri surii. Părul de iarnă e mult mai gros şi mai lung ; în partea de sus are o lungime de 35—45 mm., jos 10—25 mm. La părul de iarnă se observă curburi şi ondulări uşoare, culoarea e un sur egal, mai deschis în partea abdominală.

Urmărind indicaţia din fig. 10 arătăm semnele părului căpriorului în haină de vară (august) :

Gît, sus (1). Păr uşor curbat la vîrf ; în jumătatea de sus de culoare cafenie-roşcată, spre rădăcină sură-închisă trăgînd în cafeniu ; lungimea 35 mm.

Gît, jos (2). Culoarea în jumătatea dinspre vîrf roşcat-gălbuie, spre rădăcină deschis sură ; lungime 20 mm.

Spată, sus (3). Păr la vîrf puţin curbat ; în jumătatea dinspre vîrf de culoare cafenie-roşcată, la rădăcină sură ; lungime 30 mm.

Spată, la mijloc (4). Păr spre vîrf uşor curbat; sus gălbui, spre rădăcină sur-gălbui ; lungime 35 mm.

Spată, jos (5). Păr ondulat, curbat spre vîrf, de culoare deschis-gălbuie, spre rădăcină deschis sură : lungimea 30 mm.

www.clubulvanatorilor.ro

Ficat (6). Ca mai sus, la 4.

Intestine (7). Ca mai sus la 4.

Rinichi (8). Părul e curbat în formă de sabie, sus de culoare roşcat-cafenie, spre rădăcină sură; lungime 35 mm.

But. (9). Culoare spre vîrf roşcat-galbenă, spre rădăcină galben-sură ; lungime 25 mm.

Picior dinapoi, sus (10). Culoare spre vîrf gălbuie, spre rădăcină sură cu ton gălbui, lungime 20—25 mm.

Picior dinapoi, jos (11). Culoare spre vîrf gălbuie, spre rădăcină sur-gălbuie pînă la albă, lungime 10—15 mm.

Picior dinainte, sus (12). Culoare spre vîrf gălbuie, spre rădăcină sură-gălbuie ; lungime 15—20 mm.

Picior dinainte, jos (13). Culoare deschis-galbenă ; lungime 10 mm.

Lovitură ştearsă, jos în abdomen, spre înainte (14). Părul spre vîrf în parte ondulat, de culoare deschis-gălbuie, spre rădăcină albă-surie ; lungime 25 mm.

Lovitură, ca la 14, însă spre piciorul dinapoi (15). Părul spre vîrf curbat şi de culoare deschis-galbenă, spre rădăcină aproape alb ; lungime 15—20 mm.

Muşchi sau piele, deasupra spinării (16). Părul puţin curbat, spre vîrf de culoare roşcat-cafenie, spre rădăcină sură ; lungime 35 mm.

Piept, din faţă (17). Părul subţire şi moale, spre vîrf curbat şi de culoare deschis-galbenă, spre rădăcină albă ; lungime 25—30 mm.

www.clubulvanatorilor.ro

Capră-neagră

Părul caprei-negre, în general asemănător cu cel al cervideelor, are unele particularităţi. Cotorul e lung, spre vîrf uşor subţiat ; vîrful e de

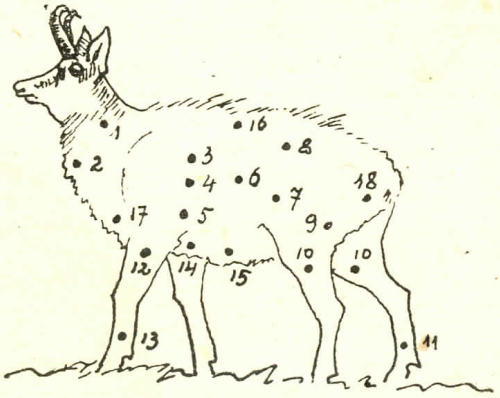

Fig. 11. Locul părului tăiat sau smuls de glonţ, la capră-neagră : 1. gît, sus; 2. gît, jos; 3. spată, sus; 4. spată, mijloc; 5. spată, jos; 6. ficat; 7. intestine; 8. rinichi; 9. but; 10. picior dinapoi, sus; 11. picior dinapoi, jos; 12. picior din faţă, sus; 13. picior din faţă, jos; 14. abdomen, jos, şters şi în faţă; 15. abdomen, jos, şters şi înspre înapoi; 16. muşchi sau piele deasupra spinării, 17. piept, în faţă; 18. oglindă

culoare mai deschisă ; cotorul e mai ondulat decît la cerbi, mai ales în jumătatea dinspre rădăcină. Părul, ca şi lîna, e mult mai lung în partea

www.clubulvanatorilor.ro

de sus a corpului, decît mai jos. Lîna e foarte lungă, creață, în lungime e cam jumătatea părului acoperitor. Grosimea părului e cam egală. Culoarea în partea de sus a trupului, în general, e închis-cafenie, trecînd în negru, în partea din jos sură-cafenie, jos, sub abdomen, trăgînd în gălbui.

Indicațiile care urmează se referă la un țap-negru, în luna noiembrie, epoca alergatului și a principalului sezon de vînătoare. (V. Fig. 11).

Gît, sus (1). Spre vîrf culoare închis-cafenie, spre rădăcină deschis-sură ; lungimea părului 80 mm, a lînii 35 mm.

Gît, jos (2). Culoare sur-deschisă, pînă la sur mijlociu ; lungimea părului 65 mm, a lînii 30 mm.

Spată, sus (3). Culoarea spre vîrf închis-sură, cu fire sure și deschis-cafenii, spre rădăcină deschis-sură ; lungimea părului 80 mm, a lînii 35 mm.

Spată, la mijloc și jos (4, 5). Culoare deasupra închis-sură, cafenie, cu vîrfurile mai deschise ; din jos deschis-sură ; lungimea părului pînă la 95 mm., a lînii 40 mm.

Ficat, intestine, rinichi (6, 7, 8). Culoarea deasupra cafenie pînă la închis-cafenie, cu fire singuratice deschis-cafenii, vîrfurile deschise ; din jos deschis-sură ; lungimea părului pînă la 100 mm, a lînii 45 mm.

But (9). Culoarea spre vîrf închis-sură, spre rădăcină deschis-sură ; lungimea părului pînă la 100 mm., a lînii 50 mm.

Picior dinapoi, sus (10). Părul e neted, deasupra de culoare închis-cafenie pînă la neagră, din jos sură ; vîrfurile mai deschise ; lungimea părului 25 mm.

www.clubulvanatorilor.ro

Picior dinapoi, jos (11). Părul e neted ; culoarea spre vîrf gălbuie, la mijloc închis-sură, spre rădăcină sură, lungimea 15—20 mm.

Picior din față, sus (12). Părul neted ; culoarea deasupra închis-cafenie pînă la neagră, cu vîrfurile mai deschise, jos sură ; lungimea pînă la 35 mm.

Picior din față, jos (13). Părul neted ; culoarea din jos închis-sură, în parte mai deschisă, la mijloc cafenie, vîrful gălbui ; lungimea 15 mm.

Abdomen, șters, din jos și în față (14). Culoarea deasupra deschis-gălbuie, din jos deschis-sură ; lungimea părului pînă la 70 mm, a lînii 40 mm.

Abdomen, șters, jos, dinapoi (15). Culoarea deasupra gălbuie, din jos sură, peri lungi de culoare mai închisă ; lungimea părului 70 mm, a lînii 40 mm.

Mușchi sau piele deasupra spinării (16). Culoarea deasupra neagră, la mijloc închis-sură, jos sură ; lungimea părului pînă la 150 mm, a lînii 45 mm.

Piept, din față (17). Culoarea deasupra sur-închisă pînă la neagră, din jos sură ; lungimea părului pînă la 60 mm, a lînii 40 mm.

Oglindă (18). Culoarea la vîrf gălbuie, la mijloc deschis-sură, jos albă ; lungimea pînă la 70 mm.

Mistreț

Părul mistrețului e aspru, în secțiune rotund și — în afara celui din partea din jos a picioarelor — înfurcit sau înspicat. Lungimea e diferită în diferitele părți ale trupului ; în general

www.clubulvanatorilor.ro

părul dinspre spinare e mai lung decît cel dinspre abdomen. Ştim că culoarea părului mistreţilor prezintă deosebiri de rasă şi individuale pronunţate, de la sur-deschis, pînă la aproape negru. Stabilirea locului rănirii după părul tăiat sau smuls de glonţ, e mai nesigură la mistreţ decît la celelalte specii tratate. Totuşi, semnul acesta adăugat altora ne este de real folos şi nu trebuie neglijat, mai ales că părul din unele părţi e caracteristic şi uşor de identificat. Luăm ca tipic un vier de vreo 3 ani, în august (Fig. 12).

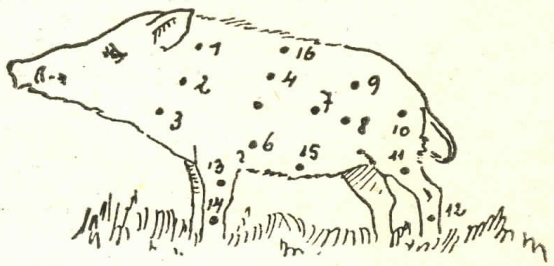

Fig. 12. Locul părului smuls sau tăiat de glonţ la mistreţ:
1—3. gît; 4—6. spată; 7—9. ficat, stomac, intestine; 10. coapsă; 11. picior dinapoi, sus; 12. picior dinapoi, jos; 13. picior din faţă, sus; 14. picior din faţă, jos; 15. lovitură ştearsă, sub abdomen; 16. deasupra spinării, muşchi, piele

Gît (1—3). Părul la vîrf e înspicat; culoarea la vîrf e deschis-sură pînă la murdar-sură, la mijloc şi la bază neagră, în parte cu dungi mai deschise; lungimea părului spre spinare 50—60 mm, mai jos 45—55 mm. Lînă fină, creaţă, de

www.clubulvanatorilor.ro

culoare sură sau cafenie, lungă pînă la 40 mm. Lîna e mai multă la loviturile înalte.

Spată (4—6). Părul e curbat, la vîrf înspicat, lung de 50—60 mm. Culoara sus este deschisă sau murdar-sură, la mijloc și jos neagră. Multă lînă subțire, fină, sură-gălbuie.

Ficat, intestine, rinichi (7—9). Părul mai mult sau mai puțin curbat în formă de sabie, lung de 50—70 mm, la vîrf înfurcit; altfel, ca la 4—6.

Coapsă (10). Părul înspicat; culoarea sus sură, în parte murdar-albă, spre bază neagră; lungimea 45—60 mm.

Picior dinapoi, sus (11). Părul spre vîrf ușor curbat sau ondulat, puțin înspicat sau înfurcit, lung de 40—50 mm; culoarea sus sură, la mijloc și jos neagră; culoarea lînii deschis-sură sau albă.

Picior dinapoi, jos (12). Părul e subțire și puțin curbat; nu e înfurcit; de culoare închisă.

Picior din față, sus (13). Culoarea închis-cafenie pînă la neagră, la vîrf mai deschisă; părul rar înfurcit; lungimea 45—50 mm.

Picior din față, jos (14). Părul subțire, ușor curbat, vîrful neînfurcit; lungimea 15—20 mm.: culoarea neagră, în parte cu nuanțe cafenii.

Lovitură ștearsă sub abdomen (15). Păr la vîrf uneori curbat, lung de 50—70 mm.; culoarea spre vîrf sură, la mijloc și spre rădăcină neagră sau cafenie.

Lovitură deasupra spinării (16). Peri foarte groși, înspicați, lungi de 80—100 mm, la vîrf de culoare sură, mai jos neagră.

N.B. Culorile indicate mai sus sînt unele mijlocii, socotind coloritul cel mai des întîlnit, sur-cafeniu. De altfel coloritul e mult influențat și

www.clubulvanatorilor.ro

de murdăria, noroiul, care de obicei se găsește pe părul mistreților.

5. Sîngele

Poate cel mai important semn al rănirii este sîngele, pe care vînătorul îl găsește după împușcătură. Prezența lui dovedește că vînatul a fost rănit, apoi indică felul rănirii și însfîrșit formînd „dîră de sînge", conduce pe vînător și mai ales cîinele, de la locul loviturii pînă la vînatul rănit sau căzut.

Ajungînd la locul loviturii, vînătorul, după ce mai întîi va găsi și va marca urma „săriturii", va căuta după sînge. Rar va găsi însă sînge tocmai în această urmă sau în nemijlocita ei apropiere ; pornind însă de la acest punct fix, va căuta în jurul lui. Dacă glonțul a traversat corpul animalului, va găsi de obicei două urme de sînge : una mai săracă în partea intrării glonțului și una mai abundentă de partea pe unde a ieșit glonțul și a făcut o spărtură mai mare. Găsindu-se sînge numai pe partea intrării, înseamnă că glonțul a rămas în corpul vînatului. Dacă nu se găsește sînge în apropierea locului loviturii, încă nu înseamnă că vînatul n-a fost rănit. Adeseori glonțul traversînd, se va găsi sînge la 2—3 metri, pe partea opusă, socotită de la vînător, — sînge împroșcat de pe urma glonțului. Deci trebuie de la început cercetată și partea de loc amintită acum. Dar e posibil ca în apropierea locului loviturii să nu se găsească de loc sînge. Totuși vînătorul va continua să caute în direcția în care a fugit vînatul, pînă la o bună distanță ; de multe ori urmele de sînge

www.clubulvanatorilor.ro

încep abia după 10—20 metri, devenind de acolo tot mai evidente. Această împrejurare poate să aibă mai multe cauze : sîngele, puțin la început, s-a pierdut în părul vînatului, și ajunge mai tîrziu să se prelingă și să cadă ; după împușcătură s-a deplasat pielea vînatului, pentru moment acoperind rana, iar sîngele răzbate numai mai tîrziu, în fuga animalului ; lovitura a atins sus, primul sînge s-a scurs în interiorul corpului etc. Cu cît lovitura a fost — în corp — mai joasă, cu atît urma de sînge va începe mai aproape de locul loviturii.

Pe zăpadă vor fi imediat observate urmele de sînge ; de asemenea vor fi ușor găsite și pe iarbă, pe frunze uscate și verzi ; mai anevoios pe mușchi. Picăturile de sînge, adeseori rare și mici, cu greu pot să fie descoperite de departe. De multe ori, vînătorul va trebui să le caute îngenunchind, sau în poziție foarte aplecată, cercetînd palmă de palmă, pînă găsește primul strop. De acum lucrul e mai ușor : de obicei picăturile urmează în serie. Trebuie să se cerceteze cu atenție și frunzele și crenguțele tufelor, ale feregilor etc. din apropiere, de asemenea și coaja copacilor pe lîngă care se presupune că a trecut vînatul rănit, deoarece, mai ales la răniri în plămîni și în trahee, respirația vînatului împrăștie pînă departe și sus picături de sînge, apoi lasă sînge și pe frunzele, trunchiurile etc., de care se freacă, în fuga lui. Dacă nu reușim să găsim urme de sînge în locurile unde așteptăm să fie, ne folosim de o batistă albă, cu care atingem pe rînd iarba, frunzele, mușchiul din locurile posibile, controlînd des dacă batista a luat urme de sînge. La acest mijloc recurgem numai la mare nevoie : în vederea

www.clubulvanatorilor.ro

urmăririi cu cîinele e de preferat ca sîngele să rămînă neatins și nealterat de miros străin.

Se întîmplă ca după o dîră de sînge bună, acesta deodată să înceteze, fie pe o parte, fie pe amîndouă. Cauza de cele mai multe ori e, că locul de intrare (respectiv de ieșire) al glonțului s-a astupat cu bucăți de carne, cu grăsime etc. De cele mai multe ori, la o mică distanță urmele revin.

La loviturile în gît și în picioare sîngele se găsește tocmai în urmele picioarelor; la alte răniri, alături de urmă. Mai depărtișor de urmă picură sîngele atunci cînd e fracturat piciorul care se bălăbănește în fugă. Abundența sîngelui depinde de organul rănit și de importanța vaselor sanguine, pe care le-a sfîrticat glonțul. Inima, plămînii și ficatul dau sînge abundent, rinichii ceva mai puțin; rănirea numai prin mușchi sîngerează imediat, dar de obicei sîngerarea încetează degrabă. De regulă, rănirile bune, mortale — în afara rănirii inimii — la început sîngerează mai puțin, accentuîndu-se apoi tot mai mult dîra de sînge.

Vechimea urmei de sînge se cunoaște pe de o parte după culoare, pe de altă parte după stadiul de uscare al picăturilor. Cu cît vînatul gonește mai tare, cu atît se va prelungi și dîra de sînge și cu atît se va găsi sîngele mai departe de urmă. În fugă domoală sau la pas, sîngele va fi mai abundent, picăturile mai dese.

În picăturile de sînge adeseori se găsesc bucățele rupte din organele sfîșiate sau resturi de mîncare. Acestea de asemenea dau cele mai bune indicații referitoare la locul rănirii.

Mai lămurit grăiește culoarea sîngelui și con-

www.clubulvanatorilor.ro

sistența lui. Totuși, și mai ales după trecere de vreme, culoarea sîngelui poate înșela. În primul rînd, ochiului omenesc i se pare de o nuanță picătura de sînge care se găsește pe fondul verde al unei frunze, și de altă nuanță dacă picătura e pe pămînt gol, pe frunză uscată, pe zăpadă etc. Ploaia, roua și ceața umedă de asemenea alterează întrucîtva culoarea, făcînd-o mai deschisă, apoi aceiași factori fac să dispară după cîteva ore băsicuțele de aer caracteristice pentru rănirea plămînilor. În zăpada afînată, picăturile se pierd, căldura sîngelui topește zăpada din jur, sîngele se amestecă cu apă și i se alterează culoarea. De asemenea și pe căldură mare sîngele la destul de curînd o nuanță de culoare mai deschisă. Uneori picăturile de sînge, în înșiruirea lor, prezintă mai multe nuanțe de culori: înseamnă că au fost atinse mai multe organe, mai multe părți ale trupului, care dau sînge de diferite culori.

Toate acestea sînt amănunte de care vînătorul trebuie să țină seama, să le cumpănească, să tragă concluzii, dar care întru nimic nu scad importanța acestui semn al rănirii vînatului. În general, vînătorii se familiarizează ușor și degrabă cu modul de interpretare al urmelor de sînge.

Să vedem acum indicațiile pe care ni le dau urmele de sînge referitor la felul rănirii.

1. **Gură maxilare.** Sînge deschis, subțiat și amestecat cu salivă, cu bale în ațe lungi, aruncat în amîndouă părțile urmei de mișcările capului.

2. **Laringe, trahee.** Sînge, de obicei mult, de un roșu mijlociu, cu băsici de aer mari, aruncat pînă departe de amîndouă părțile urmei.

3. **Esofag.** Sînge foarte puțin, amestecat cu

www.clubulvanatorilor.ro

conținutul esofagului : e de culoare deschisă, murdară, căzut în urmă.

4. Inimă. Sînge mult, de un roșu-închis, aiăturea de urmă, de amîndouă părțile ; uneori cu bășici mari (dar nu spumos !). Sîngele începe de cele mai multe ori chiar din locul împușcăturii, dar cel mai departe la 6—8 pași de la acest loc.

5. Plămîni. a) Dacă lovitura este sus, sînge puțin, de culoare deschis-portocalie, spumos, în urmă, fără a fi împroșcat departe. b) La lovitură în partea de jos a plămînilor, de cele mai multe ori se găsește puțin sînge și bucățele din plămîni, chiar lîngă urma săriturii prime. După 15—20 pași, sîngerarea devine abundentă, sîngele e împroșcat de amîndouă părțile urmei pînă departe, adeseori pe ierburile înalte și pe frunzele tufelor. Sîngele e de culoare deschis-roșie, portocalie, spumos, cu bășicuțe mici, dese. Sînge se găsește și jos, chiar în urmă. Vînatul lovit în plămîni pierde degrabă puterea, fuga e tot mai înceată, sîngele tot mai abundent. Sînge mult de plămîni, înseamnă că vînatul e căzut undeva pe aproape.

6. Ficat. Sîngele începe abia la 15—20 pași de la locul împușcăturii ; e închis-roșu sau închis-cafeniu ; în picături mari lîngă urmă. Adeseori în picături se găsesc bucățele de ficat. Pe acestea, dacă le frecăm între degete, le simțim aspre, ca grișul. Mai avînd vreo îndoială, ne vom lămuri atingînd cu limba și gustînd aceste bucățele. Sîngerarea devine din ce în ce mai abundentă.

www.clubulvanatorilor.ro

7. **Rinichi.** Sîngele e puțin, are culoare închis-roșie și se găsește în picături mari lîngă urmă; intervalele dintre picături sînt de obicei mărișoare. De multe ori rănirea la rinichi nu lasă sînge în urmă, deoarece se produce sîngerare internă, sau puținul sînge e pierdut în păr.

8. **Intestin gros.** Sînge puțin, subțire, apos, de culoare foarte deschisă; după o distanță de 20—30 pași, picăturile de sînge sînt amestecate cu conținutul verzui al intestinelor și au o culoare murdară. Picăturile de sînge se găsesc lîngă urmă.

9. **Intestin subțire.** Sînge puțin, mai mult verzui decît roșu; în picături, lîngă urmă.

10. **Splină.** De multe ori, o dată cu intestinele groase e lezată și splina, organ bogat în sînge. Sîngele de splină e în picături mari, de culoare închis-roșie și cade lîngă urmă.

11. **But.** Sînge roșu de nuanță mijlocie, la început abundent, apoi se împuținează și în curînd încetează; se găsește chiar în urmă.

12. **Picior.** Sînge roșu de nuanță mijlocie, la început abundent, împuținîndu-se apoi pînă dispare. Lovit piciorul sus, sîngele va fi în urmă; cu cît lovitura e mai jcasă, sîngele va fi mai departe de urmă, alăturea, cîtă vreme sîngerarea e abundentă; împuținîndu-se sîngele, acesta și în cazul loviturilor jcase va cădea în urmă. Dacă piciorul fracturat bălăbănește, se găsesc picături și departe, alăturea.

13. **Lovitura în apofize sau deasupra spinării.** Sînge roșu abundent la locul împușcăturii, care însă încetează foarte degrabă.

www.clubulvanatorilor.ro

6. Alte semne

Uneori, în locul rănirii, mai rar pe urma vînatului, care s-a îndepărtat, se găsesc părticele din trupul acestuia, care dau indicații prețioase. **Dinții** găsiți arată lovitura prin maxilare. **Așchiile de os pot** proveni din diferite părți. Dacă e lovită o apofiză a spinării, așchiile vor fi mici și subțiri; oase rotunde, tubulare, indică fractura piciorului; oase pot să provină și din spată sau din coaste, destul de ușor de identificat. **Bucăți de piele** smulse cu păr: dacă părul e scurt denotă lovitură la picior sau la cap; dacă părul e lung dovedește o ștersătură superficială în altă parte a trupului. **Bucățelele de carne** nu dau o indicație precisă, dar de obicei provin din butul rănit sau din lovituri superficiale, fără atingerea organelor vitale. **Părți de corn** sau **unghii** sînt ușor de identificat și de interpretat.

☆

Am înșirat, pe cît s-a putut de succint, semnele rănirii vînatului mare. Vînătorul de vînat mare trebuie să le cunoască pe toate, în practică să le observe, să le caute, și apoi să le interpreteze. Un singur semn adeseori poate duce la concluzii greșite, pe cînd alăturate mai multe — toate pe care le poate culege sau observa vînătorul — ele se întregesc unul pe altul și duc la un rezultat, care poate să fie numit sigur. Citind pentru prima dată această înșiruire de semne, ele ar putea părea ceva foarte greu de reținut și de aplicat, după cum urmele și pîrtiile lăsate de vînat, văzute numai în cărți, cu toate varietățile lor, par a fi foarte departe de „cartea deschisă" în care citește vînătorul. Trecînd în practică, lucrurile se simplifică și după unele erori

www.clubulvanatorilor.ro

inevitabile — care toate servesc de învățătură — se ajunge la o mare certitudine de pe urma interpretării semnelor lăsate sau vădite de vînatul rănit. Acest joc, în care își are mare rol și spiritul de observare, și puterea de închipuire, și inteligența, devine o adevărată plăcere vînătorească.

B. SEMNELE RĂNIRII LA VÎNATUL MIC

La vînatul mic, cu păr sau cu pene, după natura lucrurilor, nu vom găsi unele semne vădite de vînatul mare rănit. Va rămîne valabilă comportarea vînatului rănit (d. e. desprinderea de stol), apoi marcarea loviturii, adică mișcarea pe care o face vînatul imediat după foc; felul în care se depărtează; mai rar păr și pene pierdute, de asemenea rar urme de sînge. Pe de altă parte, în afara vînătoarei la pădure, la stuf și în alte locuri acoperite, vînatul mic poate să fie urmărit din ochi timp îndelungat, observarea mișcărilor și a comportării mai lesnicioasă și mai sigură. Se mai adaugă împrejurarea că, trăgînd cu arma cu alice, ochiul se va putea desprinde imediat de pe șina armei și va putea observa imediat efectul focului.

Ar fi peste putință și inutil să înșirăm semnele vădite de toate speciile de vînat mic. Ne vom mărgini, vorbind de vînatul mic cu păr la cele mai frecvent vînate, iepurele și vulpea, semnele date de celelalte fiind mult asemănătoare. Același lucru referitor la vînatul cu pene.

www.clubulvanatorilor.ro

Iepurele

Iepurele, care face **tumbă** (fig. 13) sau cel care „se lăţeşte la pămînt" fără a se mişca, este bucuria vînătorului. Alicele au acoperit bine, au atins centre vitale, vînatul moare în cîteva clipe. Iepurele, care după foc cade, apoi se aruncă pe loc în puterea picioarelor dinapoi, făcînd salturi şi în aer, e lovit la cap şi va înceta curînd să mai trăiască. La lovitură în plămîni, iepurele marchează o uşoară cutremurare, o contractare de o clipă a trupului, dar totuşi vizibilă, după care urmează o accelerare de moment a vitezei de fugă. De la un loc îşi încetineşte fuga, săriturile încep să fie tot mai neregulate, mai scurte, iepurele se va opri, se va aşeza pe picioarele dinapoi, clătinîndu-se, — va porni iarăşi obosit, ca apoi, slăbit şi înecat de sînge, să cadă deodată mort. Cîteodată iepurele lovit în plămîni face o mişcare curioasă: chiar în fugă îşi trece peste bot o lăbuţă, parcă-s-ar şterge la nas, încearcă să uşureze senzaţia de sufocare de pe urma năpădirii sîngelui din plămîni. E un semn sigur al loviturii în plămîni. În urma iepurelui lovit în plămîni găsim sînge deschis, spumos, împrăştiat

Fig. 13. Tumba iepurelui

www.clubulvanatorilor.ro

depărtişor de respiraţie. Lovit în intestine, în stomac, iepurele în prima clipă se întinde din spinare, sau se scutură vizibil din tot trupul, apoi continuă fuga, uneori destul de departe. Loviţi în organele amintite, apoi în ficat sau în rinichi, după cîteva sărituri, de cele mai multe ori iepurii se gheboşesc, merg cu spinarea încovoiată, în salturi scurte, cu picioare înalte, ca apoi să încetineze şi să se aşeze. (Fig. 14). Lăsaţi în pace curînd înţepenesc şi mor ; apropiindu-i îşi adună

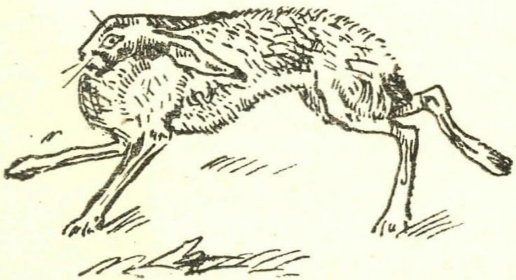

Fig. 14. Iepure „ghebos", lovit în stomac, sau în intestine, ficat, rinichi

puterile şi mai merg destul de departe uneori. Fracturarea piciorului o vădeşte iepurele prin bălăbănirea celui frînt, continuînd fuga. Uneori iepurele arată lovitura în picior ţipînd scurt, de durere. Spinarea fracturată produce deşălare : iepurele se tîrăşte pe picioarele din faţă, cele dinapoi fiindu-i paralizate. Tras de la spate şi lovit în dos, iepurele, după o convulsie a trupului — se va face o clipă ghem, va porni în fugă nebună şi dacă alicele n-au atins decît muşchii, cu greu va fi găsit. Atins de o alică în testicule, iepuroiul aproape totdeauna ţipă, uneori face cîteva salturi

www.clubulvanatorilor.ro

pe loc — ca lovit la cap — ca apoi să plece fulger.

După felul și culoarea părului lăsat în locul împușcării sau pierdut în primele salturi, se pot face de asemenea deducții referitor la rănire. Multă lînă zburată, însă, nu e semn bun.

Vulpe

O vulpe, care la împușcătură se dă peste cap sau rămîne căzută pe loc, de obicei e lovită mortal, și nu se va mai scula. Dar, în schimb, de cîte ori o asemenea vulpe „moartă" se răscolește deodată, se ridică și sare în desiș, spre mirarea și necazul vînătorului! Înseamnă că a fost numai ștearsă la cap sau deasupra spinării. Dacă însă vulpea, dîndu-se peste cap, rămîne la pămînt, cu capul sub ea, nicicînd nu se va mai scula; vînătorul poate să-și descarce arma, care de altfel trebuie să fie ținută gata pentru al doilea foc, la nevoie. Semn de lovire mortală, care o va opri degrabă e și o cutremurare vizibilă în clipa focului, după care vulpea pleacă, cu botul coborît la pămînt. Dacă după împușcătură imediat își încetinează fuga, e bine lovită, și nu va mai merge departe pînă să cadă. Cînd imediat după împușcătură vulpea se sucește pe loc și își mușcă coapsa sau coada, arată că a fost lovită în intestine. După împușcătură uneori vulpea dă acel ton caracteristic, gutural, cîrîitor; spune că a fost lovită la picior. În sfîrșit, dacă în focul armei vulpea vîntură din coadă, rotind-o în aer, își ia rămas bun de la vînătorul, care a tras rău și n-a atins-o.

Adăugăm cîteva observații fugitive, referitoare la alte specii de vînat cu păr: **Bursucul** lovit,

www.clubulvanatorilor.ro

de obicei țipă ascuțit, sau dă un ton grohăitor. **Jderul** lovit pierde urină ; **vidra** caută apa și se dă îndată la fund, dacă e lovită mortal. **Mîța**, dacă nu e lovită așa, ca să cadă pe loc, primind ceva, alice pare că își pierde capul : se răsucește pe loc, ca și cînd n-ar ști încotro să o ia, apoi pleacă în sărituri neregulate. Dacă s-a tras în ea, în copac, va sări neatinsă, la pămînt în salt frumos. Cît de ușor atinsă, pare că se prăbușește. În mîță, al doilea foc nicicînd nu e superfluu.

Vînatul cu pene

Cînd pasărea cade din zbor ca o piatră, în focul armei, e lovită în cap (creier) sau la gît și e frîntă coloana vertebrală ; va ajunge la pămînt

Fig. 15. Rață lovită în creier, în gît sau în inimă

moartă. (Fig. 15). Fazanul lovit în plin piept, pare că face o explozie de pene și că se oprește brusc în aer, ca apoi să cadă vertical. (Fig. 16). Fazanul aproape totdeauna, potîrnichea foarte des, rața uneori, dacă lovitura a atins plămînii, pe dată își frînge zborul și se înalță vertical, ca apoi să se cumpănească și să cadă la pămînt cu

www.clubulvanatorilor.ro

aripile întinse, de multe ori mai răsturnîndu-se în aer. (Fig. 17). Şi pe pămînt rămîne cu aripile întinse şi moare foarte curînd. Cînd pasărea la lovitură îşi întinde picioarele înapoi şi apoi le

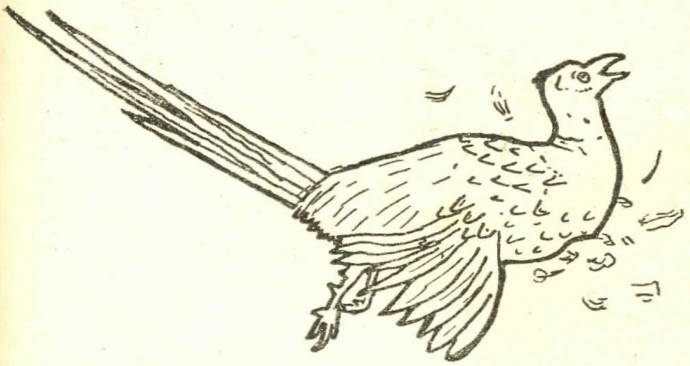

Fig. 16. Fazan lovit bine, în plin piept

readuce, înseamnă lovitură în coapsă şi uneori şi în plămîni (Fig. 18).

Pasărea lovită bine, în partea dinainte, angajînd inima, cade ca o piatră, cu capul atîrnînd, ca în cazul loviturii în cap (Fig. 15). Fazanul, potîrnichea şi rata lovite în abdomen îşi zbîrlesc penele pe spate (foarte vizibil la fazani), coboară coada, par că se gheboşează şi după un zbor mai mult planat vin la pămînt sau pe apă, destul de aproape. Ajuns la pămînt, vînatul astfel rănit se zbate, aruncîndu-se în aer, pe loc, în bătaie de aripi. (Fig. 19). După lovitură, la rate mai ales, se observă la început o accelerare, în aceeaşi vreme ridicîndu-se linia zborului.

Lovită la cap fără a atinge creierul, sau în

www.clubulvanatorilor.ro

ochi, sau la baza cioculuí, pasărea, de multe ori se ridică vertical (Fig. 20), apoi cade în spirală domoală, rămînînd pe loc ca ameţită. De multe ori îşi revine însă şi-şi reia zborul. Aici e indicată graba prinderii sau un al doilea foc.

Fig. 17. Fazan lovit în plămîni ridicîndu-se vertical

După cum am mai arătat, fractura aripii e cu atît mai gravă, cu cît ea s-a produs mai aproape de încheietura umărului. De aici multe variaţii în felul cum cade o pasăre aripată. Dacă e frînt numai stîrcul aripii, zborul, deşi anevoios, va putea să continue, pe cînd o fractură la rădăcina aripii face ca pasărea să se răstoarne imediat, să vină la pămînt ca un glob de pene, sau să coboare în spirală repezită, alte ori coborînd în zbor oblic. Fazanul aripat cade vertical sau în pantă (fig. 21), ca de îndată ce atinge pămîntul să fugă, dînd vînătorului şi ciinelui mult de lucru pînă să-l găsească. E un mare maestru în a se ascunde! Raţa aripată cînd cade pe apă se

www.clubulvanatorilor.ro

dă imediat la fund, apoi se ascunde în păpuriș, în trestie ; de multe ori iese pe uscat. Dacă va cădea pe uscat, caută să ajungă la apă. Potîr-

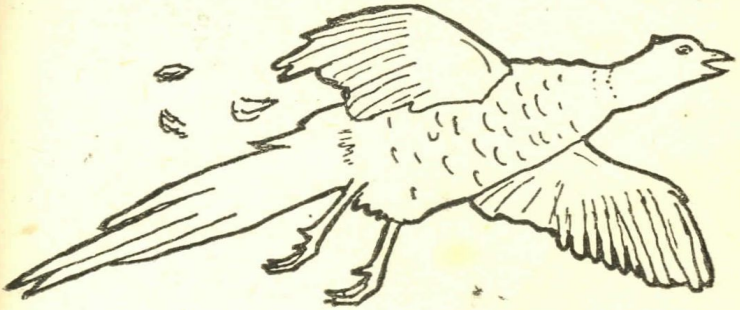

Fig. 18. Fazan lovit în coapsă și eventual și în plămîni

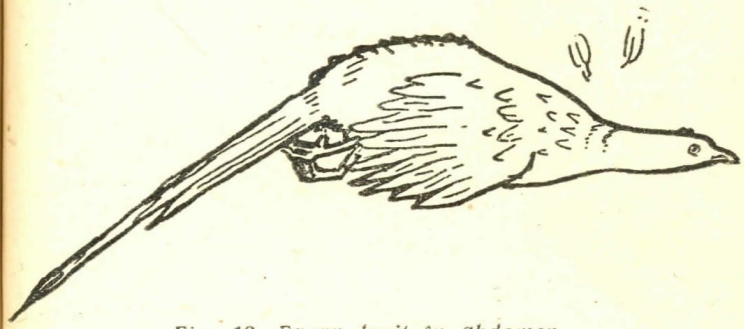

Fig. 19. Fazan lovit în abdomen

nichea aripată, ca și fazanul, o ia la picior imediat ce ajunge la pămînt și aleargă pînă departe, la urmă ascunzîndu-se. Aleargă și sitarul aripat, dar numai pe o distanță foarte scurtă, așa, încît

www.clubulvanatorilor.ro

cîinele îl găseşte uşor. Prepeliţa aripată caută să-şi piardă urma, făcînd în alergările ei un adevărat nod încîlcit. Vînătorul, care ţine să vîneze frumos, nicicînd nu trage în fazan, potîrniche, raţă, prepeliţă etc. decît în zbor. Această regulă

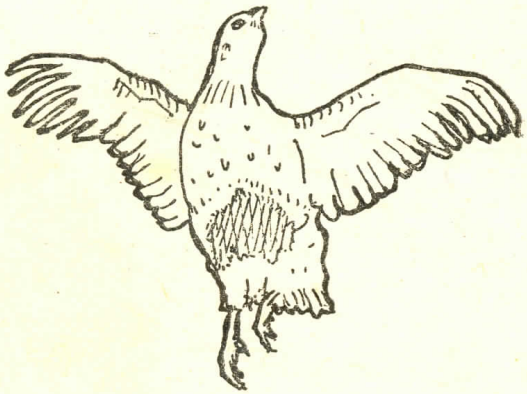

Fig. 20. Potîrniche lovită în ochi sau atinsă la cap ; se ridică vertical

de etichetă evident nu se va aplica pentru focul al doilea, cînd e vorba despre o pasăre aripată, care pleacă pe picioare.

Piciorul fracturat în zbor atîrnă. Pasărea cu piciorul frînt va zbura încă departe pînă să coboare, ca apoi să se ridice iarăşi în aripi la apropierea omului sau a cîinelui. Focul al doilea e la locul lui şi aici. De altfel, rănirile la picior se vindecă foarte des.

www.clubulvanatorilor.ro

Amintim două cazuri speciale:

Cocoşul de munte (îl trecem aici, deşi aparţine vînatului mare), lovit bine coboară din brad ca un sac, rupînd cu zgomot cetina şi bufnind tare în pămînt. Dacă cocoşul nu e atins, rămîne o frîntură de clipă ca mirat, nemişcat, apoi pleacă în zbor fără zgomot, parcă furişîndu-se printre columnele brazilor. Greşit în momentul cînd „tocileză", adică atunci cînd n-aude, nu vede", aici nu se mişcă din loc, i se poate da la momentul potrivit al doilea foc. Aripat, cocoşul cade cu mare zgomot, în bătăi de aripi dezordonate, ca ajungînd jos îndată să o ia la fugă spre desimea cea mai apropiată. Dacă e lovit în abdomen, cocoşul pleacă în zbor planat, cu aripile curbate în jos, zboară departe, aproape totdeauna fiind pierdut. În terenul de munte greu, cu atîtea greutăţi pentru om şi atîtea posibilităţi de a se

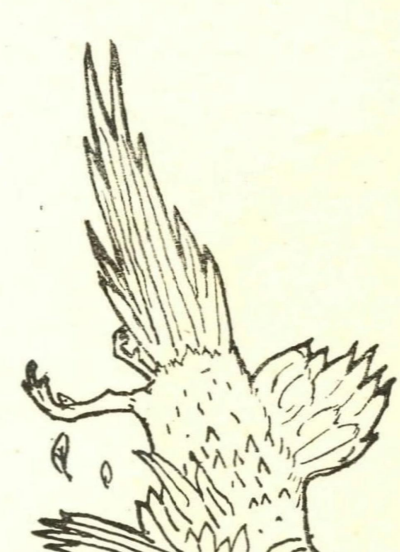

Fig. 21. Fazan aripat

www.clubulvanatorilor.ro

ascunde pentru cocoș, vînatul aripat sau rănit ușor, numai cu un cîine bun mai poate fi găsit.

Sitarul lovit mortal cade vertical, sau în curbă accentuată, cu aripile adunate lîngă trup, și bufnește în pămînt, auzit pînă depărtișor. Aripat, sitarul coboară oblic sau răsturnîndu-se în aer; lovit în abdomen, cobcară încet, cu penele zbîrlite. Dacă, după împușcătură, sitarul face imediat o cotitură rapidă în jos, continuînd să zboare aproape de pămînt sau de coama pădurii, înseamnă, că a fost greșit.

www.clubulvanatorilor.ro

CAP. IV

URMĂRIREA VÎNATULUI RĂNIT

Cîtă vreme va exista vînat și vînător, cîtă vreme va exista începător sau vînător vechi, care are febra focului, cîtă vreme va exista trăgător nedemînatic sau fără exerciții îndestulătoare, cîtă vreme vor mai putea fi condiții de lumină nefavorabile — o mînă care tremură, un ochi slăbit, degete încremenite de frig, un palton prea gros care stînjenește — cîtă vreme vînatul se va putea mișca din întîmplare tocmai în clipa focului, cîtă vreme cele mai bune arme și cartușele ieșite din cele mai reputate fabrici vor da uneori neregularități de tir... vor exista și plumbi care greșesc ținta vie sau produc numai rănirea vînatului, fără să-l omoare pe loc. Mi-au rămas în minte cuvintele acestea, citite într-o bună carte de vînătoare. Și n-am uitat nici urmarea: A greși o piesă, sau a o răni cu un foc rău plasat, i se poate întîmpla și celui mai bun vînător și nu e nici o rușine. Dar a renunța la urmărirea serioasă a vînatului rănit, a neglija datoria să înceteze cît mai curînd suferințele acelei ființe, de a repara urmările unui foc rău plasat, făcînd să înceteze cît mai curînd suferințele acelei ființe,

www.clubulvanatorilor.ro

este, fără îndoială, cea mai mare ruşine şi cel mai mare păcat cu care un vînător îşi poate încărca conştiinţa.

Trebuie să constatăm cu părere de rău, că în felul acesta conştiinţa marii majorităţi a vînătorilor noştri este foarte încărcată. Se trece de multe ori cu uşurinţă peste această îndatorire de căpetenie. Motivele şi pretextele sînt multe: „De ce să-mi pierd vremea căutînd o răţuşcă aripată? În timpul cît aş căuta-o, împuşc alte trei!" Sau: „Să mai calc eu locul pînă dincolo de dealul după care a dispărut iepurele alicit? E prea departe!" Sau: „Nu pot să opresc toată vînătoarea, pentru a căuta un iepure!" De alte dăţi: „E numai şters; doar oleacă de lînă de a lăsat!" Uneori se încheie problema cu o glumă de prost gust: „L-am trimis să-şi facă testamentul!" şi altele. La vînatul mare, dacă acesta n-a căzut în foc, de cele mai multe ori se face un simulacru de urmărire, fără cîine, pe distanţă mică, pentru ca foarte curînd vînătorul să se amăgească pe sine şi să încerce a amăgi pe alţii, susţinînd că a constatat că vînatul a fost doar uşor rănit, se va vindeca, iar urmărirea nu are nici o şansă de reuşită.

Foarte mult vînat rănit moare mizerabil, negăsit, după chinuri lungi, fiind pierdut pentru vînător şi pentru bunul comun. Observaţi numai: umblarea vulpilor şi a cîinilor hoinari după o vînătoare în stil mare, sau recolta pe care o fac gonaşii de ieri adunînd cu ajutorul javrelor lor vînatul mic, mort între timp sau betejit. Iar cel ce a urmărit un vînat mare şi nu l-a urmărit serios, ar face bine, dacă ar mai zăbovi în teren două-trei zile şi dintr-un loc mai înalt ar observa

www.clubulvanatorilor.ro

zborul corbilor. Îi va vedea rotind deasupra unui punct și coborîndu-se acolo. Vînătorul va găsi în acel loc stîrvul început și în descompunere al cerbului, al ursului, al căprioarului „greșit", sau „rănit foarte ușor". Apoi tot bine ar face dacă și-ar imagina foarte amănunțit, ce a suferit acel biet animal cu ficatul sau cu intestinele sparte, o oră, zece, o noapte, poate și mai mult, pînă s-a sfîrșit într-un fund de pîrău, sau într-o coastă pe care n-a mai putut-o urca.

Un motiv principal al stării de lucruri amintite e educația vînătorească defectuoasă, lipsa cunoștințelor de felul cum se face urmărirea cu șanse de succes — lipsuri, pe care încearcă să le îndrepte măcar în parte rîndurile acestea — și apoi lipsa cîinilor dresați pentru urmărire.

Urmărirea vînatului rănit face parte din vînătoare, așa după cum am mai amintit. E o datorie, care adeseori pune în fața vînătorului probleme și eforturi greu de trecut. În aceeași vreme însă, pentru adevăratul vînător, care știe să caute și unde să găsească picătura de nectar a plăcerii vînătorești, după ce va începe să practice urmărirea sistematică, aplicînd cunoștințe experiență, istețime, — urmărirea va deveni o mare plăcere. Dezlegarea nenumăratelor întrebări, care se pun adesea la fiecare pas, interpretarea semnelor și a urmelor, cumpănirea eventualităților, alegerea firului celui bun din caierul încîlcit al posibilităților, nu mai puțin colaborarea cu camaradul, cîinele, care cu simțurile și cu instinctele lui întregește armonios facultățile vînătorului, apoi peripețiile și aventurile cu care e adeseori împreunată o urmărire și în sfîrșit bucuria succesului, — sînt tot atîtea izvoare de plăcere, care ade-

www.clubulvanatorilor.ro

seori egalează, ba chiar precumpănesc plăcerile vînătorești dinaintea focului de armă.

E o datorie a fiecărui vînător să urmărească vînatul rănit. Este o datorie a organizațiilor vînătorești să facă educația vînătorilor în acest sens. Și mai ales e o datorie capitală a organizatorilor și conducătorilor vînătoarelor colective ca să atragă atenția participanților asupra importanței și necesității urmăririi și apoi să nu admită nici o neglijare a acestei îndatoriri.

Fiind alta tehnica urmăririi vînatului mare, și alta cea a vînatului mic, le vom trata separat.

A. URMĂRIREA VÎNATULUI MARE RĂNIT

Cîini. Pentru a întreprinde o urmărire rațională, un cîine special dresat pentru această parte a vînătoarei este indispensabil. Urmărirea unui vînat mare rănit, fără cîine, e pe de o parte un chin, pe de alta — în afara cazurilor foarte ușoare — o muncă cu puține șanse de reușită. Și-a dat seama de acest adevăr oricare vînător, care rănind, de pildă, un cerb, acesta a dispărut și a trebuit căutat. Vînătorul a găsit urma „săriturii", a găsit și păr și apoi și picături de sînge, a plecat în urmărire din picătură în picătură. Muntele e nesfîrșit, vederea se mărginește între hotare înguste, tăieturile sînt crescute pînă în pieptul omului cu bisacăn, ierbărie, puieți, sînt pline de rancote uscate ; coastele sînt uneori năpădite de încîlcitură de zmeuriș ; golurile sînt cuprinse de postăți de jepi tîrîtori care totuși se ridică pînă peste cap, în care te pierzi mai deznădăjduit decît în labirintul mitologic ; desimile de brădui sînt ca peria ; căzăturile de vînt își în-

www.clubulvanatorilor.ro

călcesc trunchiurile și crengile moarte în clădării cît casa: pădurea bătrînă, uniformă, dezorientează... Iar vînatul, pierdut din ochi, a trecut pe undeva prin aceste locuri, s-a culcat undeva, poate zace mort undeva. Care ochi de om poate oare să țină urma piciorului sau aceea a picăturilor de sînge, în asemenea împrejurări? Urma de sînge încetează, se pierde, vînătorul rămîne dezorientat, și apoi caută pe orbecăite, la buna întîmplare; iar dacă vînatul n-a căzut undeva foarte aproape, după ceasuri de trudă și de desperare tot mai accentuată, trebuie să renunțe. Poate a trecut la trei pași pe lîngă cerbul căzut în buișagul tăieturii, fără să-l observe; poate dibuie năuc prin întinderi în cu totul altă direcție decît cea bună. Poate cu nădejde să ia o urmă lămurită, pe zăpadă, ca după ceasuri să constate că urma era a unui vînat sănătos. De multe ori urmărirea nu poate începe decît a doua zi dimineața; între timp ploaia a spălat, zăpada a acoperit orice urmă de picior sau de sînge... Vînatul e condamnat la chinuri lungi; pentru vînător el este pierdut.

În schimb, ajutat de un cîine bun, dresat pentru urmărirea vînatului mare rănit și făcînd urmărirea sistematic și corect, foarte rar se întîmplă ca acel vînat să nu fie găsit mort sau să nu i se poată da lovitura de grație. Mirosul extrem de fin al cîinelui, instinctul de urmăritor, dresajul, fac ca acesta să meargă pe urma picăturilor de sînge — oricît de rare, puține sau spălate — sau pe urma piciorului piesei rănite, pe care o deosebește precis de urma sănătoasă, să meargă uneori pe distanțe mari, prin orice teren, chiar după trecerea mai multor ore, ca la sfîrșit să găsească vînatul căzut sau rănit. Uneori

www.clubulvanatorilor.ro

sînt cu adevărat excepționale performanțele acestor cîini, iar urmărirea cu ajutorul lor devine o minunată aventură vînătorească.

Care sînt rasele de cîini mai potrivite pentru urmărirea vînatului mare rănit? Ele sînt: limierul hanoverian, limierul bavarez, bursucarul, bracul german și griffonul.

Fără îndoială, mari specialiști sînt cîinii din cele două rase de limieri. **Limierul hanoverian** este o rasă germană, selecționată din încrucișarea vechiului limier — azi dispărut, odinioară folosit numai pentru constatarea prezenței vînatului mare, — cu copoi și cu bursucar. Este un cîine de statură mijlocie, foarte bine legat, cu gîtul puternic, cu pieptul lat și adînc, picioare vînjoase; capul mai mult mare, cu botul gros, urechile lungi atîrnătoare, babinele bine marcate, ochii închiscafenii, cu o expresie de adîncă seriozitate; coada ușor arcuită și ținută în jos. Părul pe tot corpul e scurt, lucitu, mătăsos, de culoare cafenie, uneori ușor tigrată; pe cap cu o „mască" aproape neagră, care cuprinde botul și fruntea. Simțul mirosului neîntrecut, văzul destul de slab. Are o fire blîndă, caracterizată printr-o seriozitate de om bătrîn și înțelept. Foarte puternic în trup, pasionat în căutarea vînatului rănit, făcîndu-și datoria liniștit, cumpănind parcă fiecare pas. Este de generații specializat pentru munca de urmărire a vînatului mare rănit. **Limierul bavarez** este o ediție mai ușoară a hanoverianului, rezultată din încrucișarea hanoverianului cu copoiul. Aceeași culoare a părului, fără „mască", mai mic, mai suleged, mai mobil, mai sprinten. Selecționarea acestor două rase de cîini s-a făcut prin lanțul multor generații, pînă s-a ajuns la adevăratul

www.clubulvanatorilor.ro

specialist, care nu are altă întrebuinţare decît urmărirea vînatului mare rănit, treabă pe care o face cu măiestrie.

Bursucarul (basetul), inteligent, pasionat, poate să fie dresat pentru scopul despre care vorbim, deşi firea lui încăpăţînată dă dresorului mai multă trudă. Se vor alege varietăţile de bursucari, — cu păr neted, ondulat sau sîrmos — mai înalţi în picioare, cu trupul puternic şi din neam de vînători. Greutăţile terenurilor noastre cu vînat mare aduc la neputinţă un bursucar mic, prea jos pe picioarele cu totul strîmbe. De asemenea sînt greu de readus la adevărată pasiune vînătorească bursucarii, care de generaţii întregi s-au desprins de vînătoare şi au degenerat în cîini de lux. Rasa aflată încă în stadiu de selecţionare şi de fixare, a **baseto-copoilor** desigur ar putea da urmăritori foarte buni.

Bracul german, — în opoziţie cu rasele de prepelicari englezi, — poate să fie dresat ca să facă treabă de limier ; în măsură şi mai mare grifonul, care e cîine de pădure. Vînătorii-chinologi germani, însufleţiţi de idealul prepelicarului „universal", tind ca în bogata gamă a îndeletnicirilor acestui cîine să introducă şi urmărirea vînatului mare rănit. Nu e aici locul să discutăm problema acelui cîine „universal" ; doar să ne arătăm convingerea, că el e mai mult un vis, decît o realitate. În tot cazul, avînd în vedere că urmărirea vînatului mare rănit este o problemă cu totul diferită, iar în executare şi mijloace chiar opusă muncii obişnuite a prepelicarului, socotim că ar fi o greşeală să îndreptăm interesul vînătorilor noştri spre un prepelicar, care pe lîngă vînătoarea de întindere deschisă, la vînat mic, la baltă, să

www.clubulvanatorilor.ro

mai facă bine și urmărirea vînatului mare rănit, în terenul acoperit, greu, propriu acestuia. În lipsa unei rase, care are în instinctul ei înrădăcinată pasiunea și facultățile necesare urmăririi vînatului mare rănit, poate să fie dresat, și un brac german, și un griffon pentru această treabă. Dar, credem, numai cu condiția, ca să fie exclus de la orice altă formă de vînătoare, — cîine specializat.

Este o problemă însemnată pentru vînătorimea noastră, ca fiecare teren cu vînat mare să aibă unul sau mai mulți cîini specializați pentru urmărirea pieselor rănite. Nu se poate insista îndeajuns asupra acestei necesități. În aceeași vreme trebuie să fie înpămîntenită și apoi menținută pură, o rasă de limieri. Avînd a alege între „hanoverian" și „bavarez" înclinăm spre acesta din urmă. Fiind un cîine mai ușor, el poate să învingă mai bine greutățile specifice terenurilor noastre de munte și în special ale terenurilor de capre-negre. În terenuri mai ușoare, hanoverianul își poate dovedi clasa lui superioară. Pînă s-ar ajunge la un număr îndestulător de asemenea cîini — care trebuiesc încă importați — atenția se îndreaptă spre cîinii din celelalte rase amintite, **dresați special.**

Dar, din păcate, acestea sînt încă în mare măsură numai deziderate ; înfăptuirea lor, pe care o sperăm cît mai apropiată, cere totuși timp. Or, azi noi nu avem cîini urmăritori ai vînatului mare rănit, iar vînătoare se face. La mare nevoie, și ca un slab surogat față de un adevărat limier dresat, ne folosim de un cîine învățat la vînarea sălbăticiunilor mari. Departe de a fi perfect, ajutorul lui e totuși de preț. Aceasta mai ales, cînd

www.clubulvanatorilor.ro

e vorba despre urmărirea unui urs sau a unui vier mare rănit. În aceste cazuri e pusă în joc sănătatea și chiar viața vînătorului. Cele mai multe accidente provocate de urși și de vieri mari s-au produs în cursul urmăririi rănitului. Stînd ca la pîndă, nemișcată, tăcută, în vreo desime, fiara atacă pe neașteptate, de aproape, pe vînătorul care n-a observat-o, care de cele mai multe ori nici nu o putea observa. Un cîine, care înaintează în fața omului, simte sălbăticiunea și dă alarma. Nu putem să nu avertizăm foarte serios pe cei ce vînează asemenea animale primejdioase, asupra regulilor de aur ale urmăririi lor: nu începe și nu continua urmărirea seara, pe lumină rea; nu urmări singur, ci totdeauna însoțit de un tovarăș; nu urmări fără cîine. Vînîndu-se la urși sau la mistreți, cu cîini gonitori buni, aceștia nu părăsesc vînatul rănit, îl hărțuiesc, îl opresc, așa că i se poate da de cele mai multe ori lovitura de grație. — Desigur, cu cîini improvizați, nu se va putea face urmărirea sistematic, după modul clasic descris mai jos.

Vînatul mare, care intră în competința cîinilor limieri, cuprinde: ursul, cerbul, cerbul-lopătar, căpriorul, capra-neagră și mistrețul.

Metoda de dresare a limierilor și a altor cîini urmăritori iese din cadrele prezentei lucrări. Vom aminti doar însușirile indispensabile ale unui asemenea cîine — parte înnăscute, parte obținute prin dresaj — apoi defectele principale mai des întîlnite, care trebuie evitate, respectiv eliminate.

Calități indispensabile: 1) să meargă liniștit în lesă, lîngă piciorul stăpînului; 2) la poruncă să se culce și să rămînă culcat lîngă lesă, raniță

www.clubulvanatorilor.ro

etc., neclintit şi în lipsa stăpînului, pînă îl ridică acesta, poate după ore întregi ; 3) să ia şi să ţină urma vînatului rănit, legat în lesa lungă ; să o deosebească de cea a vînatului sănătos, să descîlcească „nodurile" din urmă pînă găseşte vînatul căzut, sau îl scoală din patul de sînge ; 4) liberat din lesă, cîinele să gonească vînatul pînă îl opreşte ; apoi să-l ţină pe loc pînă sosește vînătorul şi dă lovitura de graţie ; 5) găsind vînatul mort, sau să-l „bocească" pînă vine vînătorul, sau să se întoarcă la vînător şi să-l conducă la vînatul mort.

Greşeli grave : 1. Dacă văzînd vînat sănătos, îl goneşte dînd glas, sau muţeşte. 2. Dacă caută cu botul în vînt şi nu pipăind urma. 3. Dacă dă glas pe urmă bună, însă înainte de a ajunge în nemijlocită apropiere a vînatului. 4. Dacă părăseşte vînatul oprit, înainte de sosirea vînătorului 5. Dacă sfîşie vînatul găsit mort.

Insistăm puţin asupra însuşirii bune de la p. 5 de mai sus. Limierul, (pentru scurtime, cuprindem în acest cuvînt pe toţi cîinii dresaţi la urmărirea vînatului mare rănit, indiferent de rasă), — limierul găsind vînatul căzut, mort, după ce a fost eliberat din lesă, poate avea două atitudini : sau rămîne lîngă vînatul mort şi latră, urlă, „boceşte" acolo, dînd prin aceasta semn şi chemîndu-şi stăpînul, — sau părăseşte vînatul căzut, se întoarce pe urmă, caută pe vînător şi prin atitudine, semne, îi comunică cele ce trebuie, ca apoi — legat în lesă sau liber — să-l conducă la vînatul mort. Cîinele trebuie dresat în sensul uneia dintre aceste metode. Unii vînători preferă limierul „bocitor", alţii pe cel „indicator". Amîndouă metodele au avantajele şi dezavantajele lor. Prin-

www.clubulvanatorilor.ro

cipalele sînt: căutarea cu cîinele bocitor e mai ușoară după ce acesta — dezlegat — a găsit vînatul căzut. Vînătorul aude de departe glasul cîinelui, fixează locul și merge de-a dreptul acolo, călăuzit de neîncetatul lătrat, fără să mai aibă grija urmei. Dar cîinele poate bocește prea departe, sau într-un loc adînc, ascuns, de unde vînătorul nu-l poate auzi. Apoi bocitul e o însușire înnăscută, pe care nu o au toți limierii, iar prin dresaj poate fi apropiată cu greu și imperfect. Pentru limierii indicatori, avantajul e siguranța cu care operează, — dezavantajul e că vînătorul trebuie să calce pas cu pas toată urma, de la locul unde a dezlegat cîinele și unde l-a așteptat, pînă la vînatul căzut. În alegerea metodei trebuie luată în seamă înclinarea naturală a cîinelui. Dacă în cursul dresajului el se dovedește bucuros în a lătra, a boci, i se dirijează această înclinare. Dacă, dimpotrivă, se vede că n-are înclinare de a boci, nu trebuie să se insiste, adoptîndu-se metoda indicării.

Începerea urmăririi

Dacă vînatul mare a căzut în foc — ceea ce după cum am văzut nu totdeauna e un semn îmbucurător — sau a căzut foarte aproape de locul împușcăturii, vînătorul își va reîncărca imediat arma și se va grăbi să ajungă la sălbăticiunea căzută, pentru a-i da eventuala lovitură de grație.

Este singurul caz, în care, după foc e indicată graba. În afară de acesta, în urmărire, porunca principală este: „nu te grăbi!". Aici, într-adevăr, aproape totdeauna „graba strică treaba". Rana primită de vînat nici nu se vindecă și nici nu se

www.clubulvanatorilor.ro

ușurează în curs de cîteva ore ; dimpotrivă, vînatul „se îmbolnăvește", încremenește. Iar vînătorul își redobîndește liniștea necesară pentru a cumpăni calm situația și a hotărî cuminte ce are de făcut. În schimb, o urmărire pripită riscă să ridice vînatul din patul lui de sînge, iar vînatul stîrnit găsește adeseori puteri uimitoare să treacă pînă în mari depărtări. După focul de armă, vînatul mare ochit n-a căzut în foc, ci a plecat. Vînătorul l-a observat atent, pentru a vedea eventualele semne de comportare. Acum începe faza primă a urmăririi. Să vedem ce este de făcut.

Vînătorul trebuie să rămînă nemișcat, pînă au dispărut toate piesele de vînat care s-ar fi găsit cu cea ochită și eventual rănită. Apoi își reîncarcă arma. Printr-o creangă înfiptă în pămînt, printr-o tăietură în coaja copacului lîngă care a stat, înseamnă precis locul de unde a tras. Acesta nu e un lucru superfluu, cum poate s-ar părea ; prea adeseori se întîmplă în volbura agitației și în mijlocul unui teren, fie accidentat, fie neted, ca după cîteva minute să nu mai știe precis de unde s-a tras ; or, acesta e un lucru de căpetenie.

Problema proximă e fixarea locului unde a stat vînatul în clipa focului, problemă asupra importanței căreia nu trebuie să insistăm. Aproximativ vînătorul și-a fixat în memorie acest loc, chiar înainte de a trage ; acum trebuie să-l găsească și să-l știe precis. Imediat, încă înainte de a se îndepărta din locul de unde a tras, își notează direcția în care a tras. Face aceasta, înfigînd pe linia direcției, la 2—3 pași, bastonul sau o creangă sau legînd o batistă de o crenguță bine crescută etc. Prin aceste două semne, vînătorul

www.clubulvanatorilor.ro

şi-a fixat linia de tragere, în lungul căreia va găsi locul loviturii. Pleacă pe această linie, marcînd calea cu alte semne — de obicei cojind puţin copacii, tufele — orientîndu-se continuu şi după primele două semne. (Cît de uşor se pierde direcţia în terenurile cu vînat mare, o ştiu numai cei ce s-au rătăcit în munţi!). Ajuns la locul loviturii, sau cam la locul unde crede că a stat vînatul, caută „săritura", adică urma adîncă, lăsată de vînat în clipa focului. Vînătorul va călca cu mare grijă, ca să nu distrugă semnele pe care le caută. Dacă găseşte săritura, o marchează potrivit şi de acum are primele elemente sigure la care poate reveni, dacă în cele ce vor urma se va ivi nevoia. Dacă n-a găsit săritura — ceea ce e posibil într-un teren tare — vînătorul îşi va însemna locul loviturii, din memorie, cît mai precis, pe linia certă a focului. Apoi în apropierea săriturii (sau pe locul presupus, ceea ce va fi mai greu) va căuta păr, de amîndouă părţile şi încă 2—3 paşi în direcţia în care a plecat vînatul. Mai greu este pînă găseşte primul fir de păr — căutînd aplecat sau în genunchi, de cele mai multe ori va afla destule fire tăiate sau smulse, pe care apoi le va păstra, (d.e. trecîndu-le după funda pălăriei). În aceeaşi vreme va fi atent dacă în acel loc poate găsi aşchii de os, pe care, aflîndu-le, le va culege. Abia acum va căuta urma de sînge. Uneori va găsi sînge tocmai în locul loviturii, dar mai adesea abia la o mică distanţă. Îl va căuta deci şi în linia de fugă a vînatului, dar numai pe o mică distanţă, de 10—20 paşi. Va însemna cu crenguţe înfipte în pămînt locul cîtorva picături, va ridica şi va păstra o frunză, un fir de iarbă pe care se vede bine sîngele.

www.clubulvanatorilor.ro

Isprăvite aceste lucruri, vînătorul va căuta un buştean căzut, un jelţ de muşchi, o lespede de piatră potrivită, se va aşeza, îşi va aprinde ţigara sau pipa — dacă are darul tabacului — şi va lăsa să se risipească încet valurile de agitaţie, în pacea care a luat locul învolburării abia trecute. Liniştit, fără grabă, va depăna firul celor întîmplate, reamintindu-şi poziţia vînătului, focul, semnul dat de vînat în clipa focului, felul cum s-a îndepărtat. Va examina apoi cu atenţie cele ce a recoltat în locul loviturii : păr, aşchii de os, sînge şi alăturîndu-le pe toate va trage concluzii. Cum, în care parte a trupului a fost rănit vînatul, dacă, probabil, e căzut pe undeva pe aproape, sau va duce rana pînă în depărtare, — dacă rana e de natură să-l culce curînd în pat de sînge, — apoi îşi va face planul de urmărire.

Nu sînt lipsite de farmec sferturile de ceas, uneori ceasurile întregi, petrecute astfel.

Depinde de împrejurări cît va dura acest timp de aşteptare. De multe ori el e impus şi de împrejurarea că limierul nu e la îndemînă, ci trebuie adus. În afară de mistreţ şi urs, care se vînează şi în goană, celălalt vînat mare e dibuit sau e împuşcat din pîndă. În amîndouă aceste cazuri, cîinele nu poate însoţi pe vînător. Oricît ar fi de liniştit şi de bine dresat, el poate să compromită succesul vînătoarei printr-o mişcare, printr-un ton, scăpate în agitaţia care îl cuprinde cînd simte vînatul. De aceea, dacă cîinele e perfect dresat, înainte de a începe apropiatul propriu-zis al unei piese, el e culcat undeva mai departe, avînd să aştepte acolo, pînă va fi ridicat de stăpîn. De obicei însă, limierul e lăsat la o cabană din apropiere, ca să fie adus de acolo

www.clubulvanatorilor.ro

numai în caz de nevoie. La goane însă, e bine ca limierul să fie purtat totdeauna legat, de un om de ajutor. Deci, de cele mai multe ori, după ce vînătorul a constatat la locul loviturii cele trebuitoare, va fi adus și cîinele de la o depărtare mai mare sau mai mică. Cum de obicei — și cum e bine — la vînat mare nu se merge singur, însoțitorului îi revine sarcina să aducă cîinele, în timp ce vînătorul așteaptă. Fiind singur, vînătorul, după ce va face toate cele arătate mai sus, de la marcarea locului de unde a tras pînă la adunarea semnelor lăsate de vînatul rănit, va merge el să aducă cîinele și în același timp să aducă cu sine, dacă e posibil, un alt vînător sau un paznic cu experiență care e și bun pușcaș. Am arătat că urmărind vînatul mare periculos, e absolut necesar să fie de față cel puțin doi vînători, dar oricare urmărire de vînat mare se face, dacă se poate, în cel puțin doi. E o regulă care nu trebuiește uitată. Să se țină de asemenea seama, că în cursul urmăririi se poate întîmpla ca vînatul să se fi așezat în vreun desiș, prin care nu poate pătrunde vînătorul, ca să dea focul de grație. În acest caz, va trebui „împins" de acolo, ținîndu-se trecătorile, — ceea ce un singur om nu poate să facă. — Planul urmăririi va fi comandat de împrejurări, care sînt altele și altele, de la caz la caz. Se pot da aici doar unele indicații cu valabilitate generală.

Dacă rănirea s-a produs seara, și după semnele adunate și observate e perspectivă de o urmărire mai îndelungată, aceasta se va lăsa pentru zorile zilei următoare. Pe lumină rea, sau noaptea, chiar dacă ar fi lună bună, nu se poate urmări, deoarece în cursul urmăririi nu lucrează numai

www.clubulvanatorilor.ro

nasul cîinelui, ci și vînătorul își are rolul lui: să observe neîncetat, să ajute cîinele, uneori să și tragă. Iarna, această amînare nu prezintă alt inconvenient decît riscul ca piesa căzută undeva să fie stricată de răpitoare, ceea ce nu se întîmplă prea des în cursul unei singure nopți. În schimb, vara există primejdia alterării cărnii și a blănii. De aceea vara se va utiliza și ultima rază de lumină dacă, după semne, este nădejde să fie găsit vînatul aproape sau la o distanță convenabilă.

Se va da atenție pîlcurilor de pădure, desișurilor din apropiere, care se găsesc în calea vînatului plecat rănit. Acesta de multe ori intră și se culcă acolo. Dacă aceste locuri sînt foarte aproape și sînt la îndemînă mai mulți vînători și gonași, și dacă după semne se bănuiește o rănire care a oprit vînatul, e bine să se facă acolo o mică goană, chiar înainte de a aduce cîinele, renunțînd însă la repetarea încercării, dacă prima nu a dat rezultat. Cu cît se umblă mai puțin pe urma vînatului rănit, cu atît e mai bine.

După cîtă trecere de vreme să se înceapă oare urmărirea cu cîinele? E o întrebare asupra căreia trebuie să insistăm puțin, pentru a nu cădea în greșeala grabei. Răspunsul îl dă felul rănirii, în afară de cazurile speciale, cum ar fi ora tîrzie, de seară cînd se impune așteptarea pînă a doua zi.

Dacă vînatul e împușcat **în gît**, urmărirea nu va începe mai curînd de 2—3 ore. După trecerea acestui timp, vînatul probabil va fi căzut mort. Acest interval e și mai indicat dacă glonțul a sfîșiat esofagul. Vînatul astfel rănit, dacă i se dă pace, se așază și încremenește, — găsit de cîine va fi oprit mai ușor și i se va putea da lovitura

www.clubulvanatorilor.ro

de grație ; altfel, stîrnit de grabă, pleacă la depărtări mari.

La loviturile **în spată** interesînd inima, sau care — după semne — au produs mari zdruncinări în plămîni, dacă vînatul a dispărut, căutarea lui va întîrzia cam o jumătate de oră. Fiind cîinele la îndemînă, se va căuta cu el, chiar dacă avînd în vedere rănirea gravă, pe care n-o poate duce departe, vînatul trebuie să fie căzut pe undeva pe aproape ; exercițiul prinde bine și celui mai bun limier. La răniri mai ușoare de plămîni, e nevoie de o așteptare de cel puțin o oră.

Lovit **în ficat**, de cele mai multe ori vînatul se va culca după cîteva sute de metri. Se dau vreo două ore, ca să se îmbolnăvească, sau chiar să se sfîrșească. Dacă îl găsește încă viu, cîinele îl poate ușor opri pe loc și i se va putea da lovitura de pe urmă.

Intestinele sfîșiate îngăduie vînatului o viață ceva mai lungă și rănirea poate să fie dusă departe. Trebuie să treacă cel puțin 3—4 ore, pentru ca pierzîndu-și puterile și nefiind neliniștit să se culce, să înțepenească și să poată fi oprit ușor de cîine.

Rănirea la **rinichi** fiind foarte dureroasă, obligă vînatul să se culce degrabă ; i se dă și în cazul acesta un răgaz de 2—3 ore. Altfel, ridicat, merge încă departe iar cîinele îl oprește cu greu.

Pentru piciorul fracturat unii vînători recomandă începerea urmăririi imediat, cu cîinele lăsat liber de la început, ca să gonească vînatul și să-l oprească. Uneori aceasta reușește. A sfîrși un vînat astfel rănit, e totdeauna o problemă grea și cu șanse scăzute. Pare mai indicat, să fie lăsat în pace, chiar pînă a doua zi, cînd trebuie să se organizeze o vînătoare cu mai mulți participanți.

www.clubulvanatorilor.ro

Atunci se ia urma vînatului cu cîinele limier, în timp ce trecătorile vor fi fost ocupate. În cazul acestei răniri e de neprețuit un cîine aspru, care atacă viguros.

Pe cînd se trăgea cu armele vechi, cu pulbere neagră, cu glonț neblindat, era nevoie de un interval mai mare pînă la începerea urmăririi. Armele și cartușele moderne, repetăm, produc zdruncinări neasemănat mai grave, care doboară mai curînd vînatul sau îl silesc să se culce mai aproape, deci și urmărirea azi poate începe mai curînd. Intervalele de timp arătate mai sus țin seamă de rănirile produse cu arme moderne.

Mai amintim că pe ger mare și cel mai bun cîine limier poate să aibă greutăți în ținerea urmei. Sîngele înghețat nu lasă miros ; chiar mirosul urmei e slab sau dispare. La răniri ușoare, căutarea va fi nesigură. Nu trebuie să mai arătăm, că o zăpadă înaltă care acopere urma, sau o ploaie torențială, îngreunează mult munca cîinelui și că în asemenea împrejurări numai un cîine bun, antrenat, va putea să dea rezultat.

Se poate întîmpla ca în locul loviturii să nu se găsească nici-o urmă, săritură, păr, sînge etc. Dacă vînatul n-a lăsat un semn evident de rănire concluzia e că glonțul a mers alături. Totuși, concluzia aceasta nu trebuie trasă prea ușor. În mod excepțional e posibil ca, în urma unui concurs de împrejurări sau a unei greșeli de observație, vînatul să fie cu toate acestea rănit. Trebuie deci, ca la cea mai mică îndoială, să se caute urma glonțului, pe pămînt, pe trunchiuri de copac etc., apoi să se vadă, din locul împușcăturii dacă nu cumva glonțul a traversat vînatul, înainte de a lovi în ceva.

www.clubulvanatorilor.ro

A trecut timpul de aşteptare raţional ; după ce am făcut toate cercetările şi constatările la locul rănirii, avînd şi cîinele limier cu noi, poate să înceapă urmărirea pe dîra de sînge...

Urmărirea cu cîinele limier

Cîinele limier caută şi duce urma de sînge legat în lesă lungă. Numai uneori la sfîrşitul urmăririi, sau în cazuri cu totul excepţionale, e lăsat dezlegat, să caute liber, sau să gonească.

Cîinele conduce pe vînător.

Lesa lungă e o curea, lungă de 7—10 m. lată de 2 pînă la 3 cm, făcută din piele de vită, destul de tare ca să suporte smuciturile cîinelui şi frecăturile de copaci, pietre etc. Lucrînd cu baset sau cu un alt cîine mic, lesa va fi mai uşoară, ca să o poată duce cîinele fără greutate. La un capăt lesa are o zgardă lată, atîrnată de un inel de aramă. La celălalt o buclă fixă, destul de largă pentru a o putea trece vînătorul pe după spate. Pentru a se putea purta uşor cînd nu e întrebuinţată, şi pentru a putea fi desfăcută la lungimea dorită fără a trebui să fie dezlegat cîinele, lesa e adunată într-un anumit fel, lămurit îndeajuns de Fig. 22.

Amănuntele, peripeţiile, situaţiile, care se prezintă în cursul unei urmăriri, sînt de o mare varietate. Putem da aici numai fazele principale şi schiţarea în linii mari a unei urmăriri.

Vînătorul îşi leapădă ceea ce l-ar putea stînjeni şi îngreuna inutil : haină prea groasă, raniţa, binoclul, bastonul, păstrînd numai carabina, fiindcă are în faţa lui un drum greu, prin locuri rele, tre-

www.clubulvanatorilor.ro

buind să grăbească pe urma cîinelui care trage în lesă, nemulţumit de pasul încet al stăpînului.

Cîinele-lămier, legat în lesa deocamdată ne-

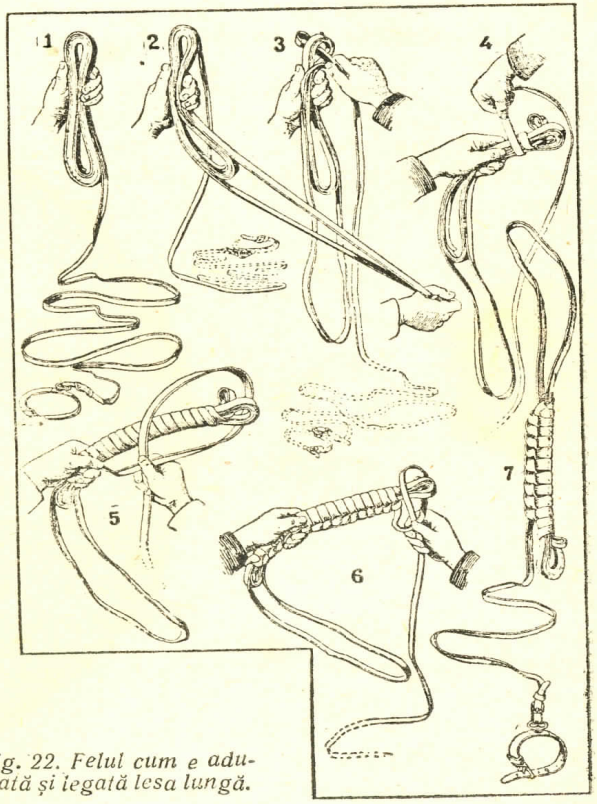

Fig. 22. Felul cum e adunată şi legată lesa lungă.

www.clubulvanatorilor.ro

desfăcută în întreagă lungimea ei, e adus la locul loviturii şi îndemnat să caute. Îndată îşi va coborî nasul la pămînt, adulmecînd locul palmă de palmă. Dacă vînatul a fost rănit, cîinele va marca fir de păr, oscioare şi dacă se găseşte în acel loc de pornire, va marca şi sînge. Caracteristic pentru cîinele limier este indicarea picăturii de sînge. O găseşte degrabă şi la fiecare picătură aflată se opreşte, îşi propteşte botul în ea şi parcă o soarbe pe nări, arătînd-o stăpînului, prin gestul acesta; pleacă apoi mai departe, în căutarea alteia. Chiar dacă în locul loviturii n-a găsit sînge sau alte resturi, cîinele simte mirosul urmei, dă semne de agitaţie, descurcă urma şi porneşte pe ea. Desigur, după cîţiva paşi va marca sîngele. Vînătorul îl laudă şi îi spune vorbe de liniştire. Deoarece patima a copleşit cîinele, el porneşte pe urmă, cu nasul la pămînt, trăgînd în lesa acum desfăşurată în toată lungimea ei. Începe o strînsă colaborare între om şi cîine. Un limier bun nu va confunda niciodată urma unui vînat sănătos cu cea a vînatului rănit; se va ţine strîns de aceasta din urmă, trecînd peste cele sănătoase, cu care eventual se încrucişează. Îl conduc pe urma bolnavă pe de o parte picăturile de sînge pe care le caută şi le marchează necontenit, pe de altă parte un simţ al mirosului atît de fin şi de selectiv, încît abia îl putem admite. Totuşi, uneori cîinele rămîne nehotărît: urma de sînge a încetat: în pasiunea lui grăbită a sărit peste urmă etc. Vînătorul în acest caz îl ajută: îl ridică în braţe şi îl readuce la un loc unde a fost constatată picătura de sînge, i-o arată, îl linişteşte şi îl lasă apoi să refacă urma de la acel punct.

E de mare importanţă ca atît în cursul dresa-

www.clubulvanatorilor.ro

jului, cît și în practică, cîinele să marcheze în felul arătat mai sus picăturile de sînge ; mai ales pe ele să le caute. Sînt bornele sigure ale drumului bun. Numai începînd sîngerarea cu totul — lucru care se întîmplă aproape exclusiv la rănirile ușoare — limierul va trebui să se călăuzească doar după mirosul special al urmei vînatului rănit. În cursul acestei colaborări pe urmă, vînătorul trebuie să aibă convingerea că aici cîinele e maestrul și vioara primă, iar el, omul, e numai un ajutor. De multe ori i se va părea vînătorului că greșește cîinele, că a apucat pe o linie greșită, că a părăsit urma cea bună. Atunci îl va readuce la punct sigur, dar dacă cîinele va insista în „părerea" lui, vînătorul va trebui să se supună. Aproape totdeauna cîinele are dreptate, iar dacă totuși a greșit, după cîțiva pași el va da semne de nehotărîre. În nici un caz nu va duce departe o urmă rea, sau nu va înainta fără urmă. În asemenea ocazii vor căuta împreună, om și cîine, semne ale urmei bune, unul din ochi, celălalt cu nasul și pînă la urmă... vor cădea de acord și vor continua urmărirea pe dîra bună.

Pierzîndu-se într-un loc urma și neputînd fi găsită din nou nici după încercări de revenire, se face un mic ocol : după ce a fost însemnată — printr-o crenguță sau altceva — ultima picătură de sînge găsită, (pentru a se putea reveni la ea ușor) vînătorul și cîinele fac un ocol, cu diametrul de vreo 20—30 pași, în jurul punctului sigur. E foarte probabil ca pe linia acestui cerc cîinele să dea de urma bună. Mai greu va fi dacă vînatul a revenit pe urma proprie, a făcut „urmă întoarsă", și la o oarecare distanță a sărit din ea în dreapta sau în stînga, șiretlic pe care nu ara-

www.clubulvanatorilor.ro

reori îl pune în practică şi vînatul rănit. Se poate ca limierul să fi înaintat pe urma dublă, ajungînd la sfîrşitul ei, fără să observe aceasta. La nevoie, vînătorul va trebui să aibă în vedere şi această eventualitate, să revină pînă depărtişor, să repete porţiunea, cu mare atenţie la eventualele sărituri alăturea, făcînd ocoluri. Instinctiv, cîinele bun va înţelege situaţia şi va lucra cuminte şi cu şi mai mare atenţie şi el.

Într-un loc, cîinele va arăta băltuţă de sînge, — poate nici cît palma, ci numai cît o frunză de tei ; acolo s-a oprit vînatul un oarecare timp. Dincolo balta va fi mai mărişoară, şi se vor vedea urme, că acolo vînatul s-a culcat ca apoi să se ridice şi să plece mai departe.

Între asemenea probleme şi îndoieli, care se cer rezolvate, continuă urmărirea. Vînatul rănit a trecut peste coaste de tăietură, pline de crengi uscate şi de bălării, s-a înfundat în desişuri ca peria, a răzbit prin căzături, a trecut pîraie... Omul pe urma cîinelui — legaţi prin lesa lungă — trebuie să le calce şi el, şi de multe ori sînt puse la încercare inima, plămînii şi picioarele lui, fără a mai aminti predilecţia pe care o au toţi spinii, toate crăcile pentru hainele vînătorului. Mai ales că, fiind sigur de urmă, cîinele trage în lesă, fără să ţină seama că omul cu greu trece prin locurile pe unde el pătrunde uşor şi că omul n-are picioarele sprintene ale cîinelui.

După felul urmăririi, această fază durează mai mult sau mai puţin, calea făcută pe urmă e mai lungă sau mai scurtă. Dar ea are totuşi un sfîrşit.

În cazul cel bun, la un anume loc cîinele dă semne evidente de nerăbdare, îşi ridică botul

www.clubulvanatorilor.ro

din urmă tot mai des, adulmecă aerul, se oprește o clipă, dă să sară, trage în lesă. E semn că vînatul e undeva pe aproape. Vînătorul e atent la orice zgomot. Nu aude nici răscolire, nici frecătură de atingere a tufelor și nici bufniturile săriturilor: vînatul zace undeva aproape. Nu dă drumul cîinelui ci îl îndeamnă să înainteze. De aici înainte limierul coboară mai rar botul la pămînt; aerul îi aduce știrea... și iată-i pe amîndoi, cîine și om, ajunși bucuroși la vînatul căzut, mort. Vînătorul își laudă cîinele, îl mîngîie, — cîinii înțeleg și apreciază asemenea gesturi —, și îl lasă să-și facă cheful, mirosind vînatul, lingînd sîngele de pe rană. (Cînd va desface vînatul, omul nu va neglija să dea cîinelui o bucată de ficat, de splină, fără a-i permite însă ca el singur să-și ia ceva).

Alt caz este cînd vînătorul, după semne, ajunge la concluzia că vînatul, nevăzut încă, zace viu undeva în apropiere. Atunci adună lesa, o face mai scurtă, își pregătește arma pentru lovitura de grație și înaintează, condus de cîine. În caz norocos, vînatul nu-i observă sau nu se mai poate ridica și vînătorul poate să trimită de aproape glonțul de sfîrșire.

Dacă însă vînatul mai poate duce rănirea, se va ridica din locul unde a zăcut și va încerca să scape prin fugă. Vînătorul va auzi zgomotul făcut; cîinele de asemenea va da semnele lui de nerăbdare și de agitație. Urmărirea se continuă pînă la locul de unde s-a ridicat sălbăticiunea rănită. După ce vînătorul se va convinge că într-adevăr ea a zăcut acolo, — va găsi sînge mai mult și pipăind cu mîna va simți locul călduț — va dezlega cîinele, începînd o altă fază a urmă-

www.clubulvanatorilor.ro

ririi, poate cea mai agitată, actul final: goana.

De regulă, cîinele nu va fi dezlegat și îndemnat să gonească vînatul, decît atunci cînd acesta s-a ridicat din patul de sînge în nemijlocită apropiere, stîrnit de urmăritori. Însă nici regula aceasta nu-i fără excepții. Se poate întîmpla ca vînatul să nu se culce de loc, sau ridicat din locul unde a zăcut, de apropierea omului, pe care el, vînatul, l-a observat de departe, să nu se mai așeze, ci să treacă înainte, oprindu-se în picioare, foarte atent, ca să pornească din nou. Se întîmplă ca urmărirea în lesă să dureze mult: seara e în prag, sau vînatul a trecut prin locuri atît de rele, încît omul nu le poate trece, sau le trece foarte încet, foarte anevoie, trebuind să facă ocoluri mari. Aceasta se întîmplă mai ales cînd vînatul trece peste căzături de vînat întinse, sau în țancurile caprelor negre. În asemenea cazuri, abătîndu-se de la norma generală, nu există altă soluție, decît dezlegarea cîinelui, care va căuta liber și apoi va opri vînatul sau îl va goni pînă la oprire.

În asemenea împrejurări își arată valoarea una dintre calitățile mari ale limierului bun: dîrzenia. Problema lui este acum mai complicată: are să țină urma fugind; ajungînd vînatul, trebuie să-l atace, să-l hărțuie, să-l țină pe loc prin atacurile și lătrăturile lui; dacă poate — fiind vorba despre căprior, capra-neagră sau un mistreț mai mic, — să-l prindă, să-l tragă la pămînt, omorîndu-l. Prin lătrăturile lui, dă semn vînătorului care se apropie și poate să dea lovitura de grație, iar dacă vînatul a căzut, cîinele bocește, sau se întoarce să-și găsească și să călăuzească stăpînul, pînă la vînatul mort.

www.clubulvanatorilor.ro

A prevedea și a înfățișa eventualitățile din această fază a urmăririi este peste putință. Omul și cîinele lucrează acum separat, fiecare făcînd ceea ce socotește că e mai bine, — și totuși operațiile lor trebuie să fie coordonate. Urmează ceva, care din punct de vedere al emoției și al plăcerii vînătorești egalează cea mai palpitantă dibuire.

De obicei vînătorul se oprește pe loc, sau caută un loc din apropiere, mai înălțat și așteaptă să audă. Cîinele bine dresat nu va da glas la adulmecarea urmei, ci numai după ce va fi ajuns vînatul, trudindu-se să-l oprească și oprindu-l „bate pe loc". Uneori vînătorul așteaptă timp îndelungat, încordat, pînă ce într-un tîrziu aude de undeva un „hau-hau" adeseori cernut de depărtare într-o părere de glas numai. Glasul se repetă, e sigur, o pală de vînt prietenoasă îl întărește, — vînătorul poate să lămurească direcția de unde vine, dacă cunoaște bine terenul își cam dă seama chiar de partea de loc unde se desfășoară drama finală și atunci se străduiește să ajungă acolo pe calea cea mai scurtă, cît mai degrabă, pentru a da lovitura de grație, sau a găsi vînatul mort, cu cîinele lîngă el. Uneori, însă, goana a mers pînă departe; dealuri, perdelele de păduri, desimi înzăpezite opresc glasul cîinelui; un vînt contrar îl duce în altă parte; — vînătorul nu-l aude. Situația nu este ușoară, și nici hotărîrea, pe care trebuie să o ia. Vînătorului îi trec prin minte o mulțime de eventualități, fiecare cerînd o altă dezlegare. Să rămînă pe loc! — dar cîinele bate poate undeva neauzit, și l-ar putea auzi, dacă ar urca pînă în culmea de colo. Să plece înspre

www.clubulvanatorilor.ro

direcția goanei ? — dar poate cîinele va veni să-și găsească stăpînul și să-l ducă la vînatul căzut... Să-și cheme cîinele ? — poate îl oprește tocmai în mijlocul trebii...

Un cîine care a trăit în apropierea stăpînului, — și nu e unul de împrumut sau neglijat, — după un oarecare timp se va întoarce, va lua urma vînătorului care s-a deplasat și-l va conduce la vînatul căzut. Același cîine bun va stărui ceasuri întregi lîngă vînatul oprit, lătrînd, chemînd, atacînd. Pînă la sfîrșit se va reface legătura între vînător și cîine ; atunci va fi mai ușor să se ia o hotărîre. Goana, lupta de oprire, ținerea în loc a unui vînat, sînt lucrări extrem de obositoare pentru cîine. Nu sînt rare cazurile cînd, ajungînd la locul scenei, vînătorul găsește poate mai istovit cîinele decît vînatul. Ba cunosc chiar o întîmplare cu un cîine, găsit mort — atac de inimă — în urma hărțuielii lui dîrze și îndelungate cu un taur de cerb ologit.

Venind cîinele la vînător, acesta îl va căuta la cap, pe buze și în gură, după urme de sînge, după fire de păr. Dacă le va găsi, va înțelege că vînatul e căzut și că mai rămîne doar problema ușoară de a merge la el, după buna călăuză, cîinele. Altfel va trebui să bănuiască, că acesta a renunțat la urmărire, socotind-o fără șanse. Această concluzie o poate trage vînătorul numai dacă e sigur că are un cîine bun, care nu părăsește ușor un vînat încă viu. Nu trebuie însă nici depreciată puterea de judecată a cîinelui. Iată o întîmplare : ochind greșit într-un căprior culcat, i-am fracturat un picior din față, tocmai deasupra copitei. (Își ținea piciorul adunat sub piept, și împușcătura a fost prea joasă). Am adus

www.clubulvanatorilor.ro

limierul — altul decît cel despre care va fi vorba mai jos — și am început urmărirea. La asemenea răniri goana liberă e aproape singura soluție. A și plecat cîinele, dar după vreo jumătate de ceas s-a întors și n-a fost chip să-l mai pornesc pe urmă, cu tot dresajul lui bun și pasiunea mare de vînătoare. Căpriorul a fost împușcat a doua zi, într-o mică goană cu oameni, organizată în acest scop. Sînt sigur că limierul a renunțat la urmărire, văzînd că nu poate ajunge și opri vînatul pe urma căruia a fost pus.

Dacă a revenit cîinele, și vînătorul înțelege că vînatul e căzut, ia cîinele la lesă și îl îndeamnă să se întoarcă. Cîinele va înțelege și va executa. Vînătorul e condus la locul unde zace vînatul. — Cîinele fiind bocitor, vînătorul va trebui să se deplaseze și să pîndească cu urechea semnalul.

Succesul urmăririi atîrnă de vrednicia omului și a cîinelui, care găsesc calea bună de urmat în împrejurarea dată și sînt vrednici să o și urmeze. Dar prima condiție a succesului e stabilirea inițială, cît se poate de precisă, a felului rănirii. De aici importanța mare pentru vînător de a cunoaște toate semnele rănirii, asupra cărora am insistat. Orice hotărîre, care trebuie luată în cursul urmăririi, pornește de la acest punct fix: în ce fel e rănit vînatul?

De acestea atîrnă succesul, și apoi de acel factor nelămurit, pe care îl numim întîmplare, coincidență... noroc.

Pentru sfîrșitul acestui capitol nu va fi fără folos să schițăm o urmărire întîmplată real. Mai ales vînătorii începători vor putea vedea nevoia urmăririi sistematice, importanța cîinelui și

www.clubulvanatorilor.ro

performanța excepțională pe care e în stare să o îndeplinească un limier bun.

Eram într-un început de octombrie la vînătoare de cerbi în boncăluit. Într-o seară, pe la orele opt, sosește la cabana în care mă adăposteam, paznicul unui teren de vînătoare învecinat, după ce a făcut un drum de vreo patru ceasuri peste munte. Îmi spune că dimineața, pe la orele șapte ; un vînător, — prieten de-al meu — a rănit un cerb voinic, cu o lovitură în intestine. Cerbul a plecat. S-au căznit în zadar, pînă după masă, patru oameni — toți pricepuți în vînătoare — să găsească vînatul rănit. Mă ruga prietenul meu să-i trimit limierul hanoverian, care era cu mine, să încerce să găsească acel cerb. Paznicul voia să se întoarcă imediat cu cîinele, ca să poată începe urmărirea încă în zori. Dar se pornise o viscoleală nebună, vînt, zloată, frig. N-am îngăduit ca bietul om obosit să mai facă drumul lung și greu pe o asemenea vreme și noaptea, așa că a dormit la cabană și a plecat cu cîinele abia dimineața, cînd se lumina. A treia zi, prietenul meu V. a ținut să-mi aducă el cîinele, ca să-mi mulțumească și să-mi povestească personal cele întîmplate :

Paznicul sosise cu cîinele pe la ora zece. Peste noapte ninsese și zăpada se așternuse mai bine de o palmă. Urma era mai veche de 24 ore, — nădejdile puține. Totuși cîinele a fost dus la locul rănirii și legat în lesă lungă. După cîteva minute de nehotărîre aparentă, și-a înfundat botul în zăpadă, a tras adînc aerul în plămîni și îndată a dat semn că a aflat. Cu o siguranță uimitoare a plecat pe urmă, cu botul pe zăpadă, oprindu-se din loc în loc, împungînd cu

www.clubulvanatorilor.ro

nasul zăpada, marcînd astfel cîte o picătură de sînge nevăzută de ochiul omului și desigur diluată de zăpadă. La vreo două sute de metri, cîinele a cotit brusc spre dreapta, într-o direcție, care după socoteala oamenilor era greșită. — În ajun ei căutaseră pînă departe într-o cu totul altă regiune. Cîinele nu s-a lăsat abătut de la linia luată după ce cotise, cu toate încercările de... corectare ale vînătorilor. În cele din urmă, resemnați, au mers aceștia pe urma cîinelui, lăsîndu-l în voia lui. Încet, cu socoteală, limierul a ținut o dîră nevăzută, indicînd din cînd în cînd picături îngropate adînc sub zăpadă. Siguranța manifestată de cîine a dat oamenilor încredere. Ei au continuat urmărirea. Au fost încrucișate multe urme de cerb, lăsate proaspăt, dimineața după ce încetase ninsoarea. Cîinele le-a adulmecat atent, apoi le-a părăsit, revenind la cea ascunsă, cea a cerbului rănit. Nu putem însoți această urmărire de vreo cinci ceasuri, prin toate tăieturile încîlcite, prin pîlcuri de brăduștei deși, trecînd chiar un rîuleț lat de 3—4 metri, trecînd peste jghiaburi de coborît bușteni, peste văi și peste coame de munte. Oamenii istoviți n-au mai putut ține isonul cîinelui și într-un loc, — pădure bătrînă — unde au dat de pat de sînge de dimineața, după un popas scurt au dezlegat cîinele. I-au auzit apoi glasul gros și rar, jos, într-o văgăună. „Era o priveliște de neuitat" povestea prietenul meu. „Cerbul stătea priponit în picioare, cu capul coborît, cu coarnele îndreptate înspre dușman. Din cînd în cînd îi fugea de-a-lungul spinării cîte un val de tremurare. Îi auzeam scrîșnitul măselelor. La cîțiva pași, cîinele, istovit de pu-

www.clubulvanatorilor.ro

ieri, zăcea pe burtă; gîfîia; rar dădea cîte un lătrat răgușit. De după un brad gros, am admirat scena cîteva minute; apoi a căzut taurul, lovit de data aceasta bine, în osul gîtului. Am îmbrățișat cîinele... și acum ți l-am adus teafăr".

Cerbul avusese prima lovire jos, în abdomen, glonțul perforîndu-i intestinul gros, — așa după cum constataseră vînătorii îndată după împușcătură. Era un taur puternic. Eu regret și azi, că n-am luat parte la peripețiile acelei urmăriri. Îmi amintesc însă, cu plăcere, altele.

B. URMĂRIREA VÎNATULUI MIC RĂNIT

Pierderea unui vînat mare rănit, — cerb, urs, vier mare mai ales, — trece la răbojul cel rău al evenimentelor vînătorești. Vestea se răspîndește între vînători, fapta e comentată și criticată, cel care a pierdut se prezintă într-o lumină nu prea favorabilă. Un iepure alicit, un fazan, o prepeliță sau o potîrniche aripată și pierdută, o rață care cade în trestiiș și rămîne acolo, înseamnă pentru cei mai mulți vînători doar o clipă de neplăcere și un număr mai puțin în numărătoarea de seară. „Am împușcat nouă cocoși, dar am mai doborît patru, pe care nu i-am găsit", — e un mod de a vorbi curent și rareori nimeni nu-și dă seama ce gravă autoacuzare cuprind ultimele cuvinte, care vor să fie o scuză și o justificare a tirului vînătorului. Păcatul vînatului rănit și necăutat, negăsit, e mult mai frecvent cînd e vorba despre vînatul mic. Pe cînd la vînatul mare de obicei se ochește precis, vînatului mic de cele mai multe ori i se aruncă focul; gruparea alicelor, oricît de bună

www.clubulvanatorilor.ro

ar fi arma, își are capriciile ei. Dar cele mai multe răniri păcătoase și pierderi produc împușcăturile prea de departe, ceea ce este o adevărată crimă în vînătoare. Avîndu-se în vedere mulțimea speciilor și a pieselor la care se trage cu alice față de vînatul mare împușcat cu glonț și ținînd seama de condamnabila ușurință cu care se trece peste incidentul unui vînat mic rănit și lăsat necăutat, — suma pierderilor este aici incomparabil mai mare decît la vînatul mare. Repetăm: este nevoie de o educație vînătorească, de o bună organizare a vînătoarelor colective și de un sever control pentru a se înlătura răul acesta. Și apoi, nu mai puțin, e nevoie de cîini dresați pentru căutarea și aducerea vînatului mic rănit.

Vînatul mic, care cade mort în cercul de vedere al vînătorului, nu prezintă nici o problemă, cu excepția vînatului de baltă, care cade în stufărie sau pe oglinda apei, unde omul nu poate merge. Dacă vînătorul își trimite cîinele ca să-l aporteze, o face fie din motive de comoditate, fie pentru a da prilej de exercițiu cîinelui. Problema se pune acut îndată ce vînatul rănit a dispărut, trecînd în depărtare, căzînd într-un loc acoperit, sau ascunzîndu-se. La vînătorile din loc deschis, unde vînatul poate să fie urmărit din ochi pînă în depărtare, evident că se recuperează mai ușor unele piese, care plecînd rănite cad încă în văzul vînătorilor; dar și în cazul acesta, fără o căutare sistematică multe rămîn pierdute. Mai greu e la vînătoarea de pădure, unde vînatul rănit dispare îndată, apoi la cele de baltă cu mulțime de vînat căzut în stufărie, sau, aripat, ascunzîndu-se măestrit.

www.clubulvanatorilor.ro

- Urmărirea fără cîine e anevoioasă. Doar iarna, pe zăpadă, dacă poate ţine omul o urmă de iepure rănit, — dar şi atunci rar va avea călăuza picăturilor de sînge pe o distanţă mai lungă. Altfel, dacă se osteneşte să caute, dibuieşte ca în întuneric, la noroc. Cum ar putea el găsi, din ochi, prepeliţa tupilată, potîrnichea sau fazanul ascuns şi nemişcat într-un lan de porumb, într-o cultură de cartofi sau de sfeclă, — ca să nu mai amintim spinările, stufăriile, în care nu se poate intra, sau pădurea?

Pentru exercitarea corectă a vînătoarei la vînat mic, e nevoie totdeauna de prezenţa unui cîine dresat pentru căutarea şi aducerea pieselor rănite şi a celor căzute în afara vederii sau a posibilităţilor de ajungere ale omului.

Sînt mai multe rase de cîini potriviţi pentru a fi dresaţi în acest scop. Cîini cu totul specializaţi pentru vînatul mic sînt **retrieverii**, crescuţi şi selecţionaţi de vînătorii englezi exclusiv pentru căutarea şi aportarea vînatului mic, atît pe uscat, cît şi din apă. Sînt cîini creaţi prin încrucişarea unor rase mai vechi, pasionate pe de o parte pentru aportare, pe de altă parte pentru lucru la apă. În sîngele retrieverilor e o combinaţie de neufundland, de watterspaniel, setter, pudel şi labrador, — ceea ce a dat o specie excelentă pentru lucrul special pentru care a fost creată. Retrieverii sînt de mai multe feluri: retriever cu păr lung, cu păr creţ, retriever auriu, negru. Sînt cîini frumoşi, de mărime mijlocie, extrem de folositori pentru căutare, găsire şi aportare. Importul unui trunchi de prăsilă s-ar impune, cu toate că pentru vînătorii noştri sînt prea specializaţi, prea unilaterali.

www.clubulvanatorilor.ro

În general prepelicarii sînt chemați să fie dresați și apoi utilizați să facă munca de căutare și de aducere. Dar nu toate rasele de prepelicari sînt potrivite pentru această parte a vînătoarei. Pointerii, cîini nervoși, iuți, pasionați, sînt numai cîini de cîmp, nu au pasiunea aportului, nici calmul și răbdarea unei căutări migăloase pe urmă de vînat rănit; apa nu e elementul lor. Același lucru se poate spune și despre diferitele rase de setteri. Totuși ei sînt mai buni aportori, chiar și din apă. Atît pentru cîmp, cît și pentru pădure sînt buni bracii germani ca și alți prepelicari germani cu păr lung sau cu păr sîrmos. Cîini docili, mai liniștiți, fac munca de urmărire și lucrează bine și la apă. Înclinare mai mare pentru vînatul de pădure au prepelicarii griffoni, de asemenea căutători și aportori excelenți, avînd și celelalte calități ale prepelicarilor. Se dă la noi o prea puțină însemnătate raselor de spanieli, cîini cu multiple întrebuințări, scotocitori prin excelență, căutători și aportori pasionați, și din apă, în aceeași vreme ușor de dresat, inteligenți, atașați stăpînului. Dintre rasele de spanieli mai cunoscute sînt springer-spanielii și cocker-spanielii, apoi rasa înrudită și cu excelente calități, care ne interesează aici, wachtelhund-ul german.

Între căutarea vînatului mare rănit și a celui mic, atît în ceea ce privește ținuta vînătorului cît și cea a cîinelui, este o mare deosebire. Am văzut că la vînatul mare există o colaborare nemijlocită, am putea spune o legătură fizică, reprezentată prin acea lesă lungă, care leagă pe vînător de cîine aproape pînă la sfîrșit. Urmărind vînatul mic rănit, cîinele lucrează apro-

www.clubulvanatorilor.ro

pe independent, iese de sub mîna directă a vînătorului, e lăsat numai pe puterile lui. În afară de aceasta, cîinelui urmăritor la vînatul mic i se cere un lucru în plus, şi care e de căpetenie : să aducă vînătorului vînatul găsit, să-l aporteze.

Un lucru au însă comun cele două urmăriri : cîinele trebuie să se servească şi într-un caz şi în celălalt de simţul mirosului ; acesta trebuie să-l călăuzească, pe acesta trebuie să se bizuie ; să nu urmărească deci din ochi. Şi aici e un punct unde, atît cu prilejul dresării, cît şi în practică, se fac greşeli cu cîinele aportor de vînat mic. Deşi la începutul dresajului e necesar ca acesta să vadă obiectul pe care trebuie să-l aporteze, — exercitiile la vedere de multe ori sînt prea insistente — se mai adaugă obiceiul de a arunca cîinelui obiecte, pe care el le urmăreşte cu ochii, şi apoi aleargă, să le aducă, — iar ca rezultat e că el se învaţă să caute din ochi. De asemenea, în practică, dacă se exagerează cu inutila aportare a unui vînat căzut în apropiere, la vedere, cîinele se bizuie pe ochi, şi neglijează ceea ce i se cere indispensabil la urmărire : să „vadă cu nasul".

Ar trebui să intrăm în metodele de dresaj, dacă am voi să arătăm cum se ajunge la un cîine care să facă corect şi cu folos urmărirea unui vînat mic, pe cîmp, în pădure, la apă, — ceea ce nu poate să intre în cuprinsul prezentei lucrări. Ne vom mărgini să arătăm unde trebuie să se ajungă prin dresaj, care sînt însuşirile de căpetenie, pe care trebuie să le aibă un asemenea cîine, însuşiri aduse din tradiţia neamului lui şi altele dobîndite prin dresaj.

Cîinele de vînătoare e pasionat, are în sîn-

www.clubulvanatorilor.ro

gele lui plăcerea de a vîna, de a prinde vînatul. O vedem aceasta, din păcate, chiar la cîinii hoinari, care vînează pe contul lor propriu, fără nici un stăpîn. Pasiunea se manifestă dăunător la cîinii căutători de vînat mic rănit, şi aici lipsa de dresaj serios şi comportarea nepotrivită a vînătorului poartă vina. Scena e comună: cîinele, adeseori tremurînd de agitaţie, observă că vînătorul a ridicat arma să tragă, pleacă focul, vînatul a marcat că este rănit sau a căzut undeva, cîinele îl petrece din ochi şi în clipa următoare, ca un nebun, aleargă înspre locul unde a văzut vînatul căzînd, sau în direcţia în care l-a văzut îndepărtîndu-se. În zadar sînt comenzile şi poruncile strigate pe urma cîinelui. — el este acum copleşit numai de patima lui. Corect şi folositor lucrează cîinele dacă porneşte la căutarea şi apoi aportarea vînatului exclusiv numai la poruncă, adică după ce stăpînul lui a găsit că e cazul să se facă urmărirea, — şi numai pornind din locul indicat de stăpîn. Neglijarea acestei prime norme are ca urmare alergături fără rost, ca după un timp, de cele mai multe ori, cîinele să se întoarcă istovit şi fără vînat.

Pentru a se ajunge aici, e necesar însă ca să se respecte o altă poruncă, indispensabilă: calmul. Şi aceasta atît în ceea ce priveşte pe vînător, cît şi pe cîine. Prea adeseori vînătorul e prins de nervozitate, de nerăbdare, de teama că va pierde vînatul în care a tras; îndată după foc, fără să mai cumpănească ceva, strigă cîinelui. îl îndeamnă să caute, el însuşi aleargă. Aceeaşi nerăbdare o manifestă şi cîinele, — „urmărirea" se îneacă în zăpăceală şi rezultatul nu

www.clubulvanatorilor.ro

poate fi decît unul. Vînătorul trebuie să-şi impună, după foc, calm, şi acelaşi calm să-l impună şi cîinelui, întîi prin dresaj, apoi în practică, — şi fără nici o concesie. Şi urmărirea vînatului mic e un lucru serios, care trebuie făcut cu socoteală, dacă voim să dea rezultat; or graba, nervozitatea, nerăbdarea, exclud o judecată şi o acţiune socotită.

O a treia condiţie esenţială a succesului este să se insufle cîinelui conştiinţa că el, la porunca stăpînului, trebuie să caute, trebuie să găsească, trebuie să aducă. Adică, să ştie cîinele, că ceea ce face nu e jucărie, pe care o aplică atunci şi aşa cum îi place lui, ci că el e sub poruncă şi are de îndeplinit voinţa şi porunca stăpînului. Şi aceasta e o însuşire care se dobîndeşte prin dresaj, şi apoi se menţine şi se întăreşte în practica de pe teren.

Îmbinate aceste trei condiţii de temelie, — calm, acţiune numai la poruncă şi conştiinţa că trebuie să facă ce i se cere, — acţiunea vînătorului şi a cîinelui se vor aşeza de la început pe o bază sănătoasă, urmărirea se va adapta împrejurărilor care şi aici sînt variate, poate şi mai variate decît la vînatul mare.

În general, vînătorul va **conduce** — nu va trimite — cîinele la locul de unde urmează să înceapă urmărirea. Acest loc va fi, după împrejurări, cel în care a stat iepurele sau vulpea în clipa focului, cel unde a căzut potîrnichea, fazanul, prepelita aripată. Ţinîndu-l încă legat, va fi lăsat să caute locul. După ce va da semnele evidente că a simţit mirosul vînatului, cîinele va fi dezlegat şi îndemnat să caute şi să aducă. Mai departe rolul vînătorului e foarte redus. Şi aici,

www.clubulvanatorilor.ro

la vînatul mic, cîinele e maestru, pe care „corectările" vînătorului numai îl încurcă. Cîinele singur va descurca urma, o va ține cu nasul, va goni, dacă trebuie, vînatul rănit, îl va găsi pe cel căzut, îl va aduce vînătorului pe cel prins. Și de data aceasta urmărirea nu va începe imediat după căderea focului ; răstimpul însă va fi doar de cîteva minute, trebuitoare pentru a redobîndi calmul necesar, pentru a cumpăni situația.

Independența cîinelui din clipa punerii lui pe urmă și a eliberării e și mai marcată la căutările în pădure, în tufării, în trestiiș, unde cîinele urmăritor dispare numaidecît din ochii vînătorului.

O altă situație se prezintă la vînatul de baltă, care cade undeva pe luciul apei sau în păpuriș, într-un loc unde nu poate să fie condus cîinele. Aici el e trimis, îndemnat, poruncit și, arătîndu-i-se doar direcția, pe care de obicei și el o știe, petrecînd cu atenție vînatul, după împușcătură.

De asemenea, altfel se pune problema cînd e vorba să se culeagă vînatul plecat rănit, după o goană sau după o vînătoare în grup mai mare. Aici cîinele caută după un vînat, care nu i-a fost indicat, a cărui urmă el o caută singur, iar dacă o găsește o ține ca apoi să aducă în gură piesa găsită. La această treabă mai folositori sînt cîinii scotocitori, spanielii, care au și o independență mai mare și au în firea lor pornirea să caute amănunțit toate ascunzișurile, pe lîngă plăcerea înnăscută de a urmări și a aporta.

Urmăriri frumoase se fac mai ales atunci, cînd vînătorul vînează singur, sau în grup foarte mic.

www.clubulvanatorilor.ro

Lucrarea în acest caz nu e stînjenită de nerăbdarea tovarăşilor, de teama întîrzierilor şi deranjării vînătoarei şi nici de criticile şi sfaturile nu totdeauna binevenite ale altora. Şi cîinele lucrează mai calm, mai liniştit, dacă nu e tulburat de holca unei mari societăţi sau chiar de concurenţa altor cîini. Tocmai de aceea, la vînătorile în grup mare, e obiceiul ca după fiecare goană să se facă urmărirea vieselor rănite de vînători sau de paznici, cu cîinii lor, mulţimea vînătorilor urmînd programul altor goane, — sau apoi vînători anume desemnaţi, să caute după cîteva ore vînatul rănit, cu cîinii lor, cutreierînd tot terenul vînat.

Însfîrşit, amintim că cîinele despre care vorbim aici trebuie dresat să aporteze orice fel de vînat mic. Cîinii aportează bucuroşi iepure, potîrniche, fazan, raţă, prepeliţă. Au însă o aversiune faţă de sitar şi mai ales faţă de vulpe ; or e necesar să fie căutate şi aportate şi aceste specii, atît de interesante pentru vînător. Prin dresaj se ajunge şi la acest sfîrşit.

www.clubulvanatorilor.ro

CAP. V

LOVITURA DE GRAȚIE

Vînătorul trebuie să se străduiască să lovească vînatul în așa fel încît acesta să cadă imediat și să moară în scurt timp. Multe împrejurări pot să facă — și adeseori fac — ca împușcătura să nu aibă acest efect. Vînatul cade, nu mai poate pleca, dar mai are în el viață; vînatul greu rănit se mai poate tîrî dureros, sau este găsit în cursul urmăririi încă viu. În asemenea cazuri, vînătorul, atît pentru a-și asigura prada, cît și pentru a scurta suferințele animalului, va da ceea ce se numește „lovitura de grație", adică va face ca moartea vînatului să se producă imediat.

Cum să se dea lovitura aceasta, pentru ca să se ajungă mai sigur și mai rapid la scopul dorit? Metodele aplicate sînt multe și diferite în raport cu nenumăratele specii de vînat. Tradiția vînătorească a adus din vechime pînă în zilele noastre unele asemenea metode, și ele s-au păstrat, chiar dacă nu sînt cele mai bune, sau dacă noile arme de vînătoare le-au făcut nepractice.

www.clubulvanatorilor.ro

În această tradiție era scris, că cerbului i se dă lovitura de grație cu jungherul. Adică aplicînd, fie imediat în dosul spetei, fie în față, în micul gol de la rădăcina gîtului, o împunsătură adîncă, care să atingă inima. În scopul acesta, vînătorii de cerbi purtau, — unii poartă și azi — junghere, cu lamă lungă de vreo 40 cm, adeseori adevărate opere de artă, fiind în aceeași vreme — purtate la cingătoare — și un însemn al breslei vînătorești. Azi, în locul acelor arme albe, incomode, vînătorii care mai țin la obiceiul înjunghierii ca lovitură de grație, se folosesc de cuțite pliante cu lamă lungă. Folosirea jungherelor era impusă pe vremuri de imperfecțiunea armelor de foc. Reîncărcarea armelor pe la gura țevii reclama oarecare timp, vînatul căzut putea să se ridice și să plece pînă ce vînătorul migălea la reîncărcare. Era mai practic ca vînătorul să alerge imediat la animalul căzut și să-l sfîrșească înjunghiindu-l. Înjunghierea unui cerb nu e fără primejdie ; coarnele și picioarele pot să dea lovituri chiar mortale. Dar în afară de aceasta, nu e ușor a atinge inima din prima lovitură. De multe ori lama merge alături, prelungind și mărind chinurile animalului.

La căpriori și la capre-negre e încă destul de răspîndit obiceiul să se aplice „înțepătura în ceafă". Cu un cuțit cu lamă îngustă, mai mult un stilet, se înțeapă adînc, la ceafă, între craniu și prima vertebră. Oțelul taie măduva spinării și produce o moarte instantanee. Dar a da corect această lovitură e o artă. Trebuie curbat înspre înainte capul căprioriului, prinzîndu-l de coarne, ca golul de la ceafă să se mărească și

www.clubulvanatorilor.ro

să permită lamei să pătrundă, — animalul se zbate, vînătorul e nervos și de obicei trebuie să înțepe de repetate ori, pînă nimerește locșorul bun și pînă pătrunde lama la măduvă. În loc să se scurteze suferințele, ele se accentuează. Se mai adaugă încă, la toate speciile, chinurile groazei de moarte, înfățișată prin apropierea vînătorului. Cui i-a fost dat vreodată să vadă expresia de groază și zbătăile desperate ale unui cerb sau căprior rănit, atunci cînd a observat vînătorul care s-a apropiat, își dă seama de intensitatea acestor suferințe ale spaimei.

Tocmai din aceste motive, înjunghierea speciilor amintite mai sus a început să fie părăsită. Lovitura de grație se dă în aceste cazuri cu un foc de armă. Vînătorul se apropie, — pe cît se poate neobservat — pînă la o mică distanță și trage focul izbăvitor. Mai bună ar fi o lovitura în gît, care să sfărîme coloana vertebrală, dar coloana e destul de subțire față de grosimea gîtului și glonțul trece prea ușor deasupra sau pe sub os. De recomandat e lovitura în spată, țintind să atingă inima. Aici trebuie să se ia în seamă două împrejurări. Vînatul nu mai este în poziție obișnuită, în picioare, așa cum se găsește normal cînd trage vînătorul în el. Cerbul, căpriorul etc. zace și prin aceasta sînt deplasate organele interne. Pe de altă parte, pe cînd în poziție normală vînătorul trage mai mult perpendicular pe planul vertical al vînatului, cunoscînd punctul care lovit înseamnă un canal care traversează inima — atunci cînd are să tragă într-un animal căzut la pămînt, unghiul e schimbat și punctul de ochire nu mai este același. Vînătorul trebuie să aibă în vedere aceste două

www.clubulvanatorilor.ro

împrejurări, găsind, — după poziția vînatului — locul unde are să ocheaască pentru a fi lovită inima. Nu e bună lovitura în cap la speciile purtătoare de coarne și din cauză că deteriorează trofeul.

La mistreți se obișnuia să se dea lovitura de grație cu o lance specială, lungă de aproape 2 metri, cu lama lată, lungă și ea cam de 40 cm, armă albă, cu care se vînau mistreții copleșiți de cîini. Folosirea acestei arme albe e indicată și azi uneori, și anume atunci cînd se vînează cu cîini, mistrețul rănit e acoperit de aceștia și nu se poate trage fără a primejdui cîinii. Lovitura cu lancea se dă în coastă, la inimă. Dar și la mistreți e mai bună lovitura de grație a glonțului. Din apropiere, aici de preferință se trage la creier, sau la ceafă, ochind după ureche ; sau apoi dacă aceste lovituri nu sînt posibile, la spată, în inimă. Desigur, apropierea unui vier mare, pentru a i se da lovitura de grație, trebuie întreprinsă cu băgare de seamă ; oricît ar fi de grav rănit, el rămîne o fiară primejdioasă. Am văzut vier deșălat, trăgîndu-și pe pămînt. driscul, și totuși, sprijinit numai pe picioarele din față, atacînd și fugărind pe vînător. Această grijă se impune și mai mult, atunci cînd este vorba de urs rănit, totdeauna primejdios, pînă mai este în el o licărire de viață. În ursul rănit se trage la gît sau la spată, niciodată la întîmplare, în volbura agitației.

În ceea ce privește vînatul mic cu păr, norma de urmat este să nu se cruțe o încărcătură de alice atunci cînd vînatul n-a căzut în foc, sau a primit o lovitură care nu-l omoară curînd ; așa, de exemplu, un iepure cu picioarele frînte, un ie-

www.clubulvanatorilor.ro

pure plecat ghebos cu alice în intestine, deşi cîinele aportor îl va putea găsi şi îl va aduce. Nu numai eventualitatea pierderii unui asemenea vînat rănit cere al doilea foc, ci mai ales îndatorirea de a scurta suferinţele, îndatorire asupra căreia nu putem stărui îndeajuns. Conducătorii vînătoarelor colective ar trebui să facă recomandaţii în acest sens, o dată cu cele referitoare la comportarea vînătorilor pentru reuşita vînătoarei şi evitarea accidentelor.

Vînatul mic cu păr, prins încă viu, va fi omorît în felul următor, mai repede şi cu mai puţină suferinţă.

Iepurele e prins cu mîna stîngă de amîndouă picioarele dinapoi, ridicat aşa ca să nu atingă pămîntul cu cele din faţă, apoi se dă, cu dunga palmei sau cu un băţ destul de gros, o lovitură scurtă, puternică, perpendiculară pe ceafă, după urechi. Prin lovitura aceasta se frînge prima vertebră a gîtului şi se produce moarte instantanee. Adeseori vedem iepuri chinuiţi îngroziţor de cei ce vor să-i omoare. Sînt izbiţi cu capul de pămînt, de copaci, li se calcă pe coşul pieptului pentru a fi sufocaţi. Unii vînători omoară iepurile în felul următor: îl calcă pe gît, apoi smuceşte scurt şi puternic de picioarele dinapoi, fracturîndu-i astfel prima vertebră. Cînd e noroi mai ales, iepurele iese din operaţie cu capul murdărit, apoi pînă ajungi să-l calci pe gît..! De obicei, omorîrea iepurilor prinşi încă vii e lăsată în grija gonaşilor, care îi chinuiesc în fel şi chip. Ţine de datoria vînătorului însuşi, să sfîrşească aşa cum trebuie victima împuşcăturii sale, sau omorîrea să fie încredinţată unor paznici, sau gonaşi, care o ştiu face cum trebuie.

www.clubulvanatorilor.ro

Vînatul răpitor cu păr, de la lup în jos, e omorît imediat printr-o lovitură puternică, dată cu o bîtă destul de groasă, la rădăcina botului. Lovitura, dacă e dată cu forţa cuvenită, produce fractura bazei craniului, o leziune a creierului, pierderea imediată a cunoştinţei şi o moarte foarte apropiată. Aici lovitura peste ceafă nu e atît de sigură, iar cea la gît, recomandată de unii autori şi vînători produce numai hemoragie, sufocare şi o moarte mai tîrzie decît lovitura la baza botului.

În ceea ce priveşte omorîrea **vînatului cu pene rănit**, există o tradiţie, care socotim că trebuie abandonată, deşi e şi acum mult practicată. Ea constă în următoarea operaţie: se smulge din aripa păsării una din penele mari (remije), apoi se înfige cotorul ei rigid în ceafa păsării, cam cum se face înţeparea în ceafă a căpriorului. Unii vînători — ca un semn că au procedat „vînătoreşte" — lasă pana înfiptă în ceafă, ca un fel de moţ. Metoda aceasta însemnează o inutilă prelungire a suferinţelor păsării. Smulgerea penei doare, — migăleala împungerii pînă reuşeşte, durează, — pana nu pătrunde pînă la creier sau la măduva spinării, se mai şi îndoaie... Pasărea se zbate în mîna vînătorului, chinuindu-se. Cînd e vorba despre o pasăre mare, — cocoş de munte, cocor, lebădă, dropioi etc. — metoda aceasta este chiar exclusă. Moartea prin înţepare în ceafă e fulgerătcare, dacă ea se face cu o sulă groasă, sau cu un stilet mic cu lamă rotundă, între craniu şi prima vertebră, adînc. Fierul străbate şi prin osul subţire, pe care nu l-ar fi ferit.

Păsărilor mai mici — turturele, prepelite, cocoşari etc. — li se poate da o moarte rapidă prin

www.clubulvanatorilor.ro

comprimarea coşului pieptului. Cu degetul mare şi cel arătător se strînge lateral ca într-un cleşte cît mai tare, coşul, îndată după articulaţia aripii, sub spinare. Funcţionarea inimii şi a plămînilor încetează, pasărea moare în foarte scurtă vreme. Trebuie înlăturat cu totul felul barbar de omorîre, pe care îl vedem atît de des aplicat, la fazani, potîrnichi etc.; aceste păsări sînt lovite cu capul de un copac, de un bolovan, de călcîiul bocancului. După mai multe lovituri, biata pasăre tot mai trăieşte, adeseori încearcă să-şi ferească capul de noua lovitură. Alţii calcă capul păsării, făcîndu-l plăcintă, sau încearcă să o omoare răsucindu-i capul; toate procedee de lepădat.

Adăugăm o vorbă şi referitor la omorîrea răpitoarelor prinse în capcană. „Fierul berlinez" („gîtul-de-lebădă"), cu arcul lui puternic şi apucînd de obicei gîtul sau toracele animalului care declanşează cursa trăgînd nada, omoară în scurtă vreme. În schimb fiarele cu paletă, cele uzitate aproape exclusiv la noi, şi oprite aiurea — prind aproape totdeauna piciorul, care a călcat pe paletă. Astfel animalul rămîne viu, pînă vine controlul omului şi îl sfîrşeşte. Aceste capcane sînt neomenoase, provocînd chinuri mari şi îndelungate. Nu pot fi însă înlăturate în opera de control şi de combatere a unor răpitoare, sau în prinderea jderilor şi a vidrelor. Datoria oricărui vînător care operează cu capcane este ca cel puţin o dată pe zi, dimineaţa, să le inspecteze şi să sfîrşească animalul eventual prins.

Răpitoarelor mai mari — lup, rîs, vulpe, vidra, — e mai bine să li se dea o moarte grabnică, printr-un foc de armă cu alice, la cap sau la gît. Lovitura de ciomag la rădăcina botului,

www.clubulvanatorilor.ro

recomandată mai sus, poate fi aplicată mai cu greu, animalul mișcîndu-se și ferindu-și instinctiv capul. Jderul, beica, dihorul prinși în fier sînt repede omorîți cu o lovitură-două peste cap. Teascurile în care se prind mulți jderi, omoară aproape instantaneu prin greutatea strivitoare. Răpitoarele mici, prinse în capcane-lăzi, sînt mai ușor omorîte printr-un foc de pistol flobert, cu alice mici, tras de la mică distanță prin ușa pe care o au în acoperiș aproape toate capcanele de felul acesta. Sau micile răpitoare — hermelina, nevăstuica — sînt lăsate să intre într-un sac pus la ușa capcanei. O lovitură-două de ciomag prin sac sfîrșesc repede viața. Păsările răpitoare prinse în capcane sînt împușcate, sau li se aplică înțepătura în ceafă, arătată mai sus — cu grijă de ghiarele lor ascuțite, de care știu să se folosească foarte bine.

www.clubulvanatorilor.ro

CAP. VI

UTILIZAREA VÎNATULUI

O dată cu terminarea vînătoarei propriu-zise, vînatul dobîndit intră în categoria și în circulația bunurilor, devenind o valoare materială. Doar trofeele mai rămîn în atmosfera de poezie a vînătoarei și își păstrează valoarea ideală. Valoarea bunurilor materiale atîrnă de calitatea lor, iar acestei reguli nu i se sustrag nici bunurile livrate economiei naționale prin vînătoare. Este deci un interes personal al vînătorului ca și al economiei generale, ca produsele vînătoarei să ajungă în circulație în calitatea cea mai bună posibilă, fie că e vorba despre carne, sau despre piei, blănuri etc. destinate predării sau vînzării, fie că ele au să fie utilizate în gospodăria vînătorului. Acesta trebuie deci să cunoască felul cum are să manipuleze corect vînatul dobîndit în scurtul răstimp în care se mai găsește în stăpînirea sa. Vom da în cele ce urmează unele îndrumări succinte în această privință

www.clubulvanatorilor.ro

A. GOLIREA VÎNATULUI

Prima lucrare pe care o cere vînatul cu carne comestibilă este golirea lui, adică scoaterea măruntaielor, acestea fiind mai curînd expuse alterării, iar alterate ele degradează întreaga carne, pornind degrabă procesul de descompunere.

a) **Golirea vînatului rumegător** (cerb, căprior, capra-neagră) și **a mistreților.** Se pune de la început întrebarea unde să fie golit vînatul acesta; pe loc, acolo unde el a căzut, sau după ce a fost adus acasă sau la vreo cabană? Un vînat adus acasă întreg e mai aspectos. Golirea acasă se poate face mai în tihnă, măruntaiele utilizabile — inimă, plămîni, ficat, rinichi — se păstrează mai bine. În teren nu rămîn resturi care împuțesc aerul și atrag răpitoare. În schimb, nu totdeauna e posibilă transportarea imediată a vînatului. Nu e indiferent dacă vînătorul are să ducă în spate cale lungă și grea un căprior sau un țap-negru îngreunat și cu măruntaiele în el sau ușurat de ele. Deci depinde de împrejurări, unde să se facă golirea. Vara, cînd descompunerea începe degrabă va trebui golit vînatul îndată ce a fost găsit, pe cînd pe vreme răcoroasă sau iarna, operația poate să mai întîrzie. Un vînat care a primit glonțul în stomac sau în intestine, trebuie golit numaidecît. Dacă între împușcătură și găsirea vînatului s-a scurs vreme mai îndelungată, poate o noapte întreagă, de asemenea va trebui făcută golirea fără întîrziere. În schimb, iarna pe ger, e greu să mînuiești cuțitul cu degetele înghețate, iar o întîrziere, de cîteva ceasuri chiar, nu are nici o urmare rea, deci e indicat să se aducă vînatul acasă, întreg. Carnea mistre-

www.clubulvanatorilor.ro

ților se alterează însă foarte curînd, chiar și pe vreme răcoroasă. Dacă se lasă golirea pentru mai tîrziu, cînd e vorba de un vînat mare rumegător, mascul sau un vier, i se scot imediat testiculele. Altfel, mai ales în epoca rutului, carnea capătă un miros rău. Apoi, dacă transportul e cît de cît îndelungat și vremea nu e rece, vînatul trebuie imediat aerisit, pentru a se face posibilă ieșirea gazelor, și a se accelera răcorirea trupului. Se spintecă pielea, începînd de la îmbinarea picioarelor dinapoi pînă la osul pieptului (stern) și apoi se ține deschisă pielea prin 1 — 2 căluși scurți, ascuțiți la amîndouă capetele.

Golirea se face în felul următor: vînatul e așezat pe spate și fixat în poziția aceasta prin bolovani, bucăți de lemn etc. puse de două părți. La vînatul cu coarne, capul cu gîtul întins e așezat pe coarnele aduse înspre spate; capul rămîne astfel fixat și el. Se face apoi o primă tăietură de a lungul gîtului, care începe sub bărbie și merge pînă la osul dinaintea pieptului. Sus, aproape de cap, se retează laringele și esofagul, care sînt eliberate de carnea din jur. Esofagul e imediat înnodat sau legat foarte strîns cu o sfoară, ca resturile de mîncare să nu se reverse și să murdărească carnea.

Beregata e tăiată apoi cît mai jos, aproape de plămîni și e îndepărtată.

Omul trece acum înapoia vînatului și îi deschide pielea burții pe o lungime de o palmă începînd de la cheia picioarelor dinapoi. E deschis apoi peritoneul, atît cît să se poată introduce degetul arătător și cel mijlociu. Cu cuțitul trecut printre aceste degete, se taie peritoneul și pielea pînă la osul pieptului, cu grijă ca să nu

www.clubulvanatorilor.ro

fie tăiate intestinele. Acum, cu latul mîinii, se desprind măruntaiele de peretele abdomenului; cu mîna e căutat esofagul, care e tras cu grijă; scos împreună cu stomacul şi cu intestinele groase şi aşezate afară, de partea dreaptă. Evacuate şi intestinele subţiri, e scos rectul şi anusul. Pentru a face aceasta trebuie desfăcute oasele bazinului. După ce a fost tăiată puţin carnea, se pipăie încheietura, „cheia", care apoi poate să fie desfăcută, fie cu un cuţit mai tare, fie cu lama de ferăstrău a briceagului de vînătoare. Cavitatea abdominală se desface acum cît se poate de larg şi se îndepărtează complet intestinele, penisul, băşica urinară, ovarele. Apoi se scoate ficatul şi rinichii desprinşi de legăturile lor, în sfîrşit, se prinde de sus capătul traheei şi desprinzînd şi aici legăturile se trag afară plămînii şi inima. Inima e crăpată în lung, ca să se scurgă sîngele. La încheietura bazinului se văd nişte vine albăstrui, ele vor fi deschise cu înţepături de cuţit, ca să iasă cît mai mult sînge.

Vînatul e acum golit, rămîne îndepărtarea sîngelui, care s-a adunat în coşul lui. Vînatul va fi ridicat de picioarele din faţă, pînă se scurge tot sîngele pe dinapoi. Căpriorul şi mistreţul mai mic vor fi atîrnaţi de un copac, cu capul în sus şi lăsat aşa cîtva timp. Dacă interiorul sau părul e murdărit de conţinuturi intestinale, părţile murdare vor fi şterse bine cu paie, iarbă, cetină, — niciodată cu apă, aceasta grăbind intrarea în descompunere. La golirea mistreţilor de obicei nu se crapă gîtul, ci se taie esofagul şi traheea prin deschizătura abdomenului, retezate, cît mai sus, spre gît.

b) **Golirea iepurilor.** Unii vînători nu golesc

www.clubulvanatorilor.ro

iepurii, ci îi țin cu intestinele și cu măruntaiele în ei, pînă le vine rîndul la bucătărie. Chiar și în comerț, unii preferă iepurii negoliți. Pe timp de iarnă, cînd iepurii expuși îngheață scîndură, ei pot să fie lăsați întregi; nu e însă de recomandat aceasta pe vreme mai călduroasă. Cu prilejul vînătoarelor colective, după care recolta e predată și ea ajunge îndată la frigorifer, golirea nu e necesară și nici obișnuită. Ceea ce trebuie făcut însă, totdeauna și neîntîrziat, e golirea bășicii urinare. Iepurele e ridicat cu mîna stîngă de picioarele din față și rezemat cu spatele de genunchii ținuți strînși și puțin îndoiți. Cu degetul mare sau cu palma mîinii drepte se apasă burta iepurelui cu o mișcare de sub coșul pieptului pînă la organele genitale; urina se scurge.

Iepurii pot să fie goliți de intestine, fără să piardă aspectul, fără să prezinte urîta tăietură de-a lungul burții. Se face transversal pe burtă și aproape de nodul cozii o tăietură lungă, încît să se poată introduce prin ea mîna. (Fig. 23). După ce a fost tăiat rectul aproape de anus, sînt scoase intestinele. Deasupra tăieturii transversale se face o alta, mai mică, prin care e trecută și trasă strîns, codița. Astfel dispare orice urmă de tăietură.

c) **Golirea vînatului cu pene.** Golirea imediată e necesară mai ales vara; vînatul cu pene se alterează curînd. Acest vînat, pînă la mărimea raței și a fazanului, e golit în felul următor: se face un cîrlig din crenguța unui lemn tare, căreia i se lasă o ramură tăiată scurt. Cîrligul e introdus prin anusul păsării și răsucit de două-trei ori; scos, el aduce cu sine o parte din intestine. Trăgînd cu grijă această parte, se vor eva-

www.clubulvanatorilor.ro

cua toate intestinele, rămînînd pasărea altfel întreagă. Păsările mari, — cocoș de munte, dropioi, etc. — sînt golite printr-o tăietură făcută

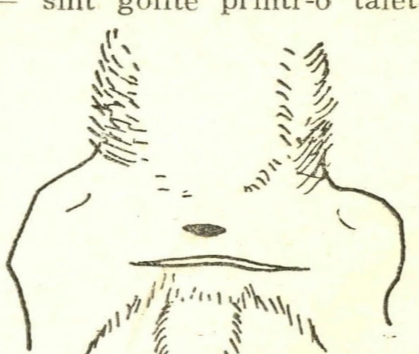

Fig. 23. Golirea iepurelui

de-a lungul abdomenului de la osul pieptului pînă la anus

B. PĂSTRAREA CĂRNII

În general, carnea de vînat se alterează mai curînd decît cea a animalelor de casă sacrificate. Cauza e pe de o parte împrejurarea în care e dobîndit vînatul, care zace uneori mult pînă e găsit, e împușcat și pe vreme caldă etc.; pe de altă parte, mai ales rănirile în organele interne favorizează procesul de descompunere. De multe ori, vînătorii poartă vina unui vînat alterat. Unele măsuri de luat în vederea conservării vînatului au fost arătate mai sus.

www.clubulvanatorilor.ro

La orice vînat, lucrul principal e să fie lăsat să se răcească complet și cît mai degrabă. Un vînat mare, golit și atîrnat la un loc umbros, în curent de aer, se răcește destul de curînd, chiar și în alt anotimp, decît iarna. Bine se răcește vînatul atîrnat într-o pivniță uscată, sau într-o ghețărie cît de primitivă. Îngrămădite mai multe piese calde încă, carnea se strică foarte curînd.

Iepurii, după împușcare, de asemenea trebuie lăsați să se răcească. E foarte greșit să se înghesuie în raniță iepurele cald, sau chiar să se închidă în raniță doi-trei iepuri înainte de a se răci complet. De asemenea ei nu vor fi aruncați grămadă pe pămînt sau în căruță. La vînătoarele unde se împușcă mulți iepuri, ei vor fi înșirați pe prăjini trecute printre picioarele dinapoi împreunate; prăjinile vor fi așezate cruciș peste loitrele carului, astfel ca aerul să circule printre iepurii care nu se ating între ei. La vînătoarele mai modeste, cîte doi gonași poartă atîrnați pe prăjină 4-5 iepuri. Acasă iepurii vor fi atîrnați în loc răcoros, în curent de aer, iarna în pod, unde îngheață și pot să fie păstrați săptămîni întregi.

Fazanii împușcați sînt legați cîte doi, cap la cap *) și purtați, ca și iepurii. Potîrnichile, prepelițele sînt atîrnate în ciorchinare, nu prea îngrămădite. Rațele în ciorchinare sau la vînătoarea din luntre vor fi întinse pe fundul luntrii, sau atîrnate pe marginea interioară a luntrii cu capul petrecut prin scîndura îngustă ce se găsește la bărcile pescărești.

Vînatul cu pene, stricat tare de alice, se al-

*) prin sfori sau sîrme trecute prin nările lor.

www.clubulvanatorilor.ro

terează mai curînd. Pe piept și pe abdomen, apar pete vinete, urîte, carnea se încinge. Asemenea vînat trebuie consumat degrabă. Vineţeala și începutul de miros pot să fie eliminate complet sau aproape complet, dacă după smulgerea penelor pasărea e spălată bine cu oţet sau cu o soluţie foarte slabă de hipermanganat de potasiu.

Carnea îmbucătăţită și ţinută cîteva minute în apă clocotită, sau fiind ușor friptă, se păstrează mai multe zile. Conservarea cărnii în borcane închise ermetic e un lucru îndeobște cunoscut în gospodării. Nu e, poate, fără folos să arătăm modul de conservare a cărnii de vînat, în cantitate mai mare, — ca cea de cerb, căprior etc. pentru uzul gospodăriei proprii.

a) **Sloiul** e un mod de conservare, practicat la noi mai ales de oieri, — care folosesc carne de oaie, — apoi de mulţi paznici de vînătoare de la munte. Se alege carne frumoasă, fără os, e tăiată în bucăţi late cît palma, groase de 1-2 degete, lungi, apoi ușor friptă în grăsime. Bucăţile sînt așezate, fără a fi prea îndesate, într-o putină, sau ciubăr de lemn. Se topește o cantitate corespunzătoare de grăsime, ½ seu de cerb, ½ grăsime de porc, pînă la clocot, care apoi e turnată, fierbinte, peste bucăţile de carne, pînă acestea sînt acoperite cu un strat gros de cîţiva centimetri. Se toarnă încet, mișcîndu-se din vreme în vreme vasul, pentru ca grăsimea să pătrundă și să nu rămînă între carne locuri cu aer. Carnea, ţinută la rece, se va păstra bună pînă în primăvară. Cînd e nevoie, se scot bucăţile trebuitoare, acoperindu-se restul cu grăsimea ce rămîne.

b) **Biltong** e numele cărnii de vînat conservată

www.clubulvanatorilor.ro

mai ales de vînătorii și exploratorii africani. Într-un vas potrivit de mare se fierbe pînă la clocot saramură concentrată, îndepărtîndu-se spuma, ce se formează. Din carnea de vînat se taie fîșii lungi și subțiri. Cu ajutorul unui cîrlig, fiecare fîșie de carne e cufundată **complet** în saramura **clocotindă** și scoasă imediat apoi din aceasta. În cursul operației cu multele fîșii de carne se îndepărtează spuma, iar saramura clocotește neîncetat. Îndată după scoaterea unei fîșii, ea e presărată bine și frecată cu piper negru sfărîmat. Fîșiile sînt apoi înșirate, atîrnate afară, la umbră, sub vreun copac, și lăsate acolo 1-2-3 zile, pînă se usucă complet, devin tari. Se păstrează în cutii ținute la un loc uscat.

Mistreții, și mai ales scrofițele și bîrlincii grași, de toamnă sau de la începutul iernii, pot să fie preparați aproape ca porcii de casă, cîrnați, șunci, slănină, mușchi. Vierii bătrîni au carnea și grăsimea prea tare ca să se poată face ceva bun din ele. Din carnea de cerb, de căprior, de capră-neagră, amestecată cu carne de porc, se prepară excelente salamuri de iarnă.

C. JUPUIREA ȘI ÎMBUCĂTĂȚIREA VÎNATULUI RUMEGĂTOR ȘI AL MISTREȚILOR

Jupuirea. Vînatul e așezat pe spate, mai bine pe un suport mai înălțat, de exemplu o masă, și apoi fixat. Jupuirea se începe de la piciorul din față. Aici e tăiată pielea jur împrejur, cam la un lat de mînă deasupra pintenilor, apoi se face o tăietură de-a lungul interiorului piciorului pînă la osul pieptului, după ce au fost împreunate cele două tăieturi în lung, făcute cu prilejul go-

www.clubulvanatorilor.ro

lării, așa ca pielea să fie tăiată pe tot lungul trupului, de sub bărbie pînă sub coadă. Începînd de la partea de jos a piciorului, e desprinsă apoi pielea, mai întîi spre cap, apoi spre picioarele dinapoi. Se trece la celălalt picior din față și se lucrează la fel. Însfîrșit, se fac aceleași tăieturi de-a lungul interiorului picioarelor dinapoi, și se desprinde pielea și de pe partea dinapoi a trupului. Căpriorul, capra-neagră și mistrețul mic pot să fie jupuiți și atîrnați de picioarele dinapoi, începîndu-se jupuirea de la aceste picioare.

Îmbucătățirea. După ce vînatul a fost jupuit, mai întîi i se iau picioarele din față, desprinse împreună cu spetele. Operația se face cu cuțitul, ușor, pe la încheietura spetei. După ce au fost retezați jur împrejur mușchii, e retezat capul deasupra primei vertebre, apoi gîtul tocmai la rădăcina lui. Dacă nu merge cu un cuțit tare, se folosește fie un ferăstrău, fie o bărdiță. Coastele sînt tăiate de-a lungul spinării, de ambele părți ale acesteia, la o depărtare cam de 2-3 degete, cu un cuțit, satîr sau bărdiță. Spinarea rămasă fără coaste e tăiată apoi în partea dinapoi, aproape de osul bazinului. Cu o tăietură de cuțit sau de bărdiță sînt despărțite cele două buturi. Copitele sînt, însfîrșit, retezate cu un ferăstrău.

Unii crapă spinarea mistrețului de-a lungul ei. La vînatul rumegător spinarea va rămîne netăiată în lung, cu mușchii întregi pe amîndouă laturile.

D. JUPUIREA ȘI ÎMBUCĂTĂȚIREA IEPURILOR

Iepurele e atîrnat de un cui, trecut pe după tendonul desprins al unui picior dinapoi. Se face

www.clubulvanatorilor.ro

o tăietură de-a lungul interiorului acestui picior, pînă la anus, după ce pielea a fost tăiată deasupra primei încheieturi a piciorului. Pielea e desprinsă, și după ce se procedează la fel și cu celălalt picior, se scoate osul din codiță, ca dintr-o teacă, apoi e ușor să se desprindă pielea pînă la picioarele din față. E desprinsă pielea picioarelor din față pînă la încheietură, — aceasta e retezată, picioarele sînt scoase din piele și se continuă jupuirea gîtului și a capului. Trebuie băgare de seamă ca să nu se lipească păr pe carne, care se îndepărtează apoi cu greutate. Iepurele e împărțit ca și vînatul mare, spinarea i se lasă totdeauna întreagă : coastele sînt tăiate strîns lîngă spinare. Labele dinapoi ale iepurilor erau folosite ca perii pentru văcsuitul ghetelor, pentru lustruitul soboloi, și pentru scopul acesta nu sînt inferioare periilor obișnuite.

E. USCAREA PIEILOR

Pieile de vînat, — de cervidee, capre-negre, mistreți și iepuri — reprezintă valori însemnate și sînt materii prime pentru mai multe industrii. Manipularea lor primă, în bune condiții și predarea lor în stare bună e de mare însemnătate, atît pentru vînătorul care le predă cît și pentru economia generală. Prea multe sînt pieile degradate din neglijența vînătorilor. Dacă nu pot să fie evitate defectele cauzate de împușcătură, de rănirile accidentale sau de înțepăturile insectelor parazitare, ele nu trebuie înmulțite prin tăieturi făcute din neglijență, cu ocazia jupuirii și nici prin degradări urmate dintr-o uscare și conservare greșită. Pieile, îndată după jupuire, și

www.clubulvanatorilor.ro

după ce au fost desprinse resturile de carne, care ar mai fi rămas lipite pe ele, sînt întinse cît se poate de bine, cu partea păroasă înăuntru, la un loc umbros (nicicînd la soare), uscat și bine aerisit. Cele mari vor fi întinse pe o ușă, o poartă de șură, pe un perete de lemn, perete de cărămidă bine uscată etc, cele de iepure pe o scîndură, sau vor fi întinse cu ajutorul a 3 bețe-căluș, unul în lung și două transversal, apoi vor fi atîrnate în pod la uscat. Partea cărnoasă a pieilor va fi bine frecată cu cenușă rece, cernută fin. Sarea trebuie evitată, atrăgînd umezeala. Nu se vor trata nici cu cenușă, dar mai ales nu cu sare, pieile de iepure, deoarece în acest caz părul, care este un articol industrial de preț, cu greu mai poate fi folosit și prelucrat. În cîteva zile, pielea e uscată. Pieile mari sînt făcute sul, cele de iepure legate în mănunchiuri de cîte 5—10 bucăți și pînă la predare spre prelucrare se păstrează atîrnate într-un loc uscat

F. JUPUIREA VÎNATULUI CU BLANĂ. USCAREA BLĂNURILOR

Blănurile răpitoarelor reprezintă o valoare. Cele ale unora, cum e jderul, vidra, rîsul, chiar o valoare mare. Mai ales la blănuri e de mare importanță calitatea lor, iar vînătorul trebuie să se silească, să predea blănurile în optimă stare. Cea dintîi condiție a calității e ca blana să fie recoltată în anotimp potrivit, adică atunci cînd e mai frumoasă, mai bogată, iar acest anotimp e iarna. Numai vidra are și vara blană bună; totuși nu de calitatea celei de iarnă. Împușcarea în anotimp cald a răpitoarelor cu păr e indicată

www.clubulvanatorilor.ro

numai în cazul necesităţilor impuse de opera de ocrotire a vînatului nerăpitor. Defectele blănurilor recoltate la timp provin din greşita jupuire sau uscare, din conservarea lor pînă la predare. E uşor să fie prevenite aceste defecte.

Răpitoarele cu păr se jupuiesc mai uşor cînd sînt calde. Dacă se vînează în grup, e greu să se întrerupă vînătoarea pînă vînătorul va jupui vulpea sau mîţa sălbatică; prilej pentru această lucrare dau pauzele de prînz; cele împuşcate după masă, abia mai pot să fie jupuite pe loc. De asemenea nu se poate, de obicei, trage pielea de pe ursul cald încă, şi nici de pe alte răpitoare mai mari. În cazul cînd jupuirea nu se poate face pe cald, e mai bine să se aştepte pînă trece înţepenirea morţii, în afara cazului cînd vremea e caldă şi descompunerea începe degrabă. Început procesul de descompunere, blana e compromisă, perii cad.

Dintre răpitoarele noastre, ursul şi viezurele se jupuiesc astfel ca blana să fie deschisă, toate celelalte ca blana să fie închisă, în burduf. Jupuite în felul acesta, sînt primite mai bucuros în comerţ. Să vedem fiecare dintre aceste metode.

Jupuind ursul şi bursucul, procedăm cum s-a văzut mai sus la jupuirea rumegătoarelor, cu unele deosebiri impuse de împrejurarea că la blănuri trebuie să rămînă întregi picioarele, cu talpă, degete şi ghiare, apoi cu mare grijă păstrată pielea de pe cap. La aceste părţi se procedează în felul următor: crăpătura de-a lungul picioarelor începe de la mijlocul tălpii. Cu cuţitul se desprind unul cîte unul oasele degetelor, şi acestea sînt tăiate la încheietura din urmă, ast-

www.clubulvanatorilor.ro

fel, ca ultimul oscior, cel cu ghiara, să rămînă la piele. Ajungîndu-se cu jupuirea la cap, e desprinsă pielea pînă la urechi ; apoi se taie zgîrciurile urechilor cît mai aproape de piele fără a se vătăma aceasta şi fără să iasă părul pe partea interioară a pielii. E desprinsă apoi cu grijă pielea din jurul ochilor astfel ca pleoapele să rămînă întregi. La buze se procedează la fel ; nasul — care rămîne la piele — e desprins de cartilaje cu o tăietură cît mai apropiată de el. Apoi sînt îndepărtate resturile de carne şi de grăsime, mai ales de pe părţile de la cap, unde începe mai curînd stricarea.

Toate celelalte răpitoare de la noi se jupuiesc „în burduf", adică fără să le fie spintecată pielea de-a lungul abdomenului. Să schiţăm metoda de jupuire a unei vulpi, — model pentru toate celelalte răpitoare. Pornind din mijlocul tălpii piciorului dinapoi, facem o tăietură de-a lungul părţii interioare, pînă la anus. Desprindem apoi pielea, cu degetele şi cu vîrful cuţitului, atenţi să nu atingem pielea, laba o curăţim cu grijă ca să rămînă ghiarele la piele, retezînd şi aici oasele degetelor la ultima încheietură. La fel se face şi cu picioarele din faţă, aducînd tăietura pînă subsuoară. Avem luată pielea de pe toate patru picioarele şi abia acum aşezăm vulpea cu capul în jos, atîrnînd-o de două cioturi sau de două cuie trecute pe după tendoanele picioarelor dinapoi, bine crăcănate. Desprindem acum pielea de pe pulpele groase şi de pe şolduri, jur împrejurul cozii. La jupuirea cozii e stricată mai des blana de vulpe. Tăietura de-a lungul cozii trebuie făcută, în partea de jos a acesteia, în linie dreaptă, în toată lungimea cozii. Rămî-

www.clubulvanatorilor.ro

nînd teaca cozii nedespicată pînă în vîrf, — cum fac din greşeală mulţi vînători — pielea acoperită se mocneşte, nu se usucă, pierde părul. Iată cum e mai uşor să fim gata şi cu coada. După ce am desprins jur împrejur nodul cozii, prindem osul cu mîna stîngă, cu dreapta începem să răsucim pielea în jurul osului cozii, rînd pe rînd, pînă la vîrf. Pielea se desprinde. Apoi tăiem o crenguţă groasă cît degetul cel mare, lungă de vreo 15 cm, şi o crăpăm pînă la jumătatea lungimii. Potrivim cleştele crenguţei de două părţi ale osului cozii, îl strîngem pe acesta în cleşte şi tragem pielea ca pe o mănuşă. Apoi crăpăm pielea cozii, pînă la vîrf. Ca să nu se prindă pielea de pe picioare şi de pe coadă, lipim îndată pe partea cărnoasă fîşii de hîrtie de gazetă ; ele se vor prinde de pielea încă umedă. Acum tragem pielea, începînd de la coadă, de pe trupul vulpii, pînă ajungem la gît. Picioarele din faţă se scot prin cele două tăieturi din lungul picioarelor ; desprindem şi de pe gît pielea, apoi de pe cap, cu grijă şi în felul arătat mai sus. Ca să nu se murdărească blana, în cursul jupuirii, cu sînge, grăsime etc., ţinem la îndemînă rumeguş de lemn uscat, cu care presărăm locurile sîngeroase sau grase, — şi cu care ne frecăm din cînd în cînd şi mîinile murdărite. Înainte de a întinde blana pentru uscare spălăm cu puţină apă şi apoi uscăm părul murdărit de sînge. Eventualele rupturi le coasem cu aţă subţire.

Blănurile de urs şi de viezure le întindem la uscare, aşa cum s-a arătat referitor la piele de rumegătoare şi mistreţ. Blănurile jupuite în burduf se usucă pe scîndurele. Multe blănuri au un

www.clubulvanatorilor.ro

aspect urît, din cauza întinderii lor greşite pe scîndură. Unele sînt prea lungi şi prea înguste, altele late ca o plăcintă. Pieile întinse prea tare vor avea părul rar, cele întinse prea puţin vor face creţuri şi se vor sfîşia uşor. Fără a face ca să piardă din mărimea lor naturală, blănurile vor fi întinse bine, dar nu exagerat. Forma le-o dă scîndurica şi de aceea aceasta trebuie să fie bine proporţionată.

Scîndurelele sînt la un capăt mai înguste, apoi se lăţesc încet, pînă la lărgimea normală a pielii. Pentru diferitele specii de răpitoare se vor folosi scîndurele de diferite mărimi. Aşa, de exemplu pentru vulpe, o scîndurică lungă de 150 cm, pentru jder, una de 100 cm. Proporţia normală între lungime şi lăţime e cam următoarea.

La o lungime de 150 cm, lăţimea la vîrf 6 cm, lăţime jos 25 cm

La o lungime de 130 cm, lăţimea la vîrf 6 cm, lăţime jos 22 cm.

La o lungime de 120 cm, lăţimea la vîrf 4 cm, lăţime jos 20 cm etc.

Foarte practice sînt scîndurelele de întins, speciale,ca cea din Fig. 24. Au două braţe, care la vîrf sînt împreunate printr-o balama de metal sau de piele. Între ele este o pană, care se mişcă în sus şi în jos, în şănţuleţe tăiate în dungile braţelor ; aceasta face ca, după ce pielea a fost întinsă în lungime, să poată fi întinsă în lat mai mult sau mai puţin, după trebuinţă. De pe aceste scîndurele e mult mai uşor să fie luată blană uscată. Modul de uscare : după ce am curăţit pielea de toate resturile de carne şi de grăsime, o întindem pe scîndură, cu partea cu păr înăuntru. Mai întîi fixăm, cu ajutorul cîtor-

www.clubulvanatorilor.ro

va cuie cu cap lat, în capul îngust al scîndurii, nasul, — tragem peste scîndură blana, după ce am scos afară picioarele din față, și o fixăm din jos, jur împrejur, la lungimea voită, cu alte cuie.

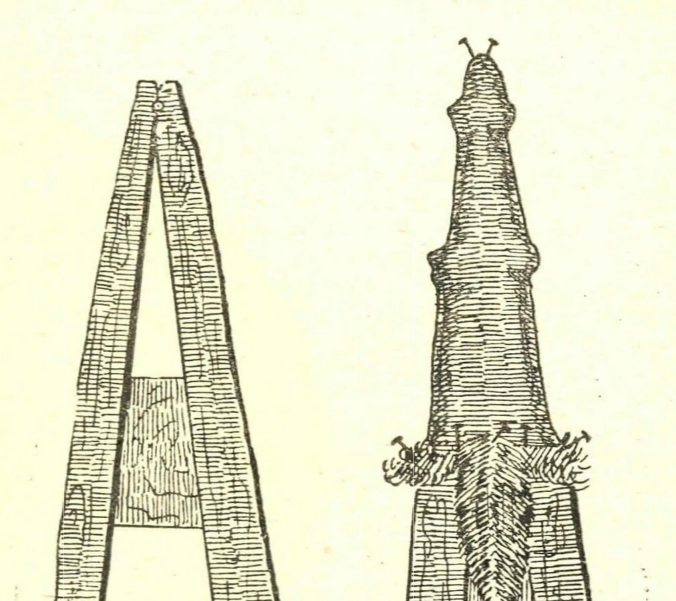

Fig. 24. Scîndură pentru uscarea blănurilor

Picioarele din față stau desfăcute prin fîșii de hîrtie sau prin niște căluși de lemn scurți, cele

www.clubulvanatorilor.ro

dinapoi prinse în cuie. Pielea de pe falca din jos stă în afară, fixată și ea cu un cui. Coada întinsă, desfăcută și căptușită cu hîrtie, e de asemenea prinsă în vîrf cu un cui.

Pielea întinsă în felul acesta e pusă la uscare într-un loc destul de cald, însă nu în apropierea focului. După o zi, sau cel mult 2—3 zile, dacă e pusă la loc bun, blana e destul de uscată și trebuie întoarsă cu părul în afară. Cu întoarcerea nu așteptăm pînă va fi pielea complet uscată, scorțoasă; altfel se va sfîșia cînd o luăm de pe scîndură. Scoasă de pe scîndură, întoarcem blana cu părul în afară, apoi o întindem iarăși pe scîndură, de data aceasta însă cu părul în afară și o lăsăm așa într-un loc uscat, zvîntat, pînă se usucă complet. Însfîrșit, frecăm și periem locurile unde s-a uscat ceva sînge, murdărie, — pieptănăm părul cu un pieptene de metal — și atîrnăm blana într-un loc zvîntat, rece, unde nu ajung șoareci. Tratate cu insecticidele moderne, blănurile sînt ferite de molii chiar și în sezonul mai cald.

G. PREPARAREA TROFEELOR DE VÎNĂTOARE

După vînătoare mai rămîn vînătorului amintirile și trofeele. Acestea din urmă sînt în aceeași vreme și semne ale biruinții lui, și sprijin al aducerilor-aminte, și decoruri ale casei. E bine ca ele să fie preparate și păstrate corect și din alt punct de vedere: ele sînt dovada calității vînatului și formează piesele care sînt expuse la expozițiile interne și internaționale.

1. **Coarne de cerb și de căprior.** Trofeu sînt coarnele pe craniu, fără maxilarul inferior.

www.clubulvanatorilor.ro

Uneori vînătorii păstrează capul întreg, cu o parte a gîtului, naturalizat. Rar se văd asemenea capete bine naturalizate şi ele sînt mai mult piese de muzeu şi nu trofee în sensul adevărat al cuvîntului, iar în expoziţii nu pot fi evaluate prin măsurători.

Cerbul sau căpriorul e adus acasă, coarnele lui urmînd a fi preparate. Nu se taie capul, cu piele cu tot. Foarte uşor se pot scoate coarnele, împreună cu craniul, făcîndu-se pe ceafă şi pe dosul gîtului „tăietura T" din Fig. 25. Pielea, împreună cu urechile, se poate scoate astfel uşor de pe craniu, care e despărţit de trup la prima vertebră. Cu un cuţit nu prea ascuţit la vîrf sînt îndepărtate în mare cărnurile de pe craniu, ochi; e desprins maxilarul inferior. Cu ajutorul unui cîrlig, sau cu o lingură lungă se scot creierii prin gaura de la ceafă. Craniul astfel curăţit în mare e pus într-un ciubăr cu apă rece, cufundat pînă la rozete. În apa aceasta rămîne craniul 2—3 zile, dar cel puţin 24 ore. Apa e schimbată de îndată ce a început să se roşească uşor. Foarte bine e dacă avem la îndemînă un şipot sub care se aşază ciubărul cu coarnele, sau acesta e aşezat sub o cişmea curgînd apa

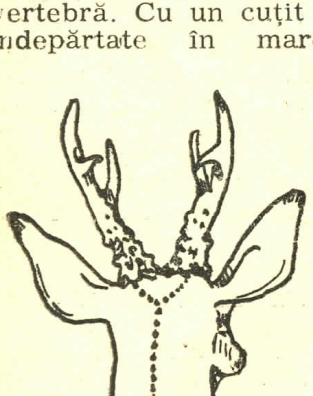

Fig. 25. Tăierea „T" pentru scoaterea craniului

www.ciubulvanatorilor.ro

încontinuu. Apa rece scoate sîngele pînă la ultimul rest.

După răstimpul de baie rece se trece la fierberea craniului. Acesta e așezat într-un vas potrivit de mare, cu apă curată și rece, cufundat pînă la marginea din jos a rozelor, apoi e pus la fiert. E de prisos să se pună în apă sodă sau altceva. După ce a dat apa în clocot, craniul de cerb e fiert cam 45 minute, cel de căprior 25—30 minute. Dacă se fierbe mai mult, se va înmuia sudura oaselor și craniul se va desprinde în bucăți.

După trecerea timpului indicat, craniul e scos din apa încă în clocot, e pus **imediat** într-un vas cu apă rece și e lăsat acolo pînă se răcește complet. Dacă nu facem așa, grăsimea rămîne în porii osului și cu greu mai poate fi eliminată. După ce craniul s-a răcit, urmează migăleala îndepărtării, cu ajutorul unui cuțit, a tuturor părților moi, carne, pielcuțe, care acum se vor desprinde foarte ușor. Apoi e frecat bine craniul cu o perie de rădăcină, care va scoate din toate unghiurile resturile moi, rămînînd osul curat.

Acum trofeul e pus la soare, ca să se usuce și să se înălbească. După completa uscare, craniul e dat cu șmirghel, întîi cu unul mai dur, apoi cu unul foarte fin. Aceasta pînă ce osul rămîne neted și lucios. Ca să primească o culoare albă ca fildeșul, craniul, fără a se atinge coarnele, este frecat de mai multe ori cu o cîrpă înmuiată bine în apă oxigenată, soluție de 20—30%, sau e îmbrăcat într-o pătură subțire de vată, îmbibată bogat cu o asemenea soluție. În sfîrșit, craniul e pus din nou la soare, ca să se usuce.

www.clubulvanatorilor.ro

Craniile cu coarne puternice sînt lăsate întregi, adică cu întreg maxilarul superior, — altele se retează. În această privință sînt patru gradații: a) craniul întreg, fără să se taie din el ceva, b) craniul cu osul nazal lăsat întreg, tăindu-se din el numai partea din jos, cu măselele, (vezi fig. 26), c) craniu cu osul nazal scurt, (fig. 27) și d) craniu numai cu osul frontal, (fig. 28). E foarte urît un trofeu cu osul frontal tăiat prea scurt, aproape de baza coarnelor. În Fig. 29 se vede linia de tăiere corectă a craniului în cazurile b), c) și d) de mai sus, — Tăierea se face în două reprize; întîia dată dur, în linii mari, încă înainte de uscare. Craniul e așezat pe masă, pe o bancă, răzimat în bot; un ajutor îl ține fixat în poziția aceasta și e tăiat pe linia voită

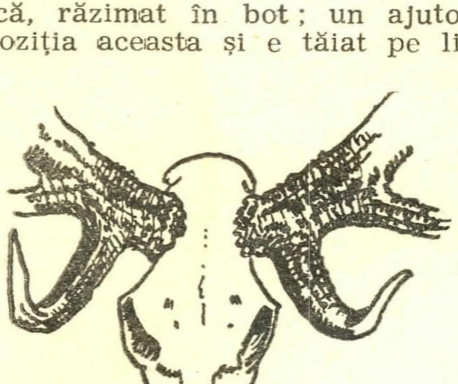

Fig. 26. Trofeu de cerb cu maxilarul întreg

www.clubulvanatorilor.ro

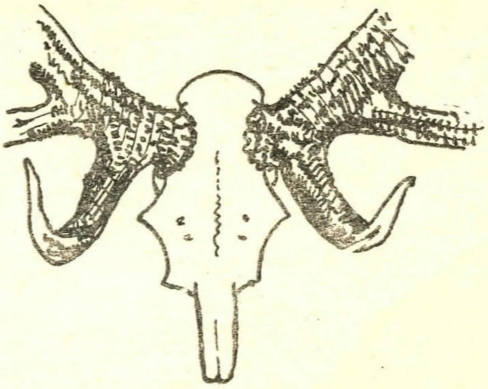

Fig. 27. Trofeu de cerb cu osul nazat

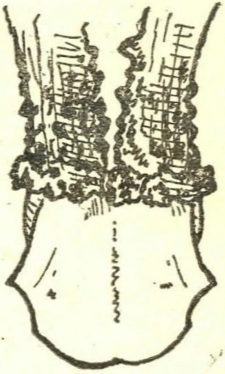

Fig. 28. Trofeu de căprior cu osul frontal

www.clubulvanatorilor.ro

cu un ferăstrău cu lamă lată și cu dinți mici. După uscarea completă a craniului, cu un ferăstrău foarte fin se taie linia definitivă, îndreptîndu-se eventualele neregularități.

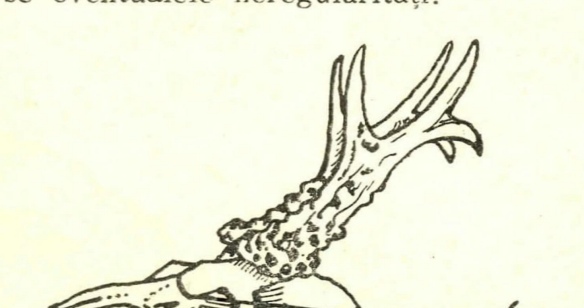

Fig. 29. Tăierea corectă a unui trofeu de cerb, de căprior, de capră neagră:
b. cu maxilarul întreg; c. cu osul nazal; d. cu osul frontal

Cu o perie aspră sînt acum curățite coarnele, rozele, îndepărtîndu-se murdăria, rășina, pămîntul, ca să apară curate perlele și șanțurile. Coarnele sînt lăsate în culoarea lor naturală, — în nici un caz nu vor fi colorate artificial. Li se poate da un lustru cu o periuță trecută peste o bucată uscată de ceară de albine.

Trofeul e fixat pe un suport de lemn, care după gustul vînătorului, va fi mai decorat sau mai simplu, un trofeu modest însă, se pierde pe o tăblie prea bogată.

Dacă cu vremea osul se îngălbenește, i se poa-

www.clubulvanatorilor.ro

te reda culoarea albă printr-o nouă tratare cu apă oxigenată. Coarnele vor fi din vreme în vreme șterse, curățate de praf, eventual lustruite cu ceară.

Coarne de capră-neagră. Tăierea, fierberea, curățirea trofeelor de capră-neagră se face întocmai cum am arătat mai sus referitor la cele de cerb și de căprior. Avem însă de adăugat trei lucruri:

Uscîndu-se, coarnele de capră neagră își pierd din grosimea lor de jos. Cauza e că se usucă conurile frontale, iar teaca se strînge și umple golul astfel format. Se poate evita lucrul acesta în felul următor: după fierbere, tecile coarnelor pot să fie scoase. După ce le scoatem, înfășurăm în jurul conurilor frontale fîșii de hîrtie cleioasă, pînă la grosimea potrivită, pentru ca tecile să intre cam cu greu la locul lor, așezate în poziția naturală. Suportul de lemn, pe care se fixează coarnele de capră-neagră, trebuie să aibă o teșitură oblică. Altfel, în urma poziției speciale a coarnelor față de craniu, ele vor sta pe perete orizontal. Însfîrșit, la prepararea trofeelor de capră-neagră se va avea grijă să nu se îndepărteze „inelele de rășină". Acestea sînt luate în considerare la măsurarea grosimii ca făcînd parte din corn. Deci aceste inele să nu ajungă la apă caldă.

Colți de mistreți. După cîțiva ani, uneori și mai degrabă, vînătorul observă, că trofeele de colți de mistreți crapă în lung, se distrug. Se poate evita aceasta în felul următor: colții nu sînt scoși din maxilare prin fierbere, ci sînt tăiați din os cu ajutorul unei dalte, în întreaga lor lungime, fără a fi vătămați. După aceea, col-

www.clubulvanatorilor.ro

ţii vor fi curăţaţi de toate părţile moi, scoţîndu-se din ei şi nervul, desinfectaţi cu spirt, uscaţi într-un loc răcoros (nu lîngă foc sau la soare). În sfîrşit, cavităţile vor fi umplute cu parafină topită, turnată încet ca să nu rămînă locuri goale. Pe dinafară, colţii vor fi unşi subţire cu vaselină, lucru care trebuie repetat de 2—3 ori pe an. Colţii sînt montaţi, rădăcină la rădăcină, pe o tabletă rotundă, şi atîrnaţi pe perete departe de sobă.

Blănuri de urs, lup şi rîs. Blănurile de urs, care odinioară serveau ca saltele, pături, îmbrăcăminte, azi abia mai au o întrebuinţare utilitară, în afara preşurilor de pe podele. În schimb, cele de lup şi de rîs au preţ comercial şi o mulţime de întrebuinţări. Ele sînt şi trofee vînătoreşti şi în special cele de urs sînt preparate ca atare. Am arătat jupuirea corectă şi modul de uscare a acestor blănuri. Nu mai adăugăm, decît că vînătorul, care voieşte să le păstreze ca trofee, să le dea cît mai curînd în mîna unui preparator bun. Craniul se va scoate separat, şi împreună cu maxilarul inferior va fi fiert şi curăţit, rămînînd însă întreg, după metoda arătată la trofeele de rumegătoare. Craniul de obicei e montat la piele. Dar el poate să fie păstrat şi ca trofeu separat. Blănurile-trofee le păstrăm fie întinse pe perete, fie pe o sofa. Folosite pe jos, ca preşuri, în scurtă vreme se distrug. Doi mari duşmani au aceste trofee: praful şi moliile. Blănurile trebuiesc curăţate de praf cît mai des şi tratate cu insecticidele bune, care azi dau deplină siguranţă împotriva stricăciunilor de molii.

Păsări mari. Sînt socotite trofee şi unele păsări mari, rare, mai greu de împuşcat, a căror

www.clubulvanatorilor.ro

vînătoare e legată de peripeţii şi emoţii. Aşa e cocoşul de munte, dropioiul, acvilele. Cîte o piesă-două din aceste păsări, naturalizate, sînt un decor al casei vînătorului. Multe dau impresie de muzeu. Aspect adevărat de trofeu se dă acestor păsări preparîndu-se numai capul, guşa şi coada, aplicate pe tăblii de lemn. Oricum, lucru principal e ca pasărea să fie naturalizată de un preparator bun; din mîna diletantului nu ies decît caricaturi şi sperietori.

Aici grija vînătorului e numai ca pasărea să ajungă în mîna preparatorului cît mai neîntîrziat şi în stare bună. Vînătorul va proceda în felul următor: pasărea e atîrnată de picioare într-un loc aerisit, umbros, ca să se răcească. Se caută locurile rănilor şi pe cît se poate se astupă cu dopuşoare de vată îmbibate în alcool, (spirt). Un asemenea dop se pune şi în ciocul păsării, îndesat bine, pînă în gît. Baza ciocului, pleoapele sînt frecate bine cu alcool, pentru a îndepărta muştele care se grăbesc să depună ouă în aceste locuri. Se curăţă uşor, cu spirt, sîngele de pe pene, — se aşază în poziţie normală penele eventual răsucite. Apoi, cu aripile adunate strîns, cu picioarele întinse înapoi, pasărea e învelită în hîrtie de gazetă, se aşază de-a lungul, pînă în vîrful cozii, 2—3 şipci înguste, şi totul e legat strîns cu sfoară subţire. Însfîrşit, acest pachet e pus în lădiţă şi expediat, dacă preparatorului nu i se poate duce în mînă pasărea. La munte, cocoşul după ce a fost înfăşat şi legat, se mai leagă într-un snop de cetină subţire. În felul acesta pasărea poate să fie transportată uşor şi fără a i se strica penele. Dacă pasărea poate să fie predată preparatorului

www.clubulvanatorilor.ro

imediat, nu va fi golită. Altfel i se vor scoate măruntaiele, așa cum s-a arătat mai sus. Din vreme în vreme, aceste trofee trebuiesc curățate de praf și tratate cu un insecticid.

Pe tabletele-suport e bine să se scrie locul și data dobîndirii trofeului.

Ca încheiere amintim că pentru vînător e trofeu numai cel pe care l-a dobîndit el însuși.

H. PODOABE VÎNĂTOREȘTI

Șade bine la pălăria vînătorului sau pe o altă îmbrăcăminte a lui o podoabă vînătorească; e un fel de semn al tovărășiei, — cu toate că asemenea podoabe le vedem adeseori etalate și de nevînători. Totuși se recunoaște vînătorul adevărat chiar și după aceste podoabe: ale lui sînt totdeauna discrete, nestrigătoare. Cel care are lîngă șnurul pălăriei o pană din coada cocoșului de fazan, lungă de două palme întinse, sau o întreagă aripă de gaiță, un întreg buchet de pene pestrițe, — aproape totdeauna e cu totul străin de vînătoare. Apoi: vînătorul se împodobește numai cu ceea ce a dobîndit el singur și nu cu... pene străine. Să vedem podoabele vînătorești cele mai uzitate.

Mărgelele de cerb, — adică cei doi dinți canini degenerați din maxilarul superior al cerbului — sînt păstrate de vînători. Ele sînt îmbrăcate de meșteri aurari în metal, — aur, sau argint — cu perechea. Dau frumoase podoabe: butoni de mansetă, ace de cravată, agrafe, pandantive la lanțul ceasului, broșe pentru femei etc. Cu cît e cerbul-taur mai bătrîn, cu atît are mărgelele de culoare mai închisă cafenie-negrie. Acestea sînt cele

www.clubulvanatorilor.ro

mai frumoase și mai prețuite ca podoabe. Prin frecare, în decursul întrebuințării, mărgelele își pierd culoarea brună-negrie. Li se poate reda culoarea fiind tratate repetat cu soluție de hipermanganat de potasiu. Se mai poartă în același fel și cîte un dinte de lup, de bursuc, apoi ghiară de rîs.

Podoabele de pene sînt foarte variate. Amintim unele mai deseori folosite și mai potrivite.

Penelul de sitar îl dau penele mici, ascuțite, care se află cîte una singură la prima încheietură a aripei, lîngă remijele mari. Sînt smulse și trecute lîngă șnurul sau banda pălăriei vînătorești, înșirîndu-se acolo, de obicei, toate cele dintr-un sezon. Tot sitarul dă și o „**barbă**". E un buchețel de pene rămurite, care cresc în jurul glandei tîrtiței. Nu se smulg, ci se taie împreună cu bucățica de piele în care sînt înfipte, apoi sînt uscate și presate între hîrtie sugativă. E o miniatură a „bărbii de capră-neagră". **Rățoiul** dă două pene frumoase, încîrlionțate, pe care le crește deasupra cozii. Sînt frumoase de asemenea penele din oglinzile unora dintre speciile de rațe sălbatice, apoi cele din oglinda aripei de **gaiță**. Frumos decor de pălărie dă pana albă, cu fulgi lungi, de care găsim între subcaudalele **acvilelor**, aranjată cu cîteva pene ruginii și poate prinsă într-o mică agrafă cu ghiara aceleiași păsări alese. Din penele subcaudale ale **cocoșului de munte**, — pene negre cu multe stropituri albe, moi și înrămurite, — se leagă buchetele frumoase purtate la pălărie. Cîteva pene din pieptul **fazanului**, cu luciul lor metalic, frumos, sau smulse din potcoava de sînge din pieptul cocoșului de **potîrniche** sînt de asemenea frumoase

www.clubulvanatorilor.ro

la pălărie. Tot asemenea și 2—3 pene moi, vaporoase, ruginii de sub coada **buhei celei mari**. Din penajul minunat al **dropioiului** se pot alege două-trei pene mici, albe, ruginii, — după cum nu e prea semeață nici pana din aripa **șoimului-călător**, aranjată cu cîteva pene ale lui, vinete-ardezii.

Nu mai continuăm. Lăsăm la bunul gust al vînătorilor alcătuirea altor podoabe din penele măiestre ale păsărilor noastre ca să terminăm cu o podoabă frumoasă prea puțin purtată de vînătorii noștri, cea făcută din **barbă de capră-neagră**. Țapii de capră-neagră nu-și poartă barba, ca alți bărbați, la maxilarul inferior și atîrnînd pe piept ci... pe spinare. „Barba" lor e coama bogată, formată din fire de păr lungi și aspre. Acest păr, smuls cu grijă, asortat după lungime, se leagă mănunchiuri, în formă de micăbidinea, care se poartă la pălărie. E o podoabă foarte răspîndită în regiunile Alpilor unde sălășluiesc capre-negre, și unde se găsesc și meșteri specialiști în legarea bărbii de capră-neagră. La noi moda e puțin răspîndită, cu toate că podoaba e frumoasă și caracteristică pentru vînătorii de capre negre.

★

Nu putem termina această lucrare, care cuprinde reguli ale vînătorilor după ce a răsunat focul de armă, fără să amintim încă una. Este agapa vînătorească, aproape obligatorie după o partidă de vînătoare bună, sau după ce a căzut un vînat ales. Cum să fie organizată... nu dăm nici un sfat. Decît doar o rugăminte : să nu uite să închine un pahar pentru prosperarea întregii noastre vînătorimi, după cum îi închinăm și noi acum, la despărțire, cel mai bun gînd al nostru.

www.clubulvanatorilor.ro

TABLA DE MATERII

pag.

PREFAȚA 5

CAP. I

Ținuta vînătorului față de vînat 7

CAP. II

Efectul focului de armă 15

CAP. III

Semnele rănirii 27

CAP. IV

Urmărirea vînatului rănit 75

CAP. V

Lovitura de grație 114

CAP. VI

Utilizarea vînatului 122
Golirea vînatului 123
Păstrarea cărnii 127

www.ciubulvanatorilor.ro

pag.

Jupuirea şi îmbucătăţirea vînatului rumegător şi al mistreţilor 130
Jupuirea şi îmbucătăţirea iepurilor 131
Uscarea pieilor 132
Jupuirea vînatului cu blană 133
Prepararea trofeelor 139
Podoabe vînătoreşti 148

Intreprinderea Poligrafică nr. 18

www.ciubulvanatorilor.ro

Prețul 4 Lei

www.clubulvanatorilor.ro